

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ketabton.com

مدنی قانون

دوهم تۈك

رسمى جىرىدە: گىنە (۳۵۳)

نىيته ۱۵/۱۰/۱۳۵۵ - ش

خواننده گرامی!

افتخار داریم که بعد از نشر "مجموعه قوانین افغانستان" با شیوه تنظیم موضوعی، اکنون بخطاطر سهولت بیشتر در دسترسی شما به قوانین مورد نیاز، سلسله دیگری از قوانین نافذة کشور را با قطع کوچک جیبی در اختیار شما قرار می دهیم.

شارنپوه حبیب الله "غالب"

وزیر عدليه

قانون مدنی - جلد دوم	نام:
وزارت عدليه جمهوری اسلامی افغانستان	ناشر:
ریاست نشرات	تهیه و ترتیب:
قانومند محمد رحیم "دقیق" سرپرست ریاست نشرات	مدیر پژوهش:
سید محمد هاشمی رئیس امور مالی و اداری و احمد خالد	تدارکات و اداری:
عزیزی معاون واحد پروژه بانک جهانی در وزارت عدليه	
طراح جلد وصفحة آرا: امان الله صداقت(غبي)، عباس رسولی و حسين اميني	
نو ر علم خان، حلیم سروش، محمد رفیع عمری، احسان	مصححین:
الله نیکزاد	
اسماعیل حکیمی و محمد یما قاسمیار	مشاورین:
۱۳۹۰	تاریخ نشر:
۸۰۰	تیراز:
اول (قطع جیبی)	چاپ:
۸۰	قیمت:
مطبوعه طباعتی و صنعتی احمد	مطبعه:
تلفن ریاست نشرات: ۷۰۰۵۸۷۴۵۷	
www.moj.gov.af	وب سایت:

کلیه حقوق چاپ برای وزارت عدليه محفوظ است.

پشتو فهرست

۱۳	لومړۍ باب: عمومي حکمونه
۱۵	دوه یم باب: د حق منابع
۱۵	لومړۍ فصل: عمومي حکمونه
۱۶	دوه یم فصل: حقوقې تصرف
۱۶	لومړۍ قسمت: عقدونه
۱۶	لومړۍ مبحث: عمومي حکمونه
۱۷	دوه یم مبحث: د عقد رکنونه
۱۷	لومړۍ فرعه: رضا
۲۳	دوهمه فرعه: په عقد کښي نیابت
۲۵	درېبیمه فرعه: په عقد کښي د رضا صحت
۲۵	لومړۍ جزء: د عقد اهلیت
۲۷	دوه یم جزء: په عقد کښي د رضا عیبوونه
۲۷	لومړۍ: زور
۲۹	دوه یم: غلطی
۳۰	درېبیمه جزء: دوکه کول او غبن
۳۲	څلورمه فرعه: د عقد موضوع
۳۵	پنځمه فرعه: سبب
۳۶	درېبیمه مبحث: د عقد شرطونه
۳۶	لومړۍ فرع: عمومي احکام
۳۸	دوه یم فرعه: د شرط حکم
۳۸	لومړۍ جزء: عمومي احکام
۳۹	دوه یم جزء: باطل عقد
۴۰	درېبیمه جزء: فاسد عقد
۴۳	څلورم جزء: موقوف عقد

۴۶.....	پنځم جزء: غیرلازم نافذ عقد
۴۷.....	درېیمه فرعه: هغه خیارونه چه د عقد لزوم وروسته اچوی
۴۷.....	لومړۍ جزء: د شرط خیار
۴۹.....	دوهه جزء: د تاکلو خیار
۵۲.....	درېیم جزء: د لیدلو خیار
۵۳.....	څلورم جزء: د عیب خیار
۵۵.....	څلورم مبحث: د عقد آثار
۵۵.....	لومړۍ فرعه: د عقد آثار د عقد د دواړو خواوو په باره کښي
۵۷.....	دوهه یمه فرعه: د عقد آثار د درېیم شخص په باره کښي
۵۹.....	درېیمه فرعه: د عقد تفسیر
۶۲.....	څلورمه فرعه: د عقد آثار د عدد د ضمان په باره کښي
۶۴.....	پنځمه فرعه: د عقد آثار د عقد د منحليدو په باره کښي
۶۴.....	لومړۍ جزء: فسخ
۶۷.....	دوهه یم قسمت: خانګړي اراده
۶۸.....	درېیم فصل: قانوني واقعي
۶۸.....	لومړۍ قسمت: مضر فعل
۶۸.....	لومړۍ مبحث: هغه فعل چه په مال واقع کېږي
۶۸.....	لومړۍ فرعه: تلفول
۶۹.....	دوههه فرعه: غصب
۷۱.....	دوهه یم مبحث: کوم فعل چه په نفس واقع کېږي
۷۲.....	درېیم مبحث: شريک حکمونه
۷۵.....	څلورم مبحث: دبل د عمل خخه مسئوليت
۷۵.....	پنځم مبحث: د حيوان او شيانيو خخه مسئوليت
۷۷.....	دوهه یم قسمت: ګټور فعل
۷۷.....	لومړۍ مبحث: ناحقه ورکول
۸۰.....	دوهه یم مبحث: فضولي عقد
۸۱.....	درېیم باب: د وجیبي آثار

لومری فصل: طبیعی و جیبه	۸۱
دوه یم فصل: عینی تنفیذ	۸۱
درېیم فصل: د تهدیدونکی تاواند لاری تنفیذ	۸۳
څلورم فصل: د تعویض د لاری تنفیذ	۸۴
پنځم فصل: د پور ورکوونکو حقوقو تضمین	۸۵
لومری قسمت: عمومی حکمونه	۸۵
دوه یم قسمت: د تنفیذ و سیلی	۸۶
لومری مبحث: غیر مستقیم د عوی	۸۶
دوه یم مبحث: د تصرف د نافذیدو دعوی	۸۶
درېیم قسمت: د ضمان مسئلی	۸۹
لومری مبحث: د بند ساتلو حق	۸۹
دوه یم مبحث: د مدیون مفلس حجر	۹۰
شپېم فصل: دالتزام د دواړو خواوو تعدد	۹۴
لومری قسمت: شريک او ناشريک پور	۹۴
دوه یم قسمت: تضامن	۹۷
لومری مبحث: عمومی حکمونه	۹۷
دوه یم مبحث: د پور ورکوونکی تضامن	۹۷
درېیم مبحث: د پور ورکوونکو تضامن	۹۸
اووم فصل: د پور اداکول	۱۰۴
لومری قسمت: د اداء کولو طریقه	۱۰۴
دوه یم قسمت: د پور اداکولو دواړه خواوی	۱۰۴
درېیم قسمت: د پور د اداء کولو موضوع	۱۰۹
پنځم قسمت: د پور نوی کول او نیابت	۱۱۲
شپېم قسمت: مجرما کول	۱۱۴
اووم قسمت: د ذمی یووالی	۱۱۷
څلورم باب: د حق پای ته رسیدل	۱۱۷
لومری فصل: ابراء	۱۱۷

۱۱۹	دوه یم فصل: د تنفیذ محال والی
۱۲۰	در بیم فصل: د زمانی تیریدل چه حق پای ته رسوی
۱۲۵	پنخم باب: دحق ثابتول
۱۲۵	لومړۍ فصل: عمومی قاعدي
۱۲۶	دوه یم فصل: سندونه
۱۲۶	لومړۍ قسمت: رسمي سند
۱۲۸	دوه یم قسمت: عرفی سند
۱۳۰	در بیم فصل: اقرار
۱۳۲	څلورم فصل: قسم
۱۳۲	لومړۍ قسمت: قاطع قسم
۱۳۴	دوه یم قسمت: پوره کوونکی قسم
۱۳۵	پنخم فصل: شاهدان
۱۳۷	شپېم فصل: قرینې

فهرست دری

۱۴۱	باب اول: احکام عمومی
۱۴۳	باب دوم: منابع حق
۱۴۳	فصل اول: احکام عمومی
۱۴۴	فصل دوم: تصرف حقوقی
۱۴۴	قسمت اول: عقود
۱۴۴	مبحث اول: احکام عمومی
۱۴۶	مبحث دوم: ارکان عقد
۱۴۶	فرع اول: رضاء
۱۵۲	فرع دوم: نیابت در عقد
۱۵۴	فرع سوم: صحت رضا در عقد
۱۵۴	جزء اول: اهلیت عقد
۱۵۶	جزء دوم: عیوب رضا در عقد
۱۵۶	اول: اکراه
۱۵۸	دوم: غلطی
۱۶۰	جزء سوم: فریب و غبن
۱۶۲	فرع چهارم: موضوع عقد
۱۶۵	فرع پنجم: سبب
۱۶۶	مبحث سوم: شرایط عقد
۱۶۶	فرع اول: احکام عمومی
۱۶۹	فرع دوم: حکم شرط
۱۶۹	جزء اول: احکام عمومی
۱۷۰	جزء دوم: عقد باطل
۱۷۲	جزء سوم: عقد فاسد

۱۷۵	جزء چهارم: عقد موقوف
۱۷۸	جزء پنجم: عقد نافذ غیر لازم
۱۷۹	فرع سوم: خیاراتیکه لزوم عقد را به تأخیر می اندازد
۱۷۹	جزء اول: خیار شرط
۱۸۱	جزء دوم: خیار تعیین
۱۸۵	جزء سوم: خیار روایت
۱۸۷	جزء چهارم: خیار عیب
۱۸۸	مبحث چهارم: آثار عقد
۱۸۸	فرع اول: آثار عقد در مورد طرفین عقد
۱۹۱	فرع دوم: آثار عقد در مورد شخص ثالث
۱۹۴	فرع سوم: تفسیر عقد
۱۹۷	فرع چهارم: آثار عقد در مورد ضمان عقد
۲۰۰	فرع پنجم: آثار در مورد انحلال عقد
۲۰۰	جزء اول: فسخ
۲۰۲	قسمت دوم: اراده انفرادی
۲۰۴	فصل سوم: حوادث قانونی
۲۰۴	قسمت اول: فعل مضارع
۲۰۴	مبحث اول: فعلی که بر مال واقع می شود
۲۰۴	فرع اول: اتلاف
۲۰۶	فرع دوم: غصب
۲۰۸	مبحث دوم: فعلی که بر نفس واقع می شود
۲۰۹	مبحث سوم: احکام مشترک
۲۱۲	مبحث چهارم: مسئولیت از عمل غیر
۲۱۳	مبحث پنجم: مسئولیت از حیوان و اشیاء
۲۱۵	قسمت دوم: فعل مفید
۲۱۵	مبحث اول: پرداخت بدون حق
۲۱۸	مبحث دوم: عقد فضولی

۲۱۹	باب سوم
۲۱۹	فصل اول: وجیبه طبیعی
۲۱۹	فصل دوم: تنفیذ عینی
۲۲۲	فصل سوم: تنفیذ از طریق تهدید به غرامت
۲۲۲	فصل چهارم: تنفیذ از طریق جبران خساره
۲۲۴	فصل پنجم: تضمین حقوق دائین
۲۲۴	قسمت اول: احکام عمومی
۲۲۴	قسمت دوم: وسایل تنفیذ
۲۲۴	مبحث اول: دعوی غیر مستقیم
۲۲۵	مبحث دوم: دعوی عدم نفاذ تصرف
۲۲۸	قسمت سوم: مسائل ضمان
۲۲۸	مبحث اول : حق نگهداشت
۲۳۰	مبحث دوم: حجر مديون مفلس
۲۳۴	فصل ششم: تعدد طرفین و جیبه
۲۳۴	قسمت اول: دین مشترک و غیر مشترک
۲۳۷	قسمت دوم: تضامن
۲۳۷	مبحث اول: احکام عمومی
۲۳۸	مبحث دوم: تضامن دائین
۲۳۹	مبحث سوم: تضامن مديونین
۲۴۵	فصل هفتم: وفاء دین
۲۴۵	قسمت اول: طرق اداء
۲۴۵	قسمت دوم: طرفین وفا
۲۵۲	قسمت سوم: موضوع ادائی دین
۲۵۵	قسمت چهارم: ادائی دین به عوض
۲۵۷	قسمت ششم: مجرائي
۲۶۰	قسمت هفتم: اتحاد ذمه
۲۶۱	باب چهارم: انقضای عقد

۲۶۱	فصل اول: ابراء
۲۶۳	فصل دوم: عدم امکان تنفيذ
۲۶۴	فصل سوم: سقوط حق به مرور زمان
۲۷۰	باب پنجم: اثبات حق
۲۷۰	فصل اول: قواعد عمومی
۲۷۱	فصل دوم: استناد
۲۷۱	قسمت اول: سند رسمی
۲۷۲	قسمت دوم: سند عرفی
۲۷۵	فصل سوم: اقرار
۲۷۷	فصل چهارم: قسم
۲۷۷	قسمت اول: قسم قاطع
۲۷۹	قسمت دوم: قسم متمم
۲۸۰	فصل پنجم: شهود
۲۸۲	فصل ششم: قرائن

لومړۍ کتاب
حق
لومړۍ باب
عوموي حکمونه

۴۸۴ ماده:

مالی حقوق په عینی او شخصی حقوقو تقسیمیږي.

۴۸۵ ماده:

(۱) عینی حق دعین په ذات باندی دشخص دداسی مستقیمي سلطني

څخه عبارت دی چه د قانون په وسیله ورکول کېږي.

(۲) عینی حقوق به یا اصلی وي او یا تبعي.

۴۸۶ ماده:

اصلی عینی حقوق د تصرف او ګټي اخيستلو د حقوقو څخه عبارت

دي، او په لاندنسيو حقوقو کښي منحصر دي:

۱- د رقبى د ملکيت حق او د عين څخه ګټه اخيستل.

۲- دعین د ګټي اخيستلو دملکيت حق بي د رقبى د ملکيت څخه .

۳- د ارتفاق حقوق.

۴۸۷ ماده:

تبوعي عیني حقوق د هغه حقوقو څخه عبارت دی چه د قرض د

تضمين دپاره پرعين مرتب کېږي او په لاندنسيو حقوقو کښي منحصر

دي:

۱- د رسمي ګروي حق.

۲- د حیازی ګروي حق.

۳- د عين د حبسولو حق.

۱۴ مدنی قانون / دوهم توک

۴- د اختصاص حق.

۵- د امتیاز حق.

۴۸۸ ماده:

شخصی حق یا التزام د پور ورکوونکی او پور اخیستونکی د ذمی ترمنځ د اسی رابطی خخه عیارت دی چه د هغې په اساس پور ورکوونکی کولی شی چه د پور اخیستونکی خخه د یو شی د اخیستلو، دیو کار دکولو یا دهغى خخه د منع کیدو غوبښنه وکی.

۴۸۹ ماده:

- (۱) په پور التزام هغه دی چه موضوع ئی پیسی یا مثلی شیان وي.
- (۲) التزام د تعهد کوونکی شخص په ذمه د عقد یا د تضمین په موجب لازمیږي.

۴۹۰ ماده:

په عین التزام هغه دی چه موضوع یی د تاکلی عین ذات د عین د تمليک یا دهغى دگتی په غرض یا دعین د تسلیمیدو یا ساتنی په غرض تشکیلوي.

۴۹۱ ماده:

معنوی حقوق چه په غیر مادی شی وارد یېږي د خاصو قوانینو د حکمونو تابع دي.

دوه یم باب
د حق منابع
لومړۍ فصل
عمومي حکمونه

۴۹۲ ماده:

د حق منابع د هغه حقوقی عواملو خخه عبارت دی چې حق پیداکوي او په حقوقی تصرف او حقوقی حادثي مشتمل دي.

۴۹۳ ماده:

حقوقی تصرف د هغه قولی تصرف خخه عبارت دی چه د شخص د
قاطعی ارادی خخه د تاکلی حقوقی اثر د پیدا کيدو دپاره د قانون د
حکمونو سره سم پیدا شوي وي.

۴۹۴ ماده:

په عقودو کښي حقوقی تصرف د عقد د دواړو خواوو د ارادی په
موافقه پوره کېږي او د هغې په اثر د دواړو خواوو خخه پر یوه التزام
مرتبېږي.

۴۹۵ ماده:

کوم تصرف چه د دواړو خواوو خخه پر یوه التزام مرتبوي، یواختي د
تعهد کوونکي په ايجاب پوره کېږي.

۴۹۶ ماده:

حقوقی حادثه د داسې فعل د تصرف خخه عبارت ده چه د شخص په
اختیار یا د هغه داختیار خخه په غیر وافع شوي وي او قانون
ورباندي تاکلی تاثironه مرتب کړي وي.

دوه یم فصل
حقوقی تصرف
لومری قسمت - عقدونه
لومری مبحث - عمومی حکمونه

۴۹۷ ماده:

- (۱) عقد، د عقد کوونکی د دواړو خواوو خخه دیوه دایجاب ارتباط دی د بلی خوا د قبلو سره خود قانون د حکمونو په حدودو کښی.
(۲) په عقد سره د هريو عقد کوونکی التزامونه د یوه دبل په مقابل کښی مرتبېږي.

۴۹۸ ماده:

عقد په منقولو یا نا منقولو اعيانو په بدل یابې له بدله د تملیک په غرض صحیح دی.

۴۹۹ ماده:

عقد د اعيانو د ساتني په غرض دودیعت په توګه یا د هغى د استهلاک په غرض د ګتني اخیستلو له لاری د قرض په ډول او بدل د ورکولو په ډول جواز لري.

۵۰۰ ماده:

عقد د اعيانو په ګټو د هغى خخه د ګتني اخیستلو په غرض د بدل سره د اجاری په توګه یا بې له بدله د عاریت په توګه او مالک ته د هغى د عین بيرته ورکول، جواز لري.

۵۰۱ ماده:

عقد د یو تاکلی کار یا د تاکلی خدمت د اجراء کولو په غرض صحیح دی.

۵۰۲ ماده:

- (۱) د عقد د منعقدو شرط عبارت دی د عقد د دواړو خواوو د وجود، د عقد د مخصوصو لفظونو او د هغه موضوع خخه چه عقد پېږي واردېږي.
- (۲) د عقد د صحت شرط عبارت دی د عقد د دواړو خواوو دا هليت خخه، هغه شي چه عقد پېږي شوي باید د عقد د حکم قابلیت ولري او دنظام او عمومي آدابو سره د هغى مفیديت او نه مخالفت.

۵۰۳ ماده:

که د عقد د صادریدلو په وخت کښي، هغه خوک چه د عقد دا جازی ورکولو او نافذیدلو حق لري، موجود نه وي، دارنګه عقد باطل ګنيل کېږي.

۵۰۴ ماده:

د عقد پوري مریوطی عمومي قاعدي پرتولو عقدونو تطبیقېږي، او ده عقد خصوصي قاعدي د هغى پوري د مریوطو حکمونو په وسیله تنظیمېږي.

دوه یم مبحث - د عقد رکنونه

لومړۍ فرعه - رضا

۵۰۵ ماده:

د عقد د صحت شرط عبارت دی د عقد کوونکو د رضائیت خخه بي له زور او جبر خخه.

۵۰۶ ماده:

- (۱) عقد د د دواړو خواوو په ایجاب او قبول منعقدېږي.
- (۲) ایجاب او قبول د هغه الفاظو خخه عبارت دی چه په عرف کښي د عقد دېیدا کيدو د پاره استعمالېږي.

۵۰۷ ماده:

ایجاب او قبول د ماضی په صیغه وی او د مضارع یا امر په صیغه هم جایز دی خو په دی شرط چه د حال اراده ور خخه شوی وی.

۵۰۸ ماده:

عقد د راتلونکی زمانی په صیغه هفه وخت منعقد بیری چه د عقد دواړو خواوو په دی صیغی باندی د عقد دېدا کیدو قصد کړی وی.

۵۰۹ ماده:

د ارادی ظاهرول د وینا، لیک یا د داسی اشارو په وسیله چه په عرف کښی مروج وی کېږي. همدارنګه د ورکړۍ راکړۍ د ارادی ظاهرول چه د یوه عقد په حقیقت باندی په صراحت سره دلات وکی صورت نیولی شي.

۵۱۰ ماده:

د ارادی ظاهرول په ضمنی توګه صورت موندلای شی، مګر داچه قانون یا د عقد دواړو خواوو د هغې صراحت شرط کړی وی.

۵۱۱ ماده:

دارادی په ظاهرولو هفه وخت اثرونه مرتب کېږي چه مقابلي خوا ورباندی علم حاصل کړی وی. مقابلي خوا ته د ارادی د ظاهرولو رسیدل د هغې د علم د حاصلیدلو قرینه ګنل کېږي مګر داچه د هغې په خلاف کوم دليل پیدا وی.

۵۱۲ ماده:

د ارادی ظاهرول د بیهوشی یا د داسی عقلی اختلال په حالت کښی چه د ممیزی قوی د نشتوالی موجب وګرځی، که خه هم دا اختلال مؤقتی وی، باطل ګنل کېږي.

۵۱۳ ماده:

هغه اراده چه د شخص په ضمير کبني د ارادى په خلاف ظاهره شوي وى باطله نه گنيل كيرپي، مگر داچه مقابله خوا د شخص د اظهار شوي ارادى يا نيت په خلاف علم ولري.

۵۱۴ ماده:

هرخوک د خپل ايجاب په سبب ملزم كيرپي مگر داچه د خپل التزام په نشتوالي يسي تصریح كري وي يا د ظاهری قرينيو يا د معاملی طبیعت خخه داسی معلومه شی چه په ايجاب کبني د الزام قصد وجود نه لرلو.

۵۱۵ ماده:

د هغه چا خخه چه ايجاب يا قبول صادر شوي وي، مرشي، ياتره هي د مخه چه په ايجاب يا قبول يي مطلوب اثر مرتب شی د اهليت فاقد و گرخی، کوم وخت چه مقابل لوري د داسی ايجاب يا قبول خخه علم حاصل کي، عقد صحيح گنيل كيرپي او مطلوب اثر ورباندي مرتب كيرپي خو په دي شرط چه د ارادى ظاهرويل يا د معاملی طبیعت ددي حكم په خلاف د لالت ونه کي.

۵۱۶ ماده:

(۱) که د قبلولو دپاره موده تاکل شوي وي، ايجابونکي نه شی کولي ددي مودي د پاي پوري د خپل ايجاب خخه منصرف شی.
(۲) په هغه صورت کبني چه د قبلولو دپاره په تاکلی مودي تصریح نه وي شوي نو کله د ظاهری قرينيو يا د معاملی د طبیعت خخه معلوميدی شی.

۵۱۷ ماده:

عدقد دواوه خواوي د ايجاب خخه وروسته د عقد د مجلس تر پاي پوري د قبلولو يا ردولو اختيار لري. که ايجابونکي دايجاب د صادر يدو وروسته او مقابل لوري د قبلولو ترمخه د خپل ايجاب

خخه رجوع وکی یا دعقد د دواپو خواوو خخه د یوه نه داسی وینا یا کار صادر شی چه د قبلولو خخه په انصراف دلالت وکی، نودارنگه ایجاب باطل دی او ترهغی وروسته قبلول هم داعتبار خخه ساقط دی.

۵۱۸ ماده:

که د قبلولو ترمخه ایجاب په تکراری ډول صادر شی، وروستنی ایجاب ته اعتبار ورکول کېږي.

۵۱۹ ماده:

هغه چاته چه ایجاب متوجه شوی، کولی شی چه هغه رد کی او که ایجاب پخپله د هغه د غوبنستنی په اثر صادر شوی وي، هغه نه شی روډلی مګر داچه د هغه په روډلو معقول دلیلونه ولري.

۵۲۰ ماده:

که په ایجاب کښی د زیستوالی، د تنقید او یا د تعدیل قبلول واردکی، نودارنگه قبلول د ایجاب روډل ګنل کېږي او د نوی ایجاب په حیث پېژندل کېږي.

۵۲۱ ماده:

د ایجاب او قبلولو ترمنځ هغه وخت مطابقت حاصلېږي چه د عقد په پولو اساسی مسئلو د دواپو خواوو موافقه شوی وي، پرخینی ددي مسئلو موافقه د دواپو خواوو دالزام دپاره کافی نه ده.

۵۲۲ ماده:

(۱) که دواپه خواوی د عقد په پولو اساسی مسئلو موافقه وکی او د مسئلو تفصیل راتلونکی وخت ته وسپاری، دارنگه عقد پوره شوی ګنل کېږي، مګر دا چه په موافقی سره د عقد پوره کیدل د مسئلو په تفصیل مشروط شوی وي.

(۲) که دواوه خواوی د هغه مسئلو په باره کښی چه تر مخه پری موافقه نه ده حاصله شوی، اختلاف ولري او دعوی اقامه کي، محکمه به په داسې حالت کښي د معاملې د طبیعت په نظر کښي نیولو سره دقانون د حکمونو، عرف او دعدالت د قادر د سره سم حکم کوي.

۵۲۳ ماده:

- (۱) د دوه غایبيو خواوو ترمنځ عقد په هغه زمانی او خای کښي پوره ګنيل کېږي چه ايجابونکي د مقابل لوړي د قبلولو خڅه علم حاصل کړي وی، په دې شرط چه دواوه خواوو یا قانون ده ګنيټ په خلاف تصریح نه وي کړي.
(۲) ايجابونکي ته د قبلولو د رسیدو سره داسې فرض کېږي چه پری علم حاصل شوی دې.

۵۲۴ ماده:

عقد په تیلفون یا نورو داسې وسیلې سره د زمانی له حیشه لکه د دوه حاضرو خواوو ترمنځ عقد او د خای له حیشه لکه د دوه غایبيو خواوو ترمنځ عقد، ګنيل کېږي.

۵۲۵ ماده:

سکوت کونونکي ته د هیڅ قول نسبت نه ورکول کېږي، سکوت په هغه مواردو کښي چه بیان ته احتیاج لري د قبلولو معنی لري.

۵۲۶ ماده:

سکوت هغه وخت قبول شوی ګنيل کېږي چه د عقد د دواوه خواوو ترمنځ پخوانۍ تعامل موجود وی او ايجاب هم د همدی تعامل په اساس صورت موندلی وی او یا دا چه ايجاب یواځی د مقابل لوړي په ګتیه وی.

۵۲۷ ماده:

د مزايدی عقد د وروستنی داوطلبی سره پای ته رسپری. لمپنی داوطلبی هغه وخت د اعتباره لوپری، چه پر هغى زيانه داوطلبی شوي وی که خه هم دا داوطلبی باطله وی یا داچه مزايده بی له دی چه د شخص پوري تعلق ونيسي معطله شی.

۵۲۸ ماده:

په دله ايزه عقدونو کبني که اکثریت راضی شونو د قبلیدو متحقق گنل کبیری او اقلیت دهغوى د قبلیدو تابع گنل کبیری.

۵۲۹ ماده:

د اذعان په عقدونو کبني قبول دهغه شرطونو په حدودو کبني چه ايجاب وونکي وضع کري د تسليميدو سره سم تحقق مومني، دا شرطونه د مناقشی قابلیت نه لري.

۵۳۰ ماده:

(۱) د هغى موافقى په موجب چه د عقد دواړه خواوی یا یوه خوايى د یو تاکلى عقد تړون په راتلونکي وخت کبني تعهد کوي، دا عقد هغه وخت پوره کبیري چه د نظر لاندی عقد په باره کبني تولی اساسی مسئلي سره د هغى مودي چه باید د عقد تړون په کبني وشي، تاکل شوی وی.

(۲) که قانون د عقد د پوره کيدو د پاره د ځينو تاکلو شکلنياتو مراعات شرط کري وی، نو د دارنګه شکلنياتو وجود په هغه ابتدائي موافقه کبني چه ددي عقد د تړون د وعدی متضمن وی، هم ضروري گنل کبیري.

۵۳۱ ماده:

(۱) د عقد د تړون په وخت کبني د بیعاني ورکول د عقد پرقطعيت دليل گنل کبیري، مګر داچه د دواړو خواوو موافقه یا عرف دهغى په خلاف تصریح کړي وی.

(۲) که بیعانه ور کوونکی د عقد د تپون خخه منصرف شی، نو دبیر ته اخیستلو حق یې نه لري، او که بیعانه اخیستونکی منصرف شی نو د اصلی بیعانی او د هغې د معادل د ورکولو موجب ګرځی.

۵۳۲ ماده:

که هغه التزام چه دهغې په اثر بیعانه ورکول شوی نافذ شی نو بیعانه د اصلی قیمت خخه وضع کېږي.

۵۳۳ ماده:

که د عقد تنفيذ دهغه علتونو په بنا چه د عقد ددواړو خواوو خخه د یوه د قصور خخه هم نه وي پیدا شوي، ناممکن شی، یا عقد د دواړو خواوو د خطا یا موافقی په اثر فسخ شی، بیعانه بېرته ورکول کېږي.

دوهمه فرعه - په عقد کښی نیابت

۵۳۴ ماده:

عقد د اصالت یا نیابت په توګه جواز لري، مګر دا چه قانون د هغې په خلاف حکم کړی وي.

۵۳۵ ماده:

که خوک د اصالت په توګه یو عقد ترسره کوي، د هغې حقوق او وجاib پخپله هغه ته متوجه دي.

۵۳۶ ماده:

(۱) په عقد کښی نیابت د دواړو خواوو په موافقه یا د قانون په حکم صورت مومي.
(۲) د دواړو خواوو د موافقی په صورت کښی د نایب د واک حدود د اصیل له خوا او په قانونی نیابت کښی د قانون له خوا تاکل کېږي.

۵۳۷ ماده:

د ارادی د عیبونو پوری مربوطی کتنی، یا د بعضی خاصو حالونو پوری دریدلو اثروننه یا د داسی دریدلو هر مومن و الی، پخپله دنایب پوری تعلق لری نه د اصیل پوری.

۵۳۸ ماده:

که نایب د خپل واک په حدودو کبنی د خپل اصیل په نامه یو عقد ترسره کپی، د هغى خخه پیدا شوی حقوق او وجاip پخپله د اصیل پوری تعلق نیسی.

۵۳۹ ماده:

که د عقد په وخت کبنی د نیابت دصفت اظهار ونه شو، د هغى خخه پیدا شوی اثروننه پخپله د نایب پوری تعلق نیسی، مگر په هغه صورت کبنی چه د عقد مقابله خوا د هغه دنیابت خخه خبروی.

۵۴۰ ماده:

که نایب او د هغه مقابله خوا د عقد په وخت کبنی دنیابت دپای ته درسیدو دمودی خخه خبر نه وو، د هغى خخه پیدا شوی تاثironنه د اصیل یا د هغه د قایم مقام پوری تعلق نیسی.

۵۴۱ ماده:

نایب نه شی کولی چه عقد د خپل خان دپاره یا د اصیل په نامه ترسره کی مگر دا چه اصیل ترمخه اجزاء ور کپی وی یا هغه وروسته تأیید کی. کوم حالونه چه د تجارت په قانون کبنی یې بل رنگه وراندی لیدنه شوی ددی حکم خخه مستثنی دی.

درېیمه فرعه - په عقد کښي د رضا صحت

لومړۍ جزو - د عقد اهلیت

۵۴۲ ماده:

هر شوک د عقد کولو اهلیت لري، مګر دا چه د هغه اهلیت د قانون په وسیله سلب یا محدود شوي وي.

۵۴۳ ماده:

د ناممیز صغیر تصرف باطل ګنل کېږي که خه هم ولی یې اجازه ورکړي وي.

۵۴۴ ماده:

(۱) د ممیز صغیر تصرف چه پوره د هغه په ګتيه وي جواز لري، که خه هم ولی یې اجازه نه وي ورکړي. په هغه صورت کښي چه د ممیز صغیر تصرف پوره ده ګه په ضرر وي باطل ګنل کېږي که خه هم ولی یې اجازه ورکړي وي.

(۲) کوم تصرف چه د ګتني با ضرر متضمن وي، د ولی د اجازي پوري د هغه د واک په حدودو کښي یا د اهلیت د نقصان لرونکي د اجازي پوري د هغه د رشد عمر ته د رسیدو وروسته، موقوفه.^{۵۵}

۵۴۵ ماده:

(۱) د لیونی یا معتوه تصرف د هغه د حجر د قرار د ثبیتیدلو وروسته باطل ګنل کېږي.

(۲) د حجر د ثبیتیدلو د قرار تر مخه تصرف باطل نه ګنل کېږي، مګر دا چه د عقد په وخت کښي د لیونتوب یا معتوه هیت حالت، خپور وي یا مقابل لوری په هغى علم ولري.

۵۴۶ ماده:

(۱) د سفیه تصرف یا د هغه چاچه په غفلت اختنه وي د حجر د قرار د ثبیتولو وروسته د ممیز صغیر د تصرفونو د حکمونو تابع دي.

(۲) د حجر د قرار د ثبتيدلو تر مخه تصرف، صحيح دي، د باطليدلو ور نه گنيل کيږي، مګر داچه د استثمار یاتوطېي په نتيجه کښي يې صورت موندلې وي.

۵۴۷ ماده:

دهغه چا وصيت يا وقف چه د سفاهت يا غفلت په سبب محجور کړي شوی وی هغه وخت صحيح کيږي چه محکمې په دی باره کښي اجازه ورکړي وي.

۵۴۸ ماده:

د هغه چا تصرف چه د سفاهت په وسیله محجور کړي شوی وی د هغه مالونو د اداري پوري د مریوطو کارونو چه تسليميدل يې د محکمې له خوا ورته اجازه ورکول شوي، د قانون د حکمنو په حدود کښي صحيح دي.

۵۴۹ ماده:

که د چا دپاره قضائي مرستيال تاکل شوی وي، مرستيال د تاکل کيدو د قرار د ثبتو لو وروسته، د هغه هر نوعه تصرف د قضائي مرستيال د ګډون خخه په غير د بطلان ور گنيل کيږي.

۵۵۰ ماده:

داهليت نقصان لرونکي کولي شی چه د عقد د باطليدو غوبښنه وکي، په هغه صورت کښي چه د څيل اهليت د نقصان د پتولو دپاره يې د حيلی خخه کار اخيستې وي د هغه دا کار د خسارې د جيږي د الزام نه مانع کيږي.

دوه یم جزو - په عقد کښی د رضا عیبوونه
لومړۍ - زور

۵۵۱ ماده:

زور عبارت دی د یو شخص د مجبورو لو خخه په ناحقه، د داسی کار په کولو چه ورباندي راضي نه وي، عام له دی چه زور مادي وي يا معنوی.

۵۵۲ ماده:

زور په دوه نوع دي:
پوره او ناقص.

۵۵۳ ماده:

پوره زور عبارت دی د فااحش بدنه يا مالي خطر د تهدید ولو خخه.
په غير فااحش خطر باندي تهدید ولو ته، ناقص زور ويل کېږي.

۵۵۴ ماده:

پوره زور رضا د منځه وږي او اختيار فاسدوی. ناقص زور رضا د مینځه وږي خو اختيارنه فاسدوی.

۵۵۵ ماده:

خپلو والدینو، میرې يا محارمو ته د ضرر رسولو تهدید يا د داسی خطر تهدید چه د حیثیت منافی وي، زور ګنبل کېږي، محکمه کولی شی د حالونو او کیفیتونو د په نظر کښی نیبولو سره، تهدید دغور لاندی ونيسي.

۵۵۶ ماده:

زور د اشخاصو، عمر، اجتماعي حالت صفتونو او د هغى د تاثير د اندازی له نظره د تهدید د نوعي د شدت او خفت له حیشه، فرق کوي.

۵۵۷ ماده:

کوم زور چه رضاء د مینځه و پري هغه وخت اعتبار لري چه تهدیدونکي د تهدید د عمل په کولو قادر وي او هغه خوک چه تهدید شوي وي د تهدید د نه اجراء کيدو په صورت کښي، د زور واقع کيدل په غالب ګمان سره هرو مرو و ګنۍ.

۵۵۸ ماده:

که د عقد په تپون کښي د زور د یوه نوعي واقع کيدل ثابت شي، عقد صحیح نه دی.

۵۵۹ ماده:

که زور د فسخ کيدو و پر عقدونو د جملې خخه په کوم یو کښي صورت موندلوي، تهدید شوي کولي شي د هغى د دعوي وروسته عقد فسخ کي، دا حق د تهدید کونونکي د مرگ سره یا د عقد د دواړو خواوو خخه د یوه په مرگ د منځه نه ئي، د مرپي وارثان د هغه قایم مقام پیژندل کېږي.

۵۶۰ ماده:

د تهدید شوي شخص عقد په فاسد صورت منعقد کېږي، که د تهدید د ليری کيدو وروسته تهدید شوي شخص په ضمني يا صريحة توګه د هغى اجازه ورکي، عقد صحیح کېږي.

۵۶۱ ماده:

د تهدید شوي شخص د عقدونو نفاذ د تهدید د ليری کيدو وروسته د هغه د اجازي پوري موقوف نه دی، د مبيعې قبضول فاسد ملكيت افاده کوي. په داسې حالت کښي هر نوع تصرف چه د نقض ولو قابلیت ونه لري صحیح دي، تهدید شوي د تسليمیدلو د ورئي قیمت یا د تصرف د ورئي د قیمت په غوبښته کښي اختیار لري.

دوه یم- غلطی

۵۶۲ ماده:

که د عقد په موضوع کښی غلطی شوي وی او خه شی چه عقد پري
شوي وی مسمی یا اشاره ورته شوي وی، د راتلونکو حکمنو
مرااعات کېږي:

- ۱- د جنس د اختلاف په صورت کښی، عقد د مسمی پوري تعلق
نیسي او د مسمی د نشتوالی په صورت کښی عقد باطل ګنل کېږي.
- ۲- د جنس د یووالی او د صفت د اختلاف په صورت کښی عقد د
هغه شی پوري تعلق نیسي چه اشاره ورته شوي وی. او د اشاري کړي
شوي شی د وجود په صورت کښی عقد منعقد کېږي، په دی حالت
کښی عقد کوونکی د صفت د نشتوالی له امله د عقد د فسخ کولو
او تپون ترمنځ اختیار لري.

۵۶۳ ماده:

که خوک په اساسی غلطی کښی واقع شوي وی په دی شرط کولی شی
چه د عقد دفسخ کيدو غونتنه وکی چه مقابله خوا بی هم په عین
غلطی کښی واقع شوي وی یا د غلطی خخه خبروی یا دا چه په
آسانتیا سره بی کولی شو په هغه خبر شی.

۵۶۴ ماده:

که غلطی په دومره اندازی فاحشه وی چه عقد کوونکی په هغه د
خبریدو په صورت کښی دعقد د تپون خخه خان ڙغوره نو دارنګه
غلطی، اساسی ګنل کېږي.

۵۶۵ ماده:

که غلطی په شخص یا د عقد کوونکی دصفتونو خخه په یوه صفت
کښی واقع شوي وی په دی ډول چه د عقد کوونکی شخصیت یا صفت
د عقد د منعقد کيدو عمده سبب وی، نو دارنګه غلطی اساسی ګنل
کېږي.

۵۶۶ ماده:

په قانون کښي د غلطى په سبب هغه وخت عقد فسخ گنيل کيږي چه د
غلطى شرطونه د عقد پوري په مربوطو واقعو کښي متحقق شى مګر
د اچه قانون د هغى په خلاف تصریح کړي وي.

۵۶۷ ماده:

حسابي يا مادي غلطى د عقد په صحت تاثير نه لري او تصحیح کول
بي هرو مرو دي.

۵۶۸ ماده:

که خوک په غلطى کښي واقع شوي وي نه شي کولى چه په هغى په
داسې ډول تمسمک وکي چه هغه څه چه بنه نيت يي تقاضا کوي ده ګي
معارض واقع شي. که مقابلل لوري ددي عقد د تنفيذ دباره خپله
تياري اظهار کي د عقد په تړون ملزم گنيل کيږي.

۵۶۹ ماده:

د غلطى پوري مربوط حکمونه د قاصد يا د هري واسطى په باره
کښي چه د عقد ديوی خوا اراده بلی خواته تحریف شوي نقل کي، د
تطبیق وړ دي.

درېیم جزء- دوکه کول او غبن

۵۷۰ ماده:

دوکه کول د داسې حيله ناكو قولى يا فعلى وسیلې په کار اچول دي
چه د عقد مقابله خوا د عقد د منعیدو راضي کيدو ته مجبور کي،
په داسې توګه که دا وسیلې په کار نه واي اچول شوي نو د هغه
رضائیت په عقد کښي منځ ته نه راتلل.

۵۷۱ ماده:

(۱) که د عقد دیوی خوا د دوکه کولو له امله بلی خواته فاحش غبن متوجه شی، دوکه شوی کولی شی چه د عقد د فسخ کید و غوبنسته و کی.

(۲) غبن ته هغه وخت فاحش ویل کیری چه د عقد په وخت کبني دمال د حقیقی قیمت او د هغه قیمت ترمنځ چه مال پری خرڅ شوی پنځلس په سلو کبني يا تر هغې خڅه زیات توپیر ولري.

۵۷۲ ماده:

که خوک د امانت په عقدونو کبني دوکه شی نو هغه وخت کولی شی چه د عقد د فسخ کید و غوبنسته و کی چه بلی خوا تګی او تدلیس ثابت کي.

۵۷۳ ماده:

سلبی دوکه د حقیقت د پتیدو سره سمه پیدا کیری. دی دوکی ته تدلیس ویل کیری.

۵۷۴ ماده:

په هغه صورت کبني چه د درېیم شخص له خوا په عقد کبني دوکه واقع شی، دوکه شوی هغه وخت کولی شی چه د عقد د فسخ کید و غوبنسته و کی چه د مقابلي خوا خبرتیا د عقد په وخت کبني د درېم شخص په دوکه يا په داسې خبرتیا د هغه قادریدل ثابت کي.

۵۷۵ ماده:

(۱) فاحش غبن د عقد د فسخ کید و موجب گرځی.

(۲) که هغه خوک چه د هغه په باره کبني غبن صورت موندلی دی د عقد په وخت کبني په غبن خبر وي او په هغې راضی شوی وي نه شی کولی چه عقد د فسخ کي، مګر يه هغه صورت کبني چه رضائیت يې د دروغجن معلومات، يا د حقیقت د پتیدو او يا د مقابلي خوا دوکه کید و ته راجع وي.

(۳) دولت د مالونو، وقف او د حجر کری شوی شخص د مالونو په باره کښی چه فاحش غبن په هر ترتیب صورت موندلی وي، د عقد دفسخ کيدو موجب گرئي.

۵۷۶ ماده:

په هغه عقدونو کښی د علنی مزایدی د لاری صورت مومی، د غبن د وجود په باره کښی اعتراض جواز نه لري.

۵۷۷ ماده:

که د عقد کوونکو د یوی خوا د احتیاج، بى تجربه گى ياد ادرارک د ضعف له امله، بدء استفاده وشى او د هغى په اثر په عقد کښي فاحش غبن موجود شى، دوکه شوی شخص کولى شى چه د عقد د منعکيدو له نبتي خخه د یوه کال په موده کښي د عقد د باطلیدو يا په معقولى اندازى د خپلو التزاماتو د تنقيص غوبښنه وکى.

۵۷۸ ماده:

که د غبن د ليږي کيدو د پاره هغه خه چه قاضى تاکلى کافى و ګنيل شى مقابله خوا کولى شى چه د معاوضى په عقدونو کښي د فسخ کيدو د دعوى خخه انصراف وکى.

څلورمه فرعه - د عقد موضوع

۵۷۹ ماده:

د عقد خخه د هرنوع پيدا شوی التزام د پاره، دهغى موضوع وجود چه د عقد نسبت ورته شوی او د عقد د حکم قابلیت ولري، هرو مرو دي. د عقد موضوع عین، پور، ګتیه يا نور مالي حقوق تشکيلولى شى، همدارنګه د یوه کار اجرأ کول يا د هغى خخه دخان ڙغورل، د عقد موضوع کيدا اي شى.

۵۸۰ ماده:

د عقد خخه د پیدا شوي التزام موضوع باید چه ممکنه، تاکلی یا د
تاکلو ور او جایزه وي، د هغې په غیر عقد باطل ګنيل کيږي.

۵۸۱ ماده:

(۱) که د التزام موضوع د ذات له حیشه ناممکنه وي، عقد باطل
ګنيل کيږي.

(۲) که د التزام موضوع د ذات له حیشه ناممکنه نه وي او یواخی د
پورونکي شخص په باره کښي ناممکنه وګنيل شي، عقد صحیح دي
خو پورونکي د التزام د نه ادا کولو له امله د خساری په جبیره کولو
مکلف دي.

۵۸۲ ماده:

د التزام موضوع باید چه په داسی ډول تاکلی او معلومه وي چه د
فاخش جهالت مانع وګرځي. که د التزام د موضوع جهالت جګړي ته
منجر شي، عقد فاسد ګنيل کيږي.

۵۸۳ ماده:

(۱) د التزام د موضوع تاکل د جنسیت او ممیزه صفتونو د بیان سره
یا د هغې د اندازی د تاکلو سره صورت مومني. که د التزام موضوع د
عقد په مجلس کښي موجوده وه، تاکل په اشاري سره او د هغې په
غیر دخای په تاکلو صورت مومني خود ټولو هغو شیانو بیان چه
فاخش جهالت د مینځه ورپي هرو مرو دي.

(۲) د جنسیت د نسولو موضوع د اندازی او صفت نه پرته په هیڅ
صورت کافې نه ګنيل کيږي.

۵۸۴ ماده:

که د التزام موضوع د یوه کار کول وي باید چه ذکر شوي کار و تاکل
شي او یا د تاکلو قابلیت ولري.

۵۸۵ ماده:

که په عقد کښی د التزام د موضوع تاکل د عقد د دواړو خواوو خخه د یوه یا د درېیم شخص په غاره کښیښو دل شی نو که په تاکلو کښی وروسته والی راغی یا عادلانه نه وو، محکمه به د التزام موضوع تاکی.

۵۸۶ ماده:

که د التزام د موضوع تاکل د درېیم شخص په اختیار کښی کښیښو دل شی، نو که ذکر شوی شخص د موضوع په تاکلو قادر نه وی یا ده ګی اراده و نه لری یا د التزام د موضوع تاکل په عادلانه توګه یا د مناسبی مودی په اوږدو کښی صورت نه وی موندلی، عقد باطل ګنل کېږي.

۵۸۷ ماده:

د التزام موضوع باید په داسی توګه د معاملی قابلیت ولری چه د اصلی هدف سره چه موضوع ده ګی پوری اختصاص موندل منافات ونه لری.

۵۸۸ ماده:

که د التزام موضوع پیسی وی، پوروونکی د هغى اندازی په ورکولو مکلف دی چه په عقد کښی ذکر شوی دی، دېیسو د نرخ پورته والی یا تیټووالی د پور په ورکولو تاثیر نه لری، مګر دا چه په قانون یا د دواړو خواوو په موافقه کښی بل رنګه صراحت شوی وی.

۵۸۹ ماده:

(۱) که د التزام د موضوع موجود یت په راتلونکی وخت کښی حقیقت پیدا کی، عقد په دی شرط جواز لری چه په اټکل صورت نه وی، جهالت او ضرر پکی موجود نه وی.

(۲) د شخص د متروکی په باره کښی معامله چه هغه ژوندی وی جواز نه لري، که خه هم مالک په هغى راضى وي، مگر داچه قانون د هغى په خلاف حکم کپي وي.

۵۹۰ ماده:

که د التزام موضوع د نظام او عمومي آدابو مخالفه وي، باطله ګنل کيږي.

پنځمه فرعه - سبب

۵۹۱ ماده:

سبب د هغه اصلی مقصد خخه عبارت دی چه عقد هغى ته د رسيدو دپاره مشروعه وسیله شوي وي.

۵۹۲ ماده:

که د التزام سبب د نظام او عمومي آدابو مخالفه وي یا اصلاً وجود ونه لري، باطل ګنل کيږي.

۵۹۳ ماده:

د مشروع سبب وجود په هر التزام کښي، اصلی حالت ګنل کيږي، مگر داچه د هغى په نفي دليل موجود شي.

۵۹۴ ماده:

کوم سبب چه په عقد کښي تصریح شوي وي، حقیقی سبب ګنل کيږي، مگر داچه د هغى خلاف ثابت شي.

**در پیم مبحث - دعقد شرطونه
لومړۍ فرع - عمومي احکام**

۵۹۵ ماده:

(۱) شرط عبارت دی د راتلونکی وخت د التزام خخه په هغه کار کښي چه د راتلونکی زمانی پوری تعلق لري او په خاصه صيغه صورت مومني.

(۲) تعليق، عبارت دی د یو کار د مرتب کولو خخه چه د راتلونکی زمانی پوری متعلق وي، په راتلونکی زمانی کښي د یوبل کار په متحقق کيدو، د شرط د ادواتو خخه د یووه په وسیله.

۵۹۶ ماده:

که دعقد صيغه دشرط پوری متعلقه نه وي او راتلونکی زمانی تممنسوب نه وي، دارنګه عقد سرته رسیدلی گنيل کېږي او في الحال نافذېږي.

۵۹۷ ماده:

د واقف شرط پوری متعلق عقد هغه وخت منعقد او حکم یي لازم گنيل کېږي چه شرط موجود شوي وي.

۵۹۸ ماده:

عقد چه د یو موجود کار پوری متعلق وي في الحال واقع کېږي. شرط د ناممکن کار پوری متعلق کول يا شرط چه د نظام او عمومي آدابو مخالف وي، اعتبار نه لري.

۵۹۹ ماده:

(۱) کوم عقد چه فسخ کيدل یي د فسخ کوونکی شرط پوری متعلق وي، نافذ او غير لازم گنيل کېږي، که شرط موجود شونو عقد فسخ کېږي. په دی صورت کښي پور ورکوونکی په ردولود هغه خه چه یي

اخیستی دی او که د ردولو امکان بی نه لرلو دضممان په ورکولو مکلف گنل کیرپی. که شرط موجودنه شونو عقد لازمیرپی.
(۲) د شرط د تحقق سره سره د پور ورکوونکی تصرفونه د شیانو د اداری په باره کښی نافذ گنل کیرپی.

۶۰۰ ماده:

په معلم عقد کښی د شرط د تحقق سره یوځای دهغی اثرونه د عقد د واقع کیدو له وخته د اعتبار ور گنل کیرپی، مګر داچه د عقد کوونکو د ارادی یا د عقد د طبیعت خخه معلومه شی چه د التزام وجود یا زوال د شرط د تحقق د وخته پوری مربوط شوی.

۶۰۱ ماده:

که د عقد تنفیذ د شرط د تحقق خخه ترمخه د یود باندنه سبب په اساس بی د پوروونکی د مداخلی ناممکن شی نو په شرط باندی رجعی اثرنه شی مرتبیدلی.

۶۰۲ ماده:

راتلونکی وخت ته سپارل شوی عقد، د هغه عقد خخه عبارت دی چه د نافذیدلو نسبت بی راتلونکی زمانی ته شوی وی، دا رنګه عقد فی الحال منعقدیرپی او حکم بی ترتیاکلی وخته پوری په تعویق اچول کیرپی.

۶۰۳ ماده:

په عقد کښی تأجیل د پوروونکی په گټیه گنل کیرپی، مګر داچه د عقد، د قانون د نص یا د مربوطو حالونو خخه دايسی معلومه شی چه تأجیل دپور ورکوونکی یا د عقد د دواړو خواوو په گټه صورت موندلی دی.

۶۰۴ ماده:

که تأجیل د هرچا په گتیه صورت موندلی وی، کولی شی چه په خپله اراده و رخخه منصرف شی.

۶۰۵ ماده:

د هغه چا په گتیه چه تأجیل صورت موندلی، که د افلاس په سبب د هغه د مالونو د حجز حکم صادر شی یا د پوروپی تأمینات تنقیص یا بیخی ورکول شوی نه وی، نود تأجیل حق ساقطیپری.

۶۰۶ ماده:

تأجیل د پوروپی په مرگ د مینځه خی مګر د اچه دین عینی تأمینات ولری یا پور ورکونکی د پوروپی د مرگ سبب شوی وی یا داسی موافقته شوی وی چه تأجیل د پوروپی د مرگ په صورت کښی هم د مینځه نه خی. د پور ورکونکی مرگ د پور په تأجیل کښی تاثیر نه لری.

**دوه یم فرعه - د شرط حکم
لومړۍ جزء - عمومي احکام**

۶۰۷ ماده:

کوم شرط چه د عقد سره مناسب وی یا هغه شرط چه عقد د هغى اقتضاء کوي یا د عقد حکم ټینګ کې، همدارنګه هغه شرط چه د روان تعامل سره موافق وی یا د عقد د اقتضاء منافي نه وی، صحیح ګنل کېږي.

۶۰۸ ماده:

په شرط کښی چه د عقد کونکو گتیه نه وی لغو دی، د هغى سره یوڅای عقد صحیح ګنل کېږي.

۶۰۹ ماده:

په کوم عقد کښی چه د هغى رکن يا د شرطونو خخه يو شرط موجود نه وي، باطل گنيل كيږي.

۶۱۰ ماده:

دعقد سره نامناسب شرط يا داسى شرط چه عقد د هغى اقتضاء نه کوي يا د عقد حكم تینګ نه کي، همدارنګه هغه شرط چه دروان تعامل سره موافق نه وي يا په کښي د دوکه کولو خخه کار اخيستل شوي وي، فاسد گنيل كيږي.

۶۱۱ ماده:

په کوم عقد کښي چه د پوره تصرف واک يا د تصرف يوه نوعه سلب شوي وي، عقد موقف گنيل كيږي.

۶۱۲ ماده:

که عقد د داسى شرط متضمن وي چه د عقد خخه رجوع افاده کي، عقد غيرلازم گنيل كيږي.

دوه يم جوء- باطل عقد

۶۱۳ ماده:

باطل عقد هغه دی چه د اصل او صفت له حيشه نامشروع وي.

۶۱۴ ماده:

باطل عقد بېخى نه منعقدېړي او د حکم افاده نه کوي که خه هم قبض صورت موندلې وي.

۶۱۵ ماده:

که باطل عقد نافذ شوي وي د دواړو بدلونو ردول او د اصلی حالت اعاده هرو مرو ده. په هغه صورت کښي چه د دواړو بدلونو ردول متعدزه وي محکمه به په عادلانه ضمان حکم کوي.

۶۱۶ ماده:

په باطل عقد اجازه، قانوني اثرنې لرۍ، علاقه لونکى کولي
شى چه د عقد په بطلان تمسك وکى.

۶۱۷ ماده:

که د عقد دیوی حصی بطلان ظاهر شى، پاتى حصه یى د یوځانګړي
عقد په حیث صحیح ګنل کیږي مګر په هغه صورت کښي چه عقد د
تجزیې ورنه وي.

۶۱۸ ماده:

که په باطل عقد کښي د بل صحیح عقد رکنونه موجود شى، ذکر
شوی عقد د دوهم عقد په اعتبار صحیح ګنل کیږي، په دی شرط چه
د عقد دواړو خواوو د هغه اراده کړي وي.

۶۱۹ ماده:

باطل عقد د قانوني عقد د تاثironو نتیجه نه ورکوي مګر د عادي
حداشي په حیث د ضمان مستوجب ګرئي.

درېیم جزو - فاسد عقد

۶۲۰ ماده:

فاسد عقد هغه دی چه د اصل له حیشه مشروع او د صفت له حیشه
ناممشروع وي په داسې توګه چه اصل یې صحیح وي د هغه په رکن او
موضوع کښي خلل وجود و نه لرۍ، مګر د څینو خارجی سببونو په
اساس فاسد و ګنل شي.

۶۲۱ ماده:

فاسد عقد د هغه شى ملکیت چه عقد پری شوي، نه افاده کوي، مګر
داچه قبض د هغه د مالک په رضاه صورت موندلوي.

۶۲۲ ماده:

په هغه عقد کښی چه په عین مال وی د هغى تعليق او یوځای والي د فاسد شرط سره جواز نه لرى او عقد فاسد ګټل کيږي.

۶۲۳ ماده:

د مال بدلون د غير مال سره یا په عقد کښي د داسې تغييرونو واردول چه د فاسد شرط سره یوځای وی، صحیح دی او شرط لغو دی. په فاسد شرط د عقد تعليق د هغى دبطلان موجب گړئي.

۶۲۴ ماده:

هغه عقدونه چه محض اسقاطات ويژنډل شي سره د دی چه د مناسب یا نامناسب شرط پوری معلق شوی وی منعقدېږي، او یا ياي د فاسد شرط سره یوځای والي صحیح ګټل کيږي، په دی صورت کښي شرط لغو کيږي.

۶۲۵ ماده:

کوم عقدونه چه اطلاقونه ويژنډل شي د هغى تعليق د مناسب او فاسد شرط پوری صحیح دی، شرط لغو ګټل کيږي.

۶۲۶ ماده:

د عقد د دواړو خواوو څخه هريو یا د هغوي وارشان کولی شي چه فاسد عقد فسخ کي مګر دا چه د فساد سبب د مينځه تللى وی.

۶۲۷ ماده:

په فاسد عقد اجازه، قانوني اثر نه لرى او د فسخ کولو د حق څخه تنازل جواز نه لرى.

۶۲۸ ماده:

که پخپله عقد کښي فساد موجود شي نو د عقد دواړه خواوي کولي شي چه عقد د قبض ترمهه یا ترهغى وروسته فسخ کي.

۶۲۹ ماده:

که فساد د شرط په اثر موجود شی، دواړه خواوی کولی شی چه عقد د قبض ترمه فسخ کی، مګر دا چه د دواړه خواوو په رضا، فاسد شرط د مینځه ولار شی. همدارنګه د عقد دواړه خواوی کولی شی په هغه صورت کښی چه د فاسد شرط خاوند د خپل شرط خخه تیرنه شی، عقد د قبض خخه وروسته فسخ کی.

۶۳۰ ماده:

د فاسد شرط خاوند کولانی شی د عقد د صحیح جزء په تممسک شرط ساقط کی او د مقابل لوري خخه د عقد د تنفیذ غوبښته وکی. مقابل لوري د شرط د ساقطلو وروسته نه شی کولی د عقد، د فسخ کیدلو غوبښته وکی. د عقد د صحیح جزء تاثیر هغه وخت ظاهرېږي چه د یوچانګوی عقد په حیث مینځ ته راشی.

۶۳۱ ماده:

په فاسد عقد کښی قبض د فسخ کیدو وړ ملکیت افاده کوي، او تصرف کوونکی د قیمت یا مثل په ورکولو مکلف کېږي نه د مسمی. دا عقد د قبض شوی مال تصرف بیرته اعاده کوي او ده ګډ خخه د ګټۍ اخیستلن نه افاده کوي.

۶۳۲ ماده:

په فاسد عقد کښی قبض کوونکی د قبض شوی مال عقد د درېیم شخص سره وکی د فسخ کیدو حق ساقطېږي. په دی صورت کښی اصلی مالک کولی شی د عقد کړه شوی مال د اعادی غوبښته د درېیم شخص خخه وکی. همدارنګه درېیم شخص کولی شی چه د عقد کړه شوی مال قیمت یا مثل د قبض کوونکی خخه وغواړي.

۶۳۳ ماده:

په قبض شوی مال کښی د متصل يا منفصل زیادت په اساس تغییر د فسخ کیدو مانع نه گرئی. په دی صورت کښی د قبض شوی مال ردول د زیادت سره، لازمیږي.

۶۳۴ ماده:

که په قبض شوی مال کښی د نقصان په سبب تغییر راغلی وي، د مال خاوند کولی شي د خساری د جبران سره د ذکر شوی مال د اعادی غوبنستنه وکی، مګر دا چه نقص د مالک د عمل خخه پیدا شوی وي.

۶۳۵ ماده:

که دقپض شوی مال شکل تغییر وکی نو فسخ باطله او دقپض د ورځی قیمت لازمیږي.

۶۳۶ ماده:

فاسد عقد د قانوني عقد د تاثironونو نتيجې ته نه رسیپری مګر د یوی عادی حادثي په حیث د ضمان مستوجب گرځي.

څلورم جزء- موقوف عقد

۶۳۷ ماده:

(۱) غیر نافذ موقوف عقد د حقوقی اثر نشتوالي لري، او د هغى خخه د ملکیت ثبوت نه افاده کېږي مګر د هغه شخص په اجازه چه د عقد په موضوع او په هغى کښی د تصرف د واک خاوند وي، او د هغه اجازه د صحت د ټولو شرطونو لرونکي وي.
(۲) د راتلونکو اشخاصو عقد موقوف ګنيل کېږي:
۱- فضولي.

۲- هغه خروونکي چه عین مال دوه یم خل د اخيستونکي خخه په غير په بل چا خرڅ کي.

- ۳- غصبونکی.
- ۴- نایب یا د نایب وکیل چه دنیابت د تاکلو حدودو خخه عدول وکی.
- ۵- د عین مرهونی مالک.
- ۶- د هغه مخکو مالک چه مخکه یی په دهقانی ورکول شوی وی او تخم د دهقان وی مگر داچه په خاص قانون کښی بل رنګه حکم شوی وی.
- ۷- د مرگ د مرض رنځور چه پېڅل وارث یی خرڅ کی.
- ۸- مختار وصی چه په خپل وارث یی خرڅ کی.
- ۹- هغه وارث چه پېڅل رنځور مورث یی چه د مرگ په مرض کی وی خرڅ کی.
- ۱۰- هغه وارث چه په قرض باندی مستغرقه متروکه خرڅه کی.
- ۱۱- ممیز صغیر.
- ۱۲- ممیز معتوه.
- ۱۳- سفیه.
- ۱۴- په غفلت اخته.

۶۳۸ ماده:

که خوک بی له وکالته یا نیابتنه دبل چا له خوا یو تصرف ترسره کی ورته فضولی ویل کېږي.

۶۳۹ ماده:

دفعولی تصرف صحیح دی او د مالک د اجازی پوری موقوف دی که مالک اجازه ونه کړه عقد باطل گئیل کېږي.

۶۴۰ ماده:

که قانونی تصرف کوونکی دفعولی تصرف په قول یا فعل تأیید کړي، دا تأیید د پخوانی وکالت حکم لري، فضول د وکیل په شان د

کومو شیانو چه د هغه په تصرف شوی د هغى په بنسولو او ردولو مکلف دي.

۶۴۱ ماده:

که فضولي هغه مال چه د تصرف موضوع شوی د عقد بلی خواته تسلیم کي، او مال د اجازي ترمخه تلف شي، مالک کولي شي د هغى قيمت د فضولي خخه يا د عقد د بلی خوا خخه وغواړي.

۶۴۲ ماده:

که فضولي شخص هغه مال چه د تصرف موضوع شوی د عقد بلی خواته تسلیم کي، او کوم شخص چه مال بي تسلیم کپري د مال عقد د بل چا سره وکي، مالک کولي شي چه ددي دواړو عقدونو خخه ديوه اجازه درکي.

۶۴۳ ماده:

فضولي او د عقد بله خوا کولي شي چه د مالک د اجازي ترمخه عقد فسخ کي.

۶۴۴ ماده:

که خو فضولي اشخاص په یوه عقد کښي ګډون وکي یو د بل د ضامن په صورت، مسئول ګنل کېږي.

۶۴۵ ماده:

(۱) که فضولي شخص مړشونو د هغه د وارشانو مکلفيت د وکيل د وارثانو په شان دي.
(۲) که مالک مړ شونو فضولي شخص د هغه د وارشانو په مقابل کښي عيناً د اسي مکلفيت لري چه د مالک په مقابل کښي بي لرلو.

۶۴۶ ماده:

د فضولي د تصرف د اجازي د پاره، پخپله د فضولي وجود، د مقابلې خوا، د اصلی مال د مالک، د مال او د هغى د بدل موجودیت د

اجازی د صادریدلو په وخت کښی شرط دي. همدارنګه د تصرف د
صدریدلو په وخت کښی د اجازی ورکونکی وجود لازم گئی کېږي.

۶۴۷ ماده:

د موقوف عقد اجازه د هغه شخص له خوا چه واک یې لري په صريحة
يا ضمني توګه صورت موندلی شي. هغه خوک چه د اجازی واک لري
کولی شي چه پر عقد باندی خپل اعتراض د یوه کال په اوږدوکي، په
تصرف باندی د علم یاد اهليت د نقصان د مينځه تللو د عقد
موقوف کيدلو د سبب د مينځه تللو د نېټي خخه وړاندی کي.

۶۴۸ ماده:

په موقوف تصرف کښی اجازه د تصرف د صادریدلو وخت ته راجع
کېږي نه د اجازی د صادریدلو وخت ته.

۶۴۹ ماده:

په موقوف تصرف کښی، تصرف کونکي نه شي کولی په هغه وخت
کښی چه د عقد د موضوع ملکيت د هغه پوري تعلق ونيسي، ورڅخه
انصراف وکي.

پنځم جزء - غيرلازم نافذ عقد

۶۵۰ ماده:

که عقد د خپل طبيعت له حيشه د عقد په دواړو خواوو یا پرييوه خوا د
الзам موجب نه شي یا په هغى کښي د عقد د دواړو خواووته یا یوی
خواته دفسخ کيدو خيار موجود وي، نو غير لازم نافذ عقد گئی کېږي.

۶۵۱ ماده:

که د عقد یوه خوا چه عقد د هغه د зам موجب شوي نه دي د هغى
څخه رجوع وکي، عقد د رجوع د نېټي څخه فسخ کېږي، او په هغى
باندی مرتب تاثironه د رجوع د نېټي پوري په خپل حال باقى دي.

**درېیمه فرعه - هغه خیارونه چه د عقد لزوم وروسته اچوی
لومړۍ جزو - د شرط خیار**

۶۵۲ ماده:

- (۱) عقد کوونکی په ټولو عقدونو کښی کولی شي چه د عقد په وخت کښی یا ترهغی وروسته چه زیاته موده يې دری ورځی وي د فسخ کیدو خیار یا د عقد د دوام شرط کښیږدی.
- (۲) د خیار د شرط موده د وقف، کفالی او د پور د حوالی اخیستونکی په باره کښی په استثنایې ټول د دری ورڅو خخه زیات جواز لري، که شرط د عقد په وخت کښی کښیښو دل شوي وي، نو د خیار موده د عقد د وخت او که د عقد خخه وروسته کښیښو دل شوي وي د شرط د موجودیدو له وخت پیل کيږي.

۶۵۳ ماده:

د شرط خیار په هغه لازمي عقد کښی چه د فسخ کیدو احتمال ولري، صحیح دي، د نکاح، طلاق، صرف، سلم، اقرار، وکالت، هبي او وصیت په عقد کښی صحیح نه ګنیل کيږي.

۶۵۴ ماده:

د شرط د خیار ورکول د عقد دواړو خواوو ته یا یوی خواته یا د هغوي خخه غیر بل چاته جواز لري.

۶۵۵ ماده:

- (۱) که په معاوضه کښی دشرط دخیارد عقد دواړو خواوو ته مال ورکول شوي وي د عقد بدلونه د یوه د ملکیت خخه هم نه وئي.
- (۲) که د شرط خیار د عقد یوی خواته ورکول شوي وي، د خیار د خاوند مال د هغه د ملکیت خخه نه وئي. او د بلی خوا مال هم د خیار د خاوند په ملکیت کښی نه دا خلیږي.

۶۵۶ ماده:

د کوم عقد فسخ کیدل چه د خیار پوری شرط شوی وی، هغه وخت فسخ کیبری چه د خیار خاوند هgne په تاکلی موده کنی قولاً یا فعلأً فسخ کی. په قولی فسخ کی په تاکلی موده کنی عقد په فسخ کیدو کی د مقابل لوری علم شرط دی.

۶۵۷ ماده:

که د شرط د خیار خاوند په تاکلی موده کنی داسی قولی یا فعلی اجازه وکی چه د عقد په لزوم د هغه رضاء افاده کی، نو هغه عقد چه فسخ کیدل بی د خیار پوری مشروط شوی، پوره او لازم گرخوی، که خه هم بله خوا په هغی علم ونه لری.

۶۵۸ ماده:

- (۱) که د عقد دواړو خواوو ته د شرط خیار ورکول شوی وی یواحی د هغی خوا خیار چه ورته اجازه ورکول ساقطی بری او د بلی خوا خیار، د خیار د مودی ترپایه پوری پاتی کیبری.
- (۲) که یو د عاقدینو څخه عقد فسخ کی د بلی خوا اجازه اعتبار نه لری.

۶۵۹ ماده:

که په مشروط عقد کنی د خیار موده د خیار د خاوند د فسخ کیدو یا اجازی په غیر، تیره شی، عقد لازم او پوره ګنبل کیبری.

۶۶۰ ماده:

- (۱) که د خیار خاوند د خیار مودی په او بد و کنی د عقد د فسخ کیدو یا اجازی ترمخه مړ شی، عقد لازم بری او وارشان د خیار د حق څخه ګتیه اخیستی شی. مګر دا چه موافقه د هغی په خلاف شوی وی.
- (۲) که د خیار شرط د عقد دواړو خواوو ته ورکول شوی وی او د عقد یوه خوا مړ شی، عقد د مړی په باره کنی لازم بری او د بلی خوا په باره کنی د خیار د مودی ترپای پوری پاتی کیبری.

۶۶۱ ماده:

د عقد لازمیدل د هغې د صادریدلو له وخته اعتبار لري.

دوهم جزو - د تاکلو خیار

۶۶۲ ماده:

- (۱) د یوه تاکلی شی د عقد د موضوع په حیث قرار ورکول جایز دي،
د عقد دواړه خواوی کولی شی د تاکلو د خیار خخه ګتیه واخلي.
(۲) که د تاکلو خیار په مطلق صورت ذکر شوی وي نو چاته چه په شی
کښی تصرف کولو ارتباټ پیدا کړي وي، د خیار خاوند ګنيل کېږي
مګر دا چه قانون یا موافقی د هغې په غیر حکم کړي وي.

۶۶۳ ماده:

کوم شیان چه د خیار د موضوع په حیث تاکل کېږي باید چه د دری
شیانو خخه زیات نه وي.

۶۶۴ ماده:

د تاکلو د خیار موده د دری ورڅو خخه نه شی زیاتیدلی، د مودی
پیل د موافقی د وخته اعتبار لري.

۶۶۵ ماده:

ترڅو چه د خیار خخه کار اخیستل کېږي تر هغې وخته عقد غیر لازم
دي، که خیار په صریحه یا ضمنی توګه پوره شو، په هغه خه کښی چه
خیار پوره شوی په هغې کښی عقد نافذ او لازم ګنيل کېږي.

۶۶۶ ماده:

خیار تاکل د عقد د صادریدلو وخته راجع کېږي.

۶۶۷ ماده:

که د تاکلو خیار متصرف الیه ته ورکول شوی وی نو حکم بی په یوه
شی کبئی د ملکیت ثابتیدل دی او پاتی نورشیان که بی په متصرف
کی وی، امانت گنیل کیرې.

۶۶۸ ماده:

- (۱) که متصرف کوونکی دخیار دمودی د تیریدو ترمخه د خیار د
موضوع په یوه شی کبئی متصرف وکه، نو متصرف بی د متصرف الیه د
اختیار پوری موقوف دی.
- (۲) که د متصرف مورد شی بیا وروسته د متصرف الیه له خوا وتاکل
شی، حکم بی د منعقدیدو له وخته اعتبار لری، د متصرف کوونکی
متصرف باطل گنیل کیرې.

۶۶۹ ماده:

- (۱) که د تاکلو د خیار د موضوع د شیانو خخه کوم یود قبض
ترمخه هلاک شی متصرف الیه په پاتی کبئی خیار لری.
- (۲) که د پورتى فقرى ټول درج شوی شیان هلاک شی، عقد باطل
گنیل کیرې.

۶۷۰ ماده:

- (۱) که د تاکلو د خیار د موضوع یوه شی د قبض کولو وروسته هلاک
شی، نو هلاک شوی شی د عقد موضوع گنیل کیرې او متصرف الیه د
هغې د ثمن په ورکولو مکلف کیرې.
په دی صورت کبئی پاتی شیان امانت گنیل کیرې او متصرف ته د
ردولو وړ دی، که ټول ذکر شوی شیان د قبضولو وروسته هلاک شی
نو په هغه صورت کبئی چه یود بل پسی هلاک شوی وی لمړنۍ شی د
عقد موضوع او پاتی شیان امانت گنیل کیرې.
- (۲) که ټول شیان په یوه وخت کبئی هلاک شوی وی، متصرف الیه د
یوه شی د ثمن په ورکولو مکلف دی او پاتی امانت گنیل کیرې.

۶۷۱ ماده:

- (۱) که خیار متصرف ته ورکول شوی وي، د خیار د موضوع شیان د تاکلو تر وخته د هغه په ملکیت کښی پاتی کېږي او د تاکلو وروسته یو تاکل شوی شی د عقد موضوع ګنيل کېږي.
- (۲) که متصرف په یوه شی کښی تصرف کړي وي نو تصرف یې جایز ګنيل کېږي.

۶۷۲ ماده:

- (۱) کوم متصرف ته چه د تاکلو خیار ورکول شوی وي، کولی شی چه عقد فسخ او یا یې تپون وکی، د هغه تصرف د تاکلو د خیارد موضوع په شیانو کښی جایز دي، د هغه دا تصرف د عقد فسخ کیدل ګنيل کېږي.
- (۲) که متصرف د پورتنيو شیانو خڅه په یوه شی، متصرف الیه مکلف کې، نو متصرف الیه ورباندی ملزم کېږي.

۶۷۳ ماده:

که د تاکلو د خیار د موضوع ټول شیان تر قبضیدو د مخه هلاک شی، هلاک شوی شیان د متصرف په حساب دی او تصرف باطل ګنيل کېږي. که ئینې شیان هلاک شو د متصرف خیار پاتی دي، هغه کولی شی چه متصرف الیه د پاتی شی په قبلولو یا د عقد په فسخ کولو ملزم کې.

۶۷۴ ماده:

- (۱) که د تاکلو د خیار د موضوع یوشی د قبض کولو وروسته هلاک شی، هلاک شوی شی د امانت په صفت د متصرف په حساب دی، هغه کولی شی چه متصرف الیه د یوه پاتی شی په قبلولو ملزم کې او یا عقد فسخ کې، که ټول ذکر شوی شیان د یوبل پسی هلاک شی، لمړنې هلاک شوی شی د امانت په صفت د متصرف په حساب او د

پاتی شیانو هلاک د هغى د قیمت په اساس د متصرف الیه په حساب گنل کېږي.

(۲) که تول شیان په یوه وخت کښی هلاک شو، یو یی د امانت په صفت د متصرف په حساب او د پاتی نورو شیانو هلاک د هغى د قیمت په اساس د متصرف الیه په حساب گنل کېږي.

۶۷۵ ماده:

د تاکلو خیار وارشانو ته انتقالیې.

درېیم جزو - د لیدلو خیار

۶۷۶ ماده:

په لاندنبو موادردو کښی د لیدلو په خیار بی له پخوانی شرط خخه د عقد د فسخ کولو حق ثابتیېږي:

- ۱- د هغه اعيانو اخيستل چه تاکل بی لازم وي او په ذمه باندی د ثابتو پورونو د جملی شخه نه وي.
- ۲- د اعيانو اجاره.
- ۳- د غیر مثلی اعيانو ويشل.
- ۴- په هغه مال صلحه چه په خپل ذات کښی عین وي.

۶۷۷ ماده:

په هغى عقدونو کښی چه د فسخ کيدو احتمال نه لرى، د لیدلو خیار نه ثابتیېږي.

۶۷۸ ماده:

د لیدلو د خیار د ثابتیدو د پاره باید کوم شی چه پری عقد شوی د تاکلو وروی او متصرف الیه هغه د عقد په وخت کښی نه وي لیدلی.

۶۷۹ ماده:

د لیدلو د خیار حق تر هغه وخته پوری پاتی کیپری چه لیدنه د هغى مودى په اوړدو کښي چه دواړو خواوو پری موافقه کړي، پوره شى یا د خیار د سقوط علت پیدا شي.

۶۸۰ ماده:

د لیدلو خیار د خیار د موضوع په لیدلو، د خیار د خاوند په صريح يا ضمني رضایت، د خیار د خاوند په مرګ، د تول عین یا د هغى د یوی برخى په هلاکيدو، په عین کښي د خیار د خاوند په دارنګه تصرف سره چه د فسخ کيدو احتمال و نه لري یا د بل چا حق د عین پوری تعلق ونيسي، ساقطيرې.

۶۸۱ ماده:

د لیدلو په خیار کښي د عقد د فسخ کيدلو حق په صريح يا ضمني قول یا فعل پوره ګنډل کیپری، د محکمی د حکم یا د بلی خوا د رضایت پوری موقوف نه دی.

خلورم جزء - دعیب خیار

۶۸۲ ماده:

د عقد د فسخ کيدلو حق د عیب په خیار سره بى د پخوانی شرط خخه ثابتیپری.

۶۸۳ ماده:

د عیب خیار په هغه عقدونو کښي ثابتیپری چه د فسخ کيدو احتمال ولري.

۶۸۴ ماده:

عیب هغه وخت د خیار موجب کيدی شى چه د عقد ترمخه موجود وي او د مبيعې په قيمت کښي تاثير ولري، همدارنګه چه متصرف-

الیه په هغى علم ونه لرى او متصرف د عىب خخه برائت نه وى شرط
کپى.

۶۸۵ ماده:

(۱) که عىب د دى قانون د (۶۸۴)، مادى د درج شوو شرطونو لرونکى
وى، عقد په متصرف الیه نه لازميبرى او هغه کولى شى چه خپله
اراوه د قبضيدو ترمخه نقض کى او د هغى خخه متصرف ته خبر
ورکى.

(۲) دعىب په سبب د قبضيدو وروسته دعقد نقضول بى د دواپرو
خواوو درضا يا د واک لرونکى محكمى د حکمه په غير صورت نه
شى موندلې.

۶۸۶ ماده:

که متصرف الیه د عىب په خيار يو عقد نقض کى عقد فسخ کيرپى،
که مبيעה قبض شوي ود هغى ردول او که ثمن وركول شوي وو د
هغى غوبنتنه لازميبرى.

۶۸۷ ماده:

متصرف الیه نه شى کولى که بى معيبوب شى د خان سره ساتلى وو د
متصرف خخه د ثمن د نقصان غوبنتنه وکى، مگر په هغه صورت
کښي چه د شى ردول بى د متصرف د مداخلى ممکن نه وى او د
هغى عوض ورته نه وى رسيدلى.

۶۸۸ ماده:

د عىب خيار، د خيار د موضوع په هلاکيدو، د هغى د زياتوالى يا
نقصان په سبب، د خيار د خاوند له خوا د خيار ساقطيدل، يا د عىب
د علم خخه وروسته په هغى رضایت او يا د عىب د علم خخه ترمخه
په شى کښي د هغه تصرف، ساقطيرپى.

۶۸۹ ماده:

د عیب خیار د متصرف الیه په مرګ نه ساقطیېږي او وارثان د هغه
قایم مقام ګنل کېږي.

څلورم مبحث - د عقد آثار

لومړۍ فرعه - د عقد آثار د عقد د دواړو خواوو په باره کښی

۶۹۰ ماده:

د صحیح عقد په منعیدو چه آثار لکه حکمونه او حقوق مرتب کېږي
د داسی عقد خخه عبارت دی چه د ذات او صفت له حیشه مشروع وي
او صیغه یې دهغه شی په باره کښی چه د حکم وړوي د اهلیت
لرونکي شخص خخه صادره شوي وي، همدارنګه صفتونه بې صحیح
او دخلل خخه خالی وي او د عقد د فاسدونونکي شرط سره یوځای نه
وي.

۶۹۱ ماده:

د عقد اثر د عقد په دواړو خواوو او د هغوي په عام خلف بې له دي
چه د میراث عامې قاعدي اخلاق کي تطبیقیېږي، مګر دا چه د عقد،
د معاملې د طبیعت یا د قانون د نص خخه معلومه شی چه دا اثر عام
خلف ته نه راجع کېږي.

۶۹۲ ماده:

که د عقد خخه شخصی التزامات او حقوق پیدا شو او داسی مال ته
راجع وو چه وروسته خاص خلف ته انتقال پیدا کوي، نو ذکر شوي
التزامات او حقوق هم د مال د نقلیدو په وخت کښی نقلیېږي خو په
دی شرط چه د مال مستلزم وي او خاص خلف ورباندی هغه ته د مال
د نقلیدو په وخت کښی علم ولري.

۶۹۳ ماده:

که د معاوضی عقد چه په اعیانو واقع شوی وی او د صحت د تولو شرطونو لرونکی وی نود خپل ملکیت په بدل کښی د عقد د دواپو خواوو د ملکیت د ثبوت تقاضا کوی او هریو د خپل هغه ملکیت په تسليمیدو بل ته مکلف دی چه عقد پری شوی دی.

۶۹۴ ماده:

که د معاوضی عقد د اعیانو په گتیو واقع شوی وی او د صحت او نفاذ تول شرطونه ولری، نو په عین کښی د متصرف التزام دا ایجابوی چه هغه کښی اخیستونکی ته او د گتیو اخیستونکی التزام دا ایجابوی چه د عین خاوند ته په بدل کښی د هفو منافعو چه مستحق شوی تسليم کی.

۶۹۵ ماده:

د ملکیت د نقلیدو او د گتیو د مرتبیدو په غیر د معاوضی د عقد د آثارو شخه دا هم ده چه پور په ذمه ثابتوي، یابی په کار کولو لاموی او یا پور محکموی.

۶۹۶ ماده:

(۱) عقد د نافذیدو وروسته لازم گنيل کېږي د عقد خخه رجوع او د هغى تعديل بی د دواپو خواوو د رضاء یا د قانون د حکم په غير، جواز نه لری.

(۲) په هغه صورت کښی چه استثنائي حادثي یا طبيعي آفتونه یا داسی واقعی ظهور وکی چه دهغى اتكل ممکن نه وی، او پوروری دهغى په علت د داسی سختيو سره مخامنځ شی چه هغه په فاحشی خساری تهدید کي که خه هم د عقد خخه د پیدا شوی التزام تنفيذ مستحيل نه وی، محکمه کولي شي چه د عقد د دواپو خواوو د گتیو د موازنی وروسته د پوروری دا ډير مشکل التزام تريسي عادلانه

اندازی پوری راکنسته کی، د دی حکم په خلاف هر قسم موافقه باطله کنیل کېږي.

۶۹۷ ماده:

عقد په هغه خه چه ورته شامل دی او بنه نیت د هغى تقاضا کوي نافذېږي. عقد علاوه په دی چه خه شى په عقد کنېي ذکر شوي او دواړه خواوی پري ملزمه وي، ټولو هغه شیانو ته هم شامل دی چه د التزام طبیعت يې د قانون د حکمنو، عرف، او عدالت سره سم، تقاضا کوي.

۶۹۸ ماده:

- (۱) که عقد د اذعان په صورت او دغیر عادلانه شرطونو لاندی شوي وي، نو محکمه کولی شى ذکر شوي شرطونه تعديل کي يا د مقابلې خوا د ذمي په برائت لکه چه عدالت يې تقاضا کوي، حکم وکي. مګر داچه د اذعان شرطونه د دولتی مراجعو له خوا وضع شوي وي.
- (۲) د خصوصي مؤسسو د اذنان په عقدونو کنېي د قراردادونو د فورمو درج شوي شرطونه په شمول د نرخ، د دولت دصلاحیت لرونکو مراجعو له خوا منظور او مراقبت کېږي.

دوه یمه فرعه - د عقد آثار د دربیم شخص په باره کنېي

۶۹۹ ماده:

- (۱) که عاقديينو د مواضعی، یا جبر يا د ټوکو په صورت عقد ترسره کړي وي د عقد کوونکو پورور کوونکي او خاص خلف که د بنه نیت لرونکي وي کولی شى چه په ظاهري عقد تمسک وکي، همدارنګه کولی شى چه د عقد هغه شکليات چه د هغى له امله ورته ضرر رسيدلى ثابت کي او په غير ظاهري عقد تمسک وکي.
- (۲) که د علاقې لرونکي اشخاصو بنېگني په داسې عقد کنېي یو د بل معارض واقع شى، ځینې په ظاهري او ځینې نور په غير ظاهري عقد تمسک وکي نو ظاهری عقد ته ترجیح ورکول کېږي.

۷۰۰ ماده:

- (۱) دعقد کونکو او ده گوی دعام خلف تر منخ، غیر ظاهري عقد نافذ گنيل كيپري، په ظاهري عقد کوم اثر نه مرتبپري.
- (۲) که د عقد دواړه خواوي د ظاهري عقد په وسيلي، حقيقي عقد پت وساتي، نو حقيقي عقد که د صحت تبول شرطونه ولري، صحيح گنيل كيپري.

۷۰۱ ماده:

- (۱) که شوك د درېبیم شخص په التزام وعده وکي، درېبیم شخص په دی وعده نه ملزم کيپري، که درېبیم شخص وعده رد کړه، نو په وعده ورکونکي لازم دي چه د هغه سره د عقد کولو تعويض ورکي، که وعده ورکونکي، ذکر شوي التزام بي له دی چه پور ورکونکي ته ضرر ورسپري، اجراء کي د وعدى په تعويض نه مکلف کيپري.
- (۲) که درېبیم شخص وعده تأييدکي نود تأييد د صادریدو له وخته په هغى ملزم گنيل کيپري مګر دا چه د تأييد خخه په صراحت يا ضمني توګه معلومه شي چه د تأييد نسبت د وعدى ورخى ته شوي.

۷۰۲ ماده:

- (۱) شخص کولي شي چه پخپل نوم په هغه التزاماتو عقدو کي چه هغه بى دبل چا د ګتني د پاره شرط کړي وي خو په دی شرط چه ددي التزاماتو په تنفيذ کښي پخپله د هغه مادي يا معنوی ګتنه موجوده وي، درېبیم شخص د دی شرط په سبب د ذکر شوي شرط په تنفيذیدو کښي مستقيم حق پيدا کوي، مګر دا چه د هغى په خلاف موافقه شوي وي.
- (۲) متعدد کولي شي چه د مستقيم حق خخه د استفاده په مقابل کښي په درېبیم شخص په داسې دفعې تمسک وکي چه پر عقد واردېږي.

همدارنگه شرط اینبودونکی کولی شی د هغى گتى د تنفيذ غوبتننه وکى چه د درپيم شخص په گتىه بى شرط كپى مگر داچه د عقد خخه د هغى خلاف معلوم شى.

۷۰۳ ماده:

(۱) شرط اینبودونکی کولی شی پخواله دى چه درپيم شخص د خپلى موافقى خخه د شرط خخه د استفادى په باره کبنى متعهد يا شرط اینبودونکى ته خبر ورکى، کوم شرط چه بى اينسى دى نقض کى مگر داچه د عقداقضاء دهغى په خلاف ورى. د شرط اینبودونکى، پور ورکوونکى او وارثان له دى حق خخه استفاده نه شى کولى.

(۲) د شرط اینبود د متعهد د ذمى برائت د شرط اینبودونکى په مقابل کبنى نه افاده کوى، مگر داچه په صراحت ياضمنى توګه د هغى په خلاف موافقه شوي ورى. شرط اینبودونکى کولی شى چه درپيم شخص ته تغيير ورکى او يا پخپله د هغه په خاي قرار ونيسى.

۷۰۴ ماده:

کوم شرط چه د درپيم شخص په گتىه اينبودل كېږي، کيداى شى چه گتىه اخنيستونکى مستقل شخص يا مستقل جهت ورى، همدارنگه جواز لري چه د عقد په وخت کبنى شخص يا جهت بالذات نه ورى تاکل شوي خو په دى شرط چه د عقد د تاثير د نتيجو په وخت کبنى د هغوي تاکل ممکن ورى.

درپيمه فرعه - د عقد تفسير

۷۰۵ ماده:

په عقد کبنى اصل د عقد د دواړو خواوو رضا او د هغه خه نتيجه ده چه دواړو خواوو د عقد په وسیله پرخان لازم کپى دى.

۷۰۶ ماده:

په عقدونو کښی د عقد د دواپو خواوو د ظاهري ارادى په نظر کښي نه
نيولو سره، مقصودونو او معنى گانو ته اعتبار ورکول کيرپي نه
لاظونو او حرفونو ته.

۷۰۷ ماده:

په خبروکښي اصل د حقيقي معنى اراده ده، ترخو چه حقيقي معنى
امكان لري د مجازي معنى اراده جواز نه لري. او كه حقيقي معنى
متذرره وي نود مجازي معنى اراده جواز لري.

۷۰۸ ماده:

د صريح په مقابل کښي، د لالت اعتبار نه لري، كه د دواپو مفهوم يو
دبلي معارض واقع شي نو صريح ته ترجيح ورکول کيرپي.

۷۰۹ ماده:

په باطنی امورو کښي د يوشی دليل د هغى قايم مقام کيرپي.

۷۱۰ ماده:

كه مانع او اقتضاء يو دبلي معارض واقع شي، مانع ته ترجيح ورکول
کيرپي.

۷۱۱ ماده:

په خبره عمل کول د هغى دېرېښودو خخه بنه دي. ترخو چه خبره په
يوى معنى حمليداى شي، د هغى پرېښودل جواز نه لري، كه ثئي عمل
کول متذرر شونو پرېښودله کيرپي.

۷۱۲ ماده:

د ئينو هغو ذكر چه د تجزيي ورنه دي د ټولو د ذكر په شان دي.

۷۱۳ ماده:

ترخو چه د مطلق د تغيير دليل په صريح يا ضمني توګه معلوم
نه شي پخپل اطلاق پاتى کيرپي.

۷۱۴ ماده:

په حاضر کبني صفت لغو دی او په غایب کبني اعتبار لري.

۷۱۵ ماده:

تصديق شوي سوال د مخاطب د خواب په ضمن کبني اعاده شوي
گنل کبرى.

۷۱۶ ماده:

کوم شى چه په خو شرطونو مشروط شوي وي، د یوه شرط په نفي
کولو سره، نفي کيرى.

۷۱۷ ماده:

شك د پورورى په گتيه تفسيريرى.

۷۱۸ ماده:

حکم د علت د پيداکيدو سره پيدا او د هغى د ليرى كيدو سره ليرى
کيرى.

۷۱۹ ماده:

کوم شى چه دقیاس په خلاف ثابت شوي وي، بل شى پرى نه شى
قياسيدل.

۷۲۰ ماده:

کوم شى چه په عرف کبني معروف وي د هغه خه په خيردي لكه چه
شرط اينسodel شوي وي.

۷۲۱ ماده:

عادت عام وي او كه خاص د حکم مدار کيداي شي.

۷۲۲ ماده:

عادت هغه وخت اعتبار لري چه عموميت يا اکشريت ولري.
خپور اغلبيت ته اعتبار ورکول کيرى نه نادر اغلبيت ته.

٧٢٣ ماده:

کوم شی چه په عادت کښی منع وي لکه چه په حقیقت کښی منع وي.

٧٢٤ ماده:

حقیقت د عادت په دلالت ترک کېږي.

٧٢٥ ماده:

فرעה د اصل حکم لري.

٧٢٦ ماده:

تابع، د متبع حکم تابع دي ځانګړي حکم پري نه مرتب کېږي.

٧٢٧ ماده:

که خوک د یوشی مالک شی د هغه خه مالک هم ګرئي چه د هغه د
ضروریاتو څخه دي.

٧٢٨ ماده:

د اصل د ساقطیدو سره، فرعه ساقطیږي، او که باطل شی نوهغه شی
چه د هغه په ضمن کښي دی هم باطلیږي.

٧٢٩ ماده:

د کوم شی چه صرفول او ترکول بې بې د شرط اینبودلو جواز لري، د
شرط اینبودل لزميږي.

خلورمه فرعه - د عقد آثار د عقد د ضمان په باره کښي

٧٣٠ ماده:

که په عقد پاندي ملتزم شوي ونه شو کپي د عين د محال والي له
امله پڅل التزام وفا وکي او یا یې خپل التزام د موافقی شوي ميعاد
څخه وروسته که، نومحکمه کولي شی چه د ضمان حکم ورباندي
صادرکي، مګر د اچه ثابته کي چه د تنفيذ محال والي یا د ادا کولو
وروسته والي د داسې سبب له امله وو چه د هغه د ارادى نه وتلى وو.

۷۳۱ ماده:

د عقد دواړه خواوی کولی شی د تنفيذ د نشتوالی یا د ادا کولو د وروسته والي په حالت کښی، په عقد یا تر هغې وروسته موافقه کښی، د مستحق ضمان قيمت تحديد کي.

۷۳۲ ماده:

که پورورې ثابت کي چه تاکل شوي ضمان عادله، نه دی او د هغه ضرر سره چه دنه تنفيذیدو له امله پيدا شوي متناسب نه دی، پور ورکونکي یې نه مستحق کيږي.

۷۳۳ ماده:

په هغه حالتونو کښي چه ضرر دموافقه شوي ضمان دقيمت خخه زيات وي، نو پور ورکونکي نه شی کولی چه دموافقه شوي قيمت خخه دزيات غوبښنه وکي، مګر په هغه صورت کښي چه ثابته کي چه پورونکي د غش یا د لوی خطا مرتكب شوي وي.

۷۳۴ ماده:

که دضمان په اندازه ترمخه موافقه نه وه شوي یا په قانون کښي ورباندي صراحت نه وو شوي، محکمه کولی شی پور ورکونکي ته دوارد شوي خسارۍ او د کاره پاتې کيدو په نظر کښي نیولو سره، هغه وتابکي.

۷۳۵ ماده:

(۱) که پورورې په داسې پور ورکولو کښي تأخير وکي، چه موضوع بي نقدي پيسې وي او د غوبښني په وخت کښي د هغې مقدار معلوم وي، پور ورکونکي کولی شی چه دپور د ادا کولو د وروسته والي له امله د خسارۍ جبيړه چې په مدنی موضوعاتو کي ددرې په سلو کښي دې، وغواړي.

(۲) که د دواړو خواوو د موافقی یا د عرف خخه د پور د تأخیر له امله د خساری د جیبری اخیستلو نیټه نه شوه معلومیدی، نو د تعویض د تطبیق نبته د قضائی غوبتني دنبی خخه شروع کېږي.

۷۳۶ ماده:

د عقد دواړه خواوی کولی شی چه د موافقی په اساس د دی قانون (۷۳۵) مادی درج شوی تضمین، په کال کښی د دری په سلوکی زیات و تاکی، خو په دی شرط چه په کال کښی د اووه په سلوکنی زیات نه شی، که ددی خخه زیاته موافقه شوی وی، اعتبار نلري، داین د زیاتی اندازی په بيرته ورکولومکلف کېږي.

۷۳۷ ماده:

هر نوع عمل یا ګتیه چه ددی قانون د (۷۳۵) مادی د اندازی خخه د پور ورکونکی له خوازیاته شرط شی، پته ګتیه ګنډل کېږي او باید چه د پورتنی اندازی پوری کمه شی.

۷۳۸ ماده:

که ثابته شی چه پور ورکونکی د پور د غوبتني په حالت کښی، د جګړی د اوړدیدو سبب شوی دی، محکمه کولی شی چه قانونی یا موافقه شوی تعویض کم یا د هغې مودی په تعویض حکم ونه کې چه په هغې کښی بې موجبه جګړه اوړد ه شوی ۵۵.

پنځمه فرعه - د عقد آثار د عقد د منحلیدو په باره کښی لومړۍ جزء - فسخ

۷۳۹ ماده:

په هغه عقدونو کښی چه د عقد دواړو خواوو ته الزام متوجه کوي نوکه یوی خوا خپل التزام ترسره نه که، بله خوا کولی شی چه د عقد د فسخ کیدو او د اقتضاء په وخت کې د تعویض سره غوبتنه وکي.

هغه عقود چه طبیعتاً غیر لازم وي یا هغه خیار ته مقترن شوي وي چه د فسخ موجب گرخی، له دی حکمه مستثنی دی.

۷۴۰ ماده:

د فسخ کيدو د ابلاغ په صورت کبني، محکمه کولي شی پوروری ته د خپل التزام د تنفيذ دپاره تربوي تاکلی مودی دپاره مهلت ورکي.

۷۴۱ ماده:

کوم شی چه پوروری نه وي ترسره کپی او نسبت التزام ته دیر کم وي، محکمه کولي شی چه د فسخ کيدو غوبنتنه ردکي.

۷۴۲ ماده:

که دواوه خواوي موافقه وکي چه د عقد خخه پيدا شوي التزامونه هريو ترسره نه کړل، نو عقد به د خپله ظانه بي د محکمي د حکمه فسخ ګنيل کېږي، دا موافقه جواز لري. خو دا موافقه د فسخ کيدو ابلاغ د مينځه نه وري، مګر دا چه دواوه خواوه په ليکلې توګه ورباندي موافقه کړي وي.

۷۴۳ ماده:

(۱) که په مالي اعيانو باندي وارد د معاوضي عقد فسخ شی په هغى مرتب التزام ساقطېږي، په دی صورت کبني د هغه عوض تسلیمول چه د عقد په وسیله ثابت شوي نه لارمېږي.

(۲) او که عوض ترمخه ورکول شوي وي د هغى په بيرته ورکول او که بيرته ورکول بي ممکن نه وو، په ضمان حکم کېږي.

۷۴۴ ماده:

که په مالي معاوضو کبني د عقد موضوع د هغى د خښتن په لاس کبني هلاکه شوه، عقد فسخ کېږي، او که عوض قبض شوي وو نوبلي خواته د هغى بيرته ورکول هرو مرو دي، عام له دی چه دا هلاک د مالک په ارادې صورت موندلې وي یا د هغه د ارادې د باندي.

٧٤٥ ماده:

د معاوضو په عقدونو کښی که متقابله التزامونه يو له بله وروسته وي، نود وروستني التزام خاوند کولي شی ترهغى وخته د خپل التزام د تنفيذیدو خخه ئان وژغورى ترڅو چه بلی خوا خپل التزام نه وي ترسره کړي.

٧٤٦ ماده:

که معاوضو په عقدونو کښی د دواړو خواوو التزامونه په یوه وخت کښی واجب التنفيذ وي، دعقد دواړه خواوی کولي شی چه د التزام موضوع په یوه وخت کښی یوبيل ته تسليم کي او یاې دواړه یوه عادل شخص ته ورکي ترڅو چه هريو خپل حق په یوه وخت کښي تسليم شي.
دوه یم جزء - اقاله

٧٤٧ ماده:

د عقد دواړه خواوی پخپله رضا کولي شی چه عقد اقاله کي، اقاله د عقد د منحليداو موجب ګرځي.

٧٤٨ ماده:

اقاله په هغه یوتربله ورکولو سره چه د ايجاب او قبول قایم مقام ګرځي، صحيح ۵۵.

٧٤٩ ماده:

د اقالی په وخت کښی د عقد د موضوع قیام او شته والی هرو مرودي، که د عقد موضوع د اقالی ترمخه هلاکه شی اقاله باطلېږي، که د عقد د موضوع یوه برخه هلاکه شي، نو اقاله په پاتی موضوع کښي صحيح ګنل کېږي.

٧٥٠ ماده:

اقاله د عقد د دواړو خواوو په باره کښی د فسخ حکم لري، او د درېیم شخص په باره کښی نوي عقد ګنل کېږي.

دوه یم قسمت-خانگری اراده

۷۵۱ ماده:

د عقد پوری تبول مربوط حکمونه په خانگری ارادی تطبیقیری، مګر په هغه حالت کښی چه د التزام د پیدا کولو د پاره د دوه مطابقو ارادو د وجود د ضرورت پوری تعلق پیدا کې.

۷۵۲ ماده:

د خانگری ارادی خاوند په هغه حالونو کښی چه قانون پری حکم کوي، ملزم ګنيل کېږي.

۷۵۳ ماده:

خانگری اراده کله د التزام يا د وعدی د پیدا کيدو سبب ګرئي او کله د ملکيت د پیدا کيدو یا ساقطيدو موجب ګرئي يا د تصرف د اجازی کولو، او کله د یوه خيار د استعمال موجب ګرئي.

۷۵۴ ماده:

وعده د هغه شی خڅه عبارت ده چه شخص بی په خپل ځان باندی د بل چا د پاره په راتلونکی زمانه کښی لازمو. او التزام فی الحال نه لازميږي. وعده کله په عقد او کله په عمل واقع کېږي.

۷۵۵ ماده:

ترخو چه وعده کوونکي مړ یا مفلس نه شی پخپله وعده ملزم دي.

۷۵۶ ماده:

که خوک د چاسره د یوه تاکلي کار په سرته رسولو سره د جايزی وعده وکي نو کله چه کار ترسره شی کار کوونکي ته د جايزی په ورکولو مکلف دي، که خه هم بې له دی چه وعده په نظر کښي ونيول شی کار ترسره شی.

۷۵۷ ماده:

که وعدی ورکونکی د کار د تر سره کولو دپاره موده نه وی تاکلی، پخوا له دی چه شخص تاکلی کار ترسره کی وعده کونکی دخپل وعدی خخه گرخیدای شی. که خوک د وعدی کری شوی جایزی غوبنسته د وعدی خخه د رجوع کولود اعلان د نېټی تردری میاشتو پوری، ونه کی بیایی دا غوبنسته نه اوریدله کېږي.

درييم فصل
قانوني واقعي

لومړۍ قسمت- مضر فعل

لومړۍ مبحث - هفه فعل چه په مال واقع کېږي

لومړۍ فرعه - تلفول

۷۵۸ ماده:

هر خوک چه د چا مال تلف کی د ضرر په ضمان مکلف کېږي.

۷۵۹ ماده:

که خوک د چا مال تلف کی عام له دی چه مال د مالک په لاس کی وی یا د هفه د امين، په قصد سره وی او که بې قصده، دخپل فعل خخه د پیدا شوی ضرر په ضمان مکلف دي.

۷۶۰ ماده:

لکه چه د تلفولو د سبب پیدا کول د ضمان موجب گرئي، همدارنګه په لازمي وسايلو کښي چه پاملنې يې امكان لري، فصور هم د ضمان موجب گرئي.

۷۶۱ ماده:

که پول مال تلف شوی وو نوپول ضمان او که تلف جزئی وو نو کوم نقصان چه مال ته پیدا شوی په تلفونونکي د هغې ضمان لازميږي.

۷۶۲ ماده:

که ممیز صغیر یا نا ممیز صغیر او یا هغې خوک چه دهغه په حکم کښی دی دبل چا مال تلف کې د هغې د خپل مال خخه د تلف کولو ضمان لازميږي، که یې مال نه لرلو نود شتمنۍ پوری ورته مهلت ورکول کېږي، ولی، وصى او قيم د تلف شوی مال په ضمان نه مکلف کېږي مګر په هغې صورت کښی چه محکمه یې د مال په ضمان مکلف کېږي په دی حالت کښی ولی، وصى او قيم کولی شي د هغې چا له خوا چه ضرر واقع شوی پری رجوع وکي.

۷۶۳ ماده:

که په یوه ضرر کښی مستقیم ضرر رسونونکي او متسبب یوځای شي نو هريسو چه تهدی کړي وی یا متعددی وی، ضامن ګنيل کېږي. که دواړه شريک وو، نو په شريکه د ضمان په ورکولو مکلف ګنيل کېږي.

۷۶۴ ماده:

د ضرر متسبب هغې وخت د ضمان په ورکولو مکلف ګنيل کېږي چه د فعل خخه یې ضرر پیدا شوی وی.

دوهمه فرعه - غصب

۷۶۵ ماده:

(۱) غصبونونکي د هغې خه په بيرته ورکولو مکلف دی چه یې اخيستې دی.

(۲) که دغصب په اثر، ضرر ورسید، غصبونونکي د غصب په خاي کښي د عين غصب شوی مال په بيرته ورکولو او د ضرر په تعويض مکلف دی.

۷۶۶ ماده:

که غصب شوی مال د غصبوونکی له خوا استهلاک شی، یا توپول یا چینی ئى ورسره هلاک شی یا د هغه د تیری په اثر یابی د تیری کولو تلف شی، د غصب شوی مال ضامن گنیل کېږي.

۷۶۷ ماده:

که غصب شوی مال د غصبوونکی سره تغییر وکی نو هغه خوک چه ورڅخه مال غصب شوی، اخييار لري چه عين غصب شوی مال د ضرر د تعويض سره اخلي یا د غصبوونکی خخه ضمان غواړي.

۷۶۸ ماده:

د غصب شوی مال زوايد د هغى د مالک پوري تعلق لري، په هغه صورت کښي چه زوايد هلاک شی یا د غصبوونکی له خوا استهلاک شی نو غصبوونکی دهغى په ضمان ورکولو مکلف دي.

۷۶۹ ماده:

- (۱) که غصب شوی مال عقار وي نو غصبوونکی د هغى په بيرته ورکولو، سره د مثلی اجوري سره د هغى خاوند ته مکلف دي.
- (۲) که غصبوونکی په عقار کښي بنا آباده کړي او یا یاي ونسی کرلې وي، مالک کولی شی چه ونسی او بنا ونړوي او یا که غصب کوونکی موافقه وکی د هغى د نړول شوی قيمت ورکي.
- (۳) که عقار تلف شو یا یې قيمت نقصان پیدا کړو که خه هم غصبوونکی تیری نه وي کړي، ضمان ور باندی لازميږي.

۷۷۰ ماده:

د غصب کوونکی غصبوونکی د غصبوونکی حکم لري، که یې غصب شوی مال تلف او یا یې په لاس کښي هلاک شو، دواړه غصبوونکی د هغه چا په مقابل کښي د تضمین په ورکولو مکلف دي چه مال یې غصب شوی وي.

۷۷۱ ماده:

که د غصب کوونکی، غصب کوونکی غصب شوی مال لمپنی غاصب ته بیرته ورکرو نو پخپله بری الذمه کیرپی، که یی هغه چاته ورکرو چه مال یی غصب شوی، نو دواوه غصب کوونکی بری الذمه کیرپی.

۷۷۲ ماده:

که غصب کوونکی، غصب شوی مال معاوضه یا تبرع کی، او د هغی په نتیجه کبني تول یا یوه برخه مال تلف شی نو د متصرف الیه سره یوئای ضامن گنیل کیرپی، د چا خخه چه مال غصب شوی، کولی شی چه دهريو خخه چه یی زره وی د مال ضمان وغوارپی.

۷۷۳ ماده:

کوم شی چه د تصرف په لیری کولو کبني د غصب سره مساوی وی، د غصب حکم لری.

دوه یم مبحث - کوم فعل چه په نفس واقع کیرپی

۷۷۴ ماده:

که خوک پرنفس باندی د ضرر رسونکی فعل ارتکاب کوونکی شی لکه قتل، زخم، وهل او د اذیت نوری نوعی، نو کوم ضرر یی چه رسولی د هغی په تعویض ورکولو مکلف دی.

۷۷۵ ماده:

که خوک د زخم کيدو یا بل هر ضرر عمل په سبب د بل چا د قتل یا مرگ موجب و گرئي نو د هغه اشخاصو د نفقی په تعویض مکلف دی چه د هغوي نفقة د مره شوی په غاره وه او هغى خخه د قتل یا مرگ په سبب محروم شو.

دریسم مبحث - شریک حکمونه

۷۷۶ ماده:

که خوک په خطا یا تقصیر بل چا ته ضرر ورسوی، په تعویض ورکولو مکلف دی.

۷۷۷ ماده:

په غیر د هغه ضرر ونونو خخه چه ترمخه ذکر شو، هرنوع تیری چه د هغى خخه بل چا ته ضرر ورسیپری، ارتکاب کوونکی په تعویض ورکولو مکلف دی.

۷۷۸ ماده:

- (۱) تعویض ورکول د معنوی ضرر سنجولو ته هم شامل دی.
- (۲) که په چا تیری وشی او مړ شی او دهغې په سبب بنسختی یا دهغه خپلوانو ته معنوی ضرر ورسیپری، محکمه کولی شی چه بنسختی او تر دوهمی درجی پوری خپلوانو ته د تعویض په ورکولو حکم وکی.
- (۳) د معنوی ضرر خخه پیدا شوی تعویض بل چا ته نه نقلیپری مګر دا چه اندازه یې د دواړو خواوو په موافقه یا د محکمی په قطعی حکم تاکل شوی وي.

۷۷۹ ماده:

محکمه به تعویض د رسیدلی ضرر په تناسب تاکی، په دی شرط چه ذکر شوی ضرر په مستقیمه توګه د مضر فعل خخه پیدا شوی وي.

۷۸۰ ماده:

که د محکمی سره د تعویض د اندازی د دقيقو تاکلو امکانات موجود نه وو، نوکولی شی چا ته چه ضرر رسیدلی د تعویض د تاکلو په باره کښی د هغه د بیا غوبنتنی حق تربیوی معقولی مودی پوری وساتی.

۷۸۱ ماده:

محکمه به د تعویض د ورکولو طریقه د حالونو د په نظر کښی نیولو سره تاکی، د تعویض ورکولو په قسطونو یا د مرتبو عایداتو په صورت کیدای شی، په دی حالت کښی جواز لری چه پوروبه د تأمیناتو په ورکولو مکلف شی.

۷۸۲ ماده:

هغه چاهه ضرر رسیدلی او د خپلی خطأ په سبب د رسیدلی ضرر په پیدا کیدو یا زیاتیدو کښی گیون ولری، محکمه کولی شی چه د تعویض اندازه کمه کی او یا پری بیخی حکم ونه کی.

۷۸۳ ماده:

که خوک ثابتنه کی چه رسیدلی ضرر بی د هغه د مداخلی د باندنسی سبب خخه پیدا شوی، یا د غیر مترقبه حادثی یا د مجبره سببونو خخه پیدا شوی یا پخپله د ضرر رسیدلی د خطأ یا د بل چا له خوا پیدا شوی، په ضمان نه مکلف کېږي، مګر داچه قانون یا د دواړو خواوو موافقه د هغى په خلاف حکم وکی.

۷۸۴ ماده:

- (۱) ضرورت د ضرورت په اندازی تاکل کېږي.
- (۲) که خوک د خپل خان یا مال خخه یا دبل چا د خان یا مال خخه د مشروعی دفاع په حالت کښی د ضرر ارتکاب کوونکی شی، مسئول نه ګنل کېږي، خو په دی شرط چه په دفاع کښی بی د ضروری اندازی خخه تیری نه وی کېږي، دهغى په غیر د داسی تعویض په ورکولو مکلف دی چه عدالت بی تقاضا کوي.

۷۸۵ ماده:

شدید ضرر په خفیف ضرر زائليېږي. که خوک د خپل خان د ساتنې د پاره د هغه ضرر خخه چه ده ته رسیدلی دی بل چا ته ډير ضرر

ورسوی، د هغه تعویض په ورکولو چه محکمه يی عادلانه و گنېي
محکومیېږي.

۷۸۶ ماده:

خاص ضرر د عام ضرر د لیری کولو دپاره منل کېږي.

۷۸۷ ماده:

(۱) فعل فاعل ته مضافيېري نه آمرته، مګر دا چه فاعل مجبوره شوي
وي. په فعلی تصرفونو کښي یواځي پوره زور، داعتبار وړ
مجبوریت ګنل کېږي.

(۲) د عمومی خدمتونو موظف چه بل چا ته ضرر ورسوی هغه وخت
مسئول نه ګنل کېږي چه هغه يی د خپل داسې آمر په امر اجراء کړي
وی چه اطاعت يې لازم دي او یا یې په وجوب عقیده ولري، او ثابته
کې چه د کوم عمل ارتکاب کوونکي شوی دي، د هغه په عقیده
مشروع وو او ثابته کې چه اعتقاد يې په معقولو سبیونو بناؤو او
پخپل عمل کښي يې دپوره احتیاط خخه کار اخیستي دي.

۷۸۸ ماده:

د ضرر رسول او د ضرر مقابله په ضرر جواز نه لري، همدارنګه ضرر د
هغى په مثل نه زانليېږي.

۷۸۹ ماده:

که د مضر فعل مسئول کسان ډیروی نود ضرر د تعویض په الزام
کښي متضامن دي او مسئولييت د هغوي ترمنځ مساوی دي مګر که
قاضي په تعویض کښي د هر یوه حصه وټاکله.

خلورم مبحث - دبل دعمل خخه مسئولیت

۷۹۰ ماده:

پلار او نیکه بالترتیب د هغه ضرر د تعویض په ورکولو مکلف دي چه صغیر نه صادر شوي، پلار او نیکه کولي شی چه ثابت کی چه د خارني وظيفه بي ترسره کپي، نو په دي حالت کبني دمسئولييت خخه خلاصېري يا داچه ضرر د خارني د وجبيي د ادا کولو سره هم هرو مرو واقع کيده.

۷۹۱ ماده:

(۱) که خوك د قانون په حکم يا د موافقی په اساس د يو شخص د نظارت مکلفيت په غاره ولري، کوم شخص چه د هغه د نظارت لاندي دي، لکه صغیر او ليونې نود هغه د مضر و کارونو مسئول ګنيل کېږي.

(۲) استخدام کوونکي د خپل لاس لاندي استخدام شوي شخص د هغه د کارونو مسئول دي، چه د وظيفي د اجراء کولي په وخت کبني د هغه د غير مجاز کار په سبب او ياد هغې په سبب واقع کېږي، مگر داچه موافقه يا قانون بل رنګه صراحت ولري.

۷۹۲ ماده:

هغه خوك چه د بله د عمل مسئول دي، کولي شی چه د خپل ورکول شوي ضمان د خپل تابع خخه وغوارې.

پنځم مبحث - د حیوان او شیانو خخه مسئولیت

۷۹۳ ماده:

کومه جنائي حادثه چه د حیوان خخه پيداکړې مسئولیت نه لري، مالک هغه وخت د حیوان د ضرر رسولو مسئول دي چه ثابته شی چه د هغه له خوا د حادثي د واقع کيدو د منيسي دباره لازم احتیاط نه وو نی يول شوي.

۷۹۴ ماده:

که مالک خپل حیوان ولیدلو چه د بل چا مال ته ضرر رسوی او منعی بی نه که، یا د خپل حیوان د عیب خخه خبر وو او د هغى ساتنه یی ونه کړه، ضامن ګنیل کېږي.

۷۹۵ ماده:

که خوک خپل حیوان د چا په ملکیت کښی بی د هغه د اجازی داخل کی، د رسیدلی ضرر ضامن ګنیل کېږي.

۷۹۶ ماده:

(۱) د عمارت ساتونکی که خه هم د هغى مالک نه وی د نړیدو خخه د پیدا شوی ضرر که خه هم نړیدل جزوی وی مسئول ګنیل کېږي، مګر داچه ثابتہ شی چه نړیدل د ساتنی د اهالا په سبب یا د عمارت د زوروالی یا د هغى د عیب په سبب صورت موندلی.

(۲) که خوک د بل چا د عمارت له پلوه د خطر سره مخامنځ وی، کولی شی چه د هغى د مالک خخه، د خطر د مخ نیوی د پاره د لازمو تدبیرونو نیولو غوبښته وکی، که مالک دا غوبښته ونه منله نو هغه کولی شی د محکمی د اجازی د حاصلولو وروسته د مالک په حساب د داسی تدبیرونو نیولو ته اقدام وکی.

۷۹۷ ماده:

که خوک تخنیکی آلى یا داسی نور شیان په اختیار کښی ولري چه د هغى د ضرر د پیدا کیدو د مخ نیوی د پاره خاصه پامرنه لازم وی، که د ذکر شوو آلو او شیانو خخه ضرر واقع شو مسئول ګنیل کېږي مګر داچه ثابتہ کړي چه د ضرر د واقع کیدو د مخ نیوی د پاره یی د پوره احتیاط خخه کار اخیستی. کوم خاص احکام چه په دی باره کښی وروسته وضع کېږي. هم د مراعات وړ دی.

۷۹۸ ماده:

د تعویض دعوی چه د هر نوع مضر فعل خخه پیدا شوی وی چاته چه ضرر رسیدلی، ضرر او د ضرر رسونکی باندی بی علم پیدا کرپی وی د دری کلونو د تیریدو و روتسته، نه اوریدله کیرپی، همدارنگه په ټولو حالو کښی د مضر فعل د واقع کیدو د نبته خخه د پنځلسو کلونو وروسته نه اوریدله کیرپی.

۷۹۹ ماده:

هر خوک که خه هم غیر ممیز وی بی د مشروع سبب خخه د بل په ضرر خان ته ګتنه حاصله کی، د هغې ګتنه په حدودو کښی چه خان ته بی رسولی ده چاته چه ضرر رسیدلی د تعویض په ورکولو مکلف دی، که خه هم دا ګتنه دوام ونه کی.

**دوه یم قسمت- ګټور فعل
لومری مبحث - ناخنه ورکول**

۸۰۰ ماده:

که خوک یوشی په دی ګمان بل چاته ورکی چه راباندی واجب دی بیا ثابته شی چه ورکول بی ورباندی واجب نه دی، نوکولی شی چه د هغه چا خخه بی بیرته واخلي چه ناقهنه ئی اخیستی دی.

۸۰۱ ماده:

(۱) که د اهلیت نقصان لرونکی یوشی چه مستحق بی نه دی تسلیم شی، یواخی د همغه شی په بیرته ورکولو مکلف دی.
(۲) که د اهلیت د نقصان لرونکی عقد باطل شی تو یواخی د هغه شی په بیرته ورکولو مکلف دی چه د عقد د تنفیذ په سبب بی ترلاسه کړی دی.

۸۰۲ ماده:

که د نامستحق شخص بد نیت د شی د تسلیمیدو په وخت کښی یا ترهغی وروسته ثابت شی د مال په بیرته ورکولو علاوه د تسلیمیدو د وختن د حاصل شوی ګټې او د هغه ضرر د تعویض سره چه د هغه د تصرف خخه پیدا شوی، هم مکلف دي.

۸۰۳ ماده:

که چا یوشی د داسی التزام د تنفیذ دیاره چه سبب یی نه وی متحقق شوی یا د تحقق خخه وروسته د مینځه تللى وی، بل چا ته ورکړي وی دهغی د بیرته اخیستلو غوبښنه جواز لري.

۸۰۴ ماده:

که چېرته پورورې خپل التزام د نېټې د رسیدو ترمخه ترسره کي او نېټې یې هېرې کړي وی، نو هغه خه چه یې ورکړي د هغې د بیرته اخیستلو حق لري. سره ددې هم پور ورکونکی کولی شی چه هغه خه بیرته پورورې ته ورکې چه د معجلی تاديې په سبب یې ګټلې دی او د هغه ضرر سره متناسب وی چه پورورې ته رسیدلې، که التزام پیسې او پخوا د مودی خخه ورکول شوی وی، پور ورکونکی مکلف دی چه پورورې ته په هغه نسبت تعویض ورکې چه ددې قانون په (۷۲۵) مادې کښې پری تصریح شوی یا پری موافقه شوی، دا تعویض یواځی د هغې مودی له درکه ورکول کېږي چه تاکل شوی مودی ته پاتې ده.

۸۰۵ ماده:

(۱) که پورورې د خپل پور ادا کول بل چاته وسپارل، او ذکر شوی شخص پور ادا که، نو د اصلی پور ورکونکی په ئای قرارنیسې او کولی شی چه د پورورې خخه پور وغواړي.

(۲) که پورورپی پخوا له هغه چا چه پوربی ورته سپارلی، پور ادا کی، نو چاته چه پور سپارل شوی کولی شی کوم پور بی چه ادا کرپی دهگی غوبنسته یا د پورورپی او یا د پور ورکونکی خخه وکی.

٨٠٦ ماده:

که خوک د بل چا پور بی د سپارلو خخه ادا کی، پور د پورورپی د ذمی خخه ساقطیری، که بی قبول کی او که بی قبول نه کی. په دی صورت کبنی دپور ورکونکی متبرع گنل کیرپی او په پورورپی د رجوع حق نه لری، مگر داچه د قرائنو خخه داسی معلومه شی چه د پور په ورکولو کبنی د پور د ورکونکی گتیه ده یا بیسخی د تبرع نیت نه لرلو.

٨٠٧ ماده:

که خوک د بل چا مال بی له اجازی استعمال کی د هغی د گتیه په ورکولو مکلف کیرپی، مگر داچه ذکر شوی مال منقول وی او په بنه نیت استعمال شوی وی.

٨٠٨ ماده:

که دچا ملکیت دبل چا د ملکیت سره داسی یوچای شی چه جلاوالی بی بی د ضرره ممکن نه وی، نو د کوم ملکیت قیمت چه کم وی د قیمت د ادا کولو وروسته د هغه ملکیت تابع گنل کیرپی چه قیمت یی زیات دی.

٨٠٩ ماده:

هرخوک که خه هم غیر ممیز وی بی د مشروع سبب خخه د بل په ضرر خان ته گتیه حاصله کی، د هغی گتیه په حدودو کبنی چه خان ته بی رسولي ده، چا ته چه ضرر رسیدلی دی، د تعویض په ورکولو مکلف دی که خه هم دا گتیه دوام ونه کی.

۸۱۰ ماده:

په تولو ذکر شوو حالونو کښی کومه دعوی چه دبی سببه اکتساب
څخه پیدا شوی وی د هغى نېتی څخه چه د پور ورکونکی علم د
رجوع په حق پیدا شوی د دری کلونو د تیریدو وروسته او درجوع د
حق د شروع د نېتی څخه د پنځلسو کلونو په تیریدو، نه اوريدله
کېږي.

دوه یم مبحث - فضولي عقد

۸۱۱ ماده:

(۱) په هغه حالونو کښی چه فضوليست ګټور فعل وي او فضولي د
هغى کولوته اضطرار يا وکالت يا د امر اقتضاه مجبور کي نو
فضولي مکلف دي چه د کار اجراء کولو په باره کښي د یو عادي
شخص په شان توجه وکي. فضولي د خپلی خطأ او د بل چاد خطأ چه
د فضولي له خوا د یو کار په اجراء کولو مکلف شوی وي، ضامن ګيل
کېږي.

(۲) د کار خاوند کولی شی د هغه شخص څخه په مستقیمه توګه د
ضمان غوبښنه وکي چه د ذکر شوی عمل په اجراء کولو سره د
فضولي له خوا مکلف شوی دي.

۸۱۲ ماده:

فضولي کولی شی ددي قانون د (۸۱۱) ماده په درج شوو
حالونو کښي کوم مصروفونه يې چه د کار په اجراء کولو کښي کړي دي،
د کار دخاوند په هغى باندۍ د خبریدو د نېتی څخه د دری میاشتو
په اوړدو کښي، غوبښنه وکي او که نه متبرع ګنل کېږي د رجوع حق
نه لري.

درېيم باب
د وحیبی آثار

لومری فصل
طبیعی وجیه

۸۱۳ ماده:

که تصرف طبیعی حق پیدا که، محکمه کولی شی چه د هغى ساحه د شرعى او د قانون په حدودو کښي و تاکي.

۸۱۴ ماده:

طبیعی حق دمدنی التزام سبب کيدای شی.

دوه يم فصل
عينی تنفيذ

۸۱۵ ماده:

پوروری دعين هغه خه په تنفيذ مکلف دی چه تعهد بی کړي، که هغه متذر وونو د متعهد الزام په مال تعويض جواز لري، خو په دی شرط چه د مالي تعويض خخه پور ورکونکي ته ضرر ونه رسپړي.

۸۱۶ ماده:

د ملکيت په نقلیدو يا په بل هر نوع عيني حق تعهد د استنادو د ثبت د مربوطو قاعدو په نظر کښي نیټولو سره، د دی حق د فوري نقلیدلو موجب ګرځي، خو په دی شرط چه د تعهد موضوع بالذات تاکلي وي او متعهد د هغى مالک وی.

۸۱۷ ماده:

که خوک د یو عيني مثلی حق په نقلیدو چه نوعیت بی تاکل شوي وي تعهدوکي، د دی حق د نقلیدو د پاره باید چه د تعهد موضوع

مشخصه شی، د هغى په غير پور ورکونکي کولي شی چه د محکمی
په اجازه د تهد موضع د همغى نوعی خخه په لاس را پر،
همدارنگه پور ورکونکي کولي شی چه د تعهد موضع د تعويض
سره، په دواړو حالتونو کښي وغواړي.

۸۱۸ ماده:

په عيني حق د نقلیدو د تعهد سره، تسليميدل او د تعهد د موضوع
ساتنه د هغى د تسليمولو تر وخته پوري هم د تعهد په ضمن کښي
راخې.

۸۱۹ ماده:

که د تعهد طبیعت يا د دواړو خواوو موافقه ديو کار اجراء کول پخپله
په پور ورکونکي کولي شی چه د ذکر شوي کار
تنفیذ بې له پور ورکونکي کولي شی چه د ذکر شوي کار.

۸۲۰ ماده:

(۱) که تعهد په کار کولو شوي وو او پور ورکونکي خپل تعهد اجراء نه
کړو او دا هم ضروري نه وه چه پخپله يې تنفيذ کي، پور ورکونکي
کولي شی چه د هغه کار د تنفيذیدو اجازه د پور ورکونکي په حساب
واخلي.

(۲) په عاجلو حالونو کښي پور ورکونکي کولي شی بې د محکمی د
اجازی د پور ورکونکي د خبرولو وروسته تعهد د هغه په حساب تنفيذ کي.

۸۲۱ ماده:

که پور ورکونکي د یوه کار په اجراء کولو مکلف وو، او پور ورکونکي د
بل کار غښتنه کوله، پور ورکونکي د خپل تعهد په تنفيذ مکلف دي، د
هغى په غير که د معاملې طبیعت تقاضا کوله نو د محکمی
حکم د دي تنفيذ قایم مقام ګرئي.

۸۲۲ ماده:

که د کار د اجراء کولو په تعهد کې د پوروری خخه د یو شی ساتنه یا اداره یا د تعهد په تنفيذ کښي احتیاط غوبنټل شوی وو، نو تعهد هغه وخت اجراء شوی ګنډل کېږي چه د هغې په تنفيذ کښي دومره احتیاط وکی چه یو عادي شخص بی مراعات کوي، که خه هم غوبنټنه محققه نه شی، مګر داچه قانون یا د دواړو خواوو موافقه د دی په خلاف وي. په تولو حالونو کښي که پوروری د غش یا د لوی خطأ ارتکاب کوونکي شو، مسئول ګنډل کېږي.

۸۲۳ ماده:

که پوروری د یو کار خخه د خان ڏغورلو تعهد وکړ او خپل تعهد بې اخلال که نو پورورکوونکي کولی شی چه کوم کار پوروری اخلاقل کړي د هغې د زائليدو غوبنټنه وکی او د لزوم په حالت کښي کولی شی چه ورسه د پوروری خخه تعویض هم وغواړي.

درېیم فصل د تهدیدوونکي تاوان د لاری تنفيذ

۸۲۴ ماده:

- (۱) که د عیني تعهد تنفيذ بې له دی چه پوروری پخپله هغه اجراء کې ناممکن یا نامناسب وي پورورکوونکي کولی شی چه د محکمی خخه ددي تنفيذ دباره د پوروری د الزم حکم وغواړي، که یې داونه منله نو ورسه دی د تهدیدوونکي تاوان غوبنټنه هم وکړي.
- (۲) که محکمی ته معلومه شوه چه د تنفيذ خخه د خان ڏغورونکي پورورپي د زور اچولو دباره د تاوان اندازه کافې نه ده نو کولی شی چه دحالونو سره سم د تاوان اندازه زیاته کې.

۸۲۵ ماده:

که پوروری د تاوان د تهدید خخه و روسته د عینی تنفیذ تعهد پوره که او یا یی د تنفیذ په نه اجراء کولو اصرار وکه، محکمه به پور ورکونکی ته د رسیدلی ضرر او د پوروری د لچری په نظر کبني نیولو سره، د تعویض اندازه تاکی.

**خلورم فصل
د تعویض د لاری تنفیذ**

۸۲۶ ماده:

د تعویض د لاری تنفیذ، د قانون د حکمونو سره سه صورت نیسی.

۸۲۷ ماده:

د تعویض استحقاق د پوروری د خبرتیا ترمخه د حکم مدار کیدی نه شی، مگر داچه قانون بل رنگه حکم کپی وي.

۸۲۸ ماده:

د پوروری خبرتیا د خبرولو د لاری یا هغه چه د خبرولو قایم مقام کیدای شی صورت مومنی. که دواړو خواوو موافقه کپی وه چه خرنګه د پور د ورکولو وخت را ورسید نو پوروری خبر ګنډ کېږي او نورو اجرآټو ته ضرورت نه شته، نو دا موافقه هم د خبرتیا قایم مقام کیدای شی.

۸۲۹ ماده:

په راتلونکو حالونو کبني د پوروری خبرتیا ضرور نه ۵۵:
۱- په هغه حالت کبني چه د عینی تعهد تنفیذ پخیله د پوروری په فعل ناممکن شوي وي.
۲- که د تعهد موضوع داسی تعویض وي چه په نامشروع عمل مرتب وي.

- ۳- که د تعهد موضوع د دا اسی شی ردول وي چه پوروری پوهېږي هغه
شی غلا شوی، او یا د اسی شی وي چه ناحقه وي. سره ددی چه د
هغې په ناحقې علم لري تسلیم شوي یې وي.
۴- که پوروری په لیکلې توګه د تعهد خخه د خان ڙغورنه ظاهره کړي
وې.

۸۳۰ ماده:

- (۱) د دواړو خواوو دا موافقه جواز لري چه پوروری د نا خاپې پیښو
او د مجبره قواوو عواقب په غاره واخلي.
(۲) همدارنګه دا موافقه جواز لري چه پوروری دټولو هغو
مسئوليتونو خخه عفو شی چه د هغه د تعاقدي تعهد په نه تنفيذیدو
باندی مرتب دي. هغه مسئولييت چه د متعدد د غش او لوی خطا
خخه پیدا شوي وي، د دواړو خواوو د موافقی په اثر نه شی ليږي
کیدا. خو سره ددی هم پوروری کولی شی چه د شرط کې چه د هغه
اشخاصو د غش او لوی خطا مسئولييت زما په غاره نه دي چه د تعهد
د تنفيذ دپاره یې استخداموم.
(۳) هره نوعه موافقه چه د نامشروع عمل د مسئولييت په عفو کيدو
حکم کوي، باطله گئيل کېږي.

پنځم فصل د پورکوونکو حقوقو تضمین

لومړۍ قسمت - عمومي حکمونه

۸۳۱ ماده:

- (۱) د پوروری ټول مالونه د هغه د پورکولو په تضمین کښي
اینسودل کیدا شی.

(۲) تول پور ورکونکی د پوروپری په مالونو کښی مساوی حق لري
مګر هغه پور ورکونکی چه د قانون د حکم سره سم د وړاندۍ والي
حق لري.

**دوه يم قسمت - د تنفيذ وسيلي
لومړي مبحث - غير مستقيم دعوي
ماده: ۸۳۲**

هر پور ورکونکی کولی شي چه د پوروپری حقوق د پوروپری په نامه استعمال کي که خه هم پور د اداکولو حق نه وی پیدا کړي خو په دی شرط چه ذکر شوی حقوق د مالی حقوقو خخه په غير یوائی د پوروپری پوری خاص او ملخصت وی یا هغه حقوق چه نه شي حجز کیدا اي. پور ورکونکی هغه وخت کولی شي چه د پوروپری حقوق استعمال کي، کله چه ثابته کي چه پوروپری دا حقوق نه دی استعمال کړي او د هغه دا اهمال د هغه د مفلسیدو یا د افلاس د زیاتیدو سبب ګرځی، په دی حالت کښی د پوروپری خبرتیا شرط نه ده مګر په دعوي کي یي د جګړه ماري خوا په حیث داخلول هرو مرو دی.

ماده: ۸۳۳
پور ورکونکی د پوروپری د حقوقو د استعمال په صورت کښي د هغه نائب پیژندل کېږي، کومه ګټه چه د حق د استعمال په نتيجه کښي لاس ته راخي هغه د پوروپری حق دی او د تولو پور ورکونکو په تضمین کښي نیول کېږي.

**دوه يم مبحث - د تصرف د نه نافذيدو دعوي
ماده: ۸۳۴**

که د پور ورکونکی حق د اداکولو ور وو او پوروپری په هغى کښي داسې تصرف وکه چه د پور ورکونکی حقوقوته ضرر ورسوی او د

پوروری حقوق کم کی یابی په التزاماتو کښی زیاتوالی راوړی او د هغې په اثر پوروری مفلس شی یابی افلاس زیات کی، نو پور ورکونکی کولی شی ددی قانون د (۸۳۵) مادی د درج شو شرطونو په نظر کښی نیولو سره د داسی تصرف د نه نافذیدو غوبښته وکی.

۸۳۵ ماده:

(۱) د پوروری د معاوضی تصرف هغه وخت د پور ورکونکی په حق کښی بی اعتباره ګنل کیپری چه ذکر شوی تصرف کښی د پوروری له خوا غش موجود وي او د چا دپاره چه دا تصرف صادر شوی په دی غش باندی خبروی. د پوروری تصرف هغه وخت په غش مشتمل ګنل کیپری چه پوروری د تصرف د صادریدلو په وخت کښی پخچل افلاس باندی خبروی.

(۲) د هغه چا دپاره چه تصرف صادر شوی دی د هغه علم د پوروری په غش کفايت کوي، د پوروری هر تصرف چه بی عوضه وي د پور ورکونکی په حق کی اعتبار نه لري که خه هم مقابله خوا د بنه نیت لرونکی وي او پوروری د غش ارتکاب کونکی نه وي.

(۳) هغه خلف ته چه د پوروری له خوا ورته مال نقل شوی دی، که هغه مال د عوض په مقابل کښی بل خلف ته انتقال کی، نو پور ورکونکی نه شی کولی چه د تصرف په نافذیدو تمسمک وکی، مګر دا چه دوهم خلف د لمپنی خلف چه پوروری دی د معاوضی د عقد د تصرف په وخت کښی د پوروری په غش یا د هغه عقد په وخت کښی چه عوض نه لري، د هغه په افلاس خبروی.

۸۳۶ ماده:

که پور ورکونکی د پوروری د افلاس دعوی وکی، یوازی د هغى اندازی د پورونو په ثابتولو مکلف دی چه د پوروری په ذمه دي. پوروری مکلف دی چه ثابتنه کي، د هغه اندازی مال مالک دی چه د هغه د پورونو سره مساوی دی او یا د هغى اندازی خڅه زیات دی.

۸۳۷ ماده:

کله چه د تصرف د نه نافذیدلو قرار صادر شی، ټول هغه پور ورکونکی چه ذکر شوی تصرف د هفوی په ضرر صادر شوی، د دی حکم خخه استفاده کولی شی.

۸۳۸ ماده:

- (۱) که پوروری خپل التزامونه ترسره کي او مالونه يي په ذمه باندي پورونو ته کفایت وکی، نود پور ورکونکی حق د پوروری د تصرف د صادریدلو په نه نافذیدو د تمسک په باره کبني ساقطيري.
- (۲) د پوروری مقابله خوا هغه وخت د تصرف د نه نافذیدو د دعوي خخه خلاصيري چه پوروری خپل پورونه پخپله ادا کي يا ثابته کي چه دومره مال لرم چه د هغه د پورونو د ادا کولو د باره کفایت کوي.

۸۳۹ ماده:

که خوک د مفلس پوروری خخه يو حق بي د ثمن د ورکولو خخه په لاس راوري، نو هغه وخت ورباندي د پور ورکونکو دعوي د او ريدلو وړ نه دی چه ذکر شوی ثمن مثلی وي او په داسي خزانه يا بانک کبني چه محکمه يي تاکي په ودیعت اینښو دل شوی وي.

۸۴۰ ماده:

- (۱) که د غش خخه دا مقصد وو چه يو پور ورکونکی ته تاحقه په بل پور ورکونکی دلومپې والي حق ورکول شی نو ددي کار خخه پور ورکونکی یواخي دلومپې والي د حق خخه محرومېږي.
- (۲) که مفلس پوروری د مودي د رسيدو ترمخه د يوه پور ورکونکی پور ادا کي، نودي پوروری ته د پور ادا کول د نورو پور ورکونکو حقوق د تصرف د نه نافذیدو د دعوي په اقامه کولو کبني نه متأثره کبیري. همدا رنګه که د پور ورکول دوعدي د رسيدو وروسته دواړو خواوو د يو جوړښت په اساس صورت نیولی وي، د همدي حکم تابع گنيل کېږي.

۸۴۱ ماده:

د تصرف د نه نافذیدو دعوى د هغى ورخى خخه چه پور ورکوونکى په کښي د تصرف د نه نافذیدلو په سبب پوه شوي، د دري ګلونو د تيريدلو وروسته نه اوريده کېږي. په نورو تولو حالونو کښي د تصرف د صادریدلو د نېتني خخه د پنځلس ګلونو د تيريدو وروسته نه اوريده کېږي.

**درېیم قسمت - د ضمان مسئلي
لومړۍ مبحث - د بند ساتلو حق**

۸۴۲ ماده:

د عقد دواړه خواوی کولي شي په هره مالی معاوضه کښي هغه شي د خان سره بند وساتي چه عقد پري شوي، ترڅو چه د هغى مستحق بدل ورته نه وي تسليم شوي.

۸۴۳ ماده:

که خوک دبل چا په ملکيت کښي چه د ده په جایز تصرف کښي دي، ضروري يا ګټور مصروفه وکي، کولي شي د هغه خه چه قانونناً مستحق ګرځيدلى د هغى د حصول تر وخته پوري، مالکته د ملکيت د بيرته ورکولو خخه خان وژغوری مګر دا چه د بيرته ورکولو التزام د نامشروع عمل خخه پيدا شوي وي.

۸۴۴ ماده:

که خوک چاته د مال په ورکولو تعهد وکي ترڅو چه پور ورکوونکى هغه تعهد چه د ده په ذمه دي نه وي ترسره کېږي او دبوروي د تعهد په سبب پيدا شوي وي او د هغى پوري مربوط وي، يا دا چه د ذکر شوي تعهد د اداکولو دپاره کافې تأمینات ور نه کي، کولي شي چه د ذکر شوي مال د ورکولو خخه خان وژغوری.

۸۴۵ ماده:

د یوشی د بند ساتلو د حق ثابتول په هغى باندى د امتياز حق نه شابتو. بندساتونكى مكلف دى چه د شى ساتنه وکى او د هغى د حاصلاتو حساب ورلاندى كى. كه د بند ساتل شوي شى، د هلاك ياد عىب د پيدا كيدو ويره وه، بند ساتونكى كولى شى چه د هغى د خرڅولو اجازه د محكمى خخه د حيازى مرهونى د خرڅولو اجرآتو سره سه واخلى، په دى صورت كېنى د شى بند ساتلو حق د هغى خخه د هغى ثمن ته نقلېږي.

۸۴۶ ماده:

(۱) د شى د بند ساتلو حق د حيازت د مينځه تللو سره د مينځه ئى.
(۲) كه شى د بند ساتونكى د حيازت خخه په پته يا داچه د هغه د اعتراض سره سره ويستيل شو، كولى شى چه د حيازت د بيرته اعادى غوبښنه وکى. خو په دى شرط چه د بيرته ورکولو غوبښنه يى د یوی مياشتى په اوردو كېنى د هغى نېتى خخه چه دشى په ويستلو خبر شوي او د ذکر شوي نېتى خخه د یوه کال ترمخه، شوي وي.

دوه يم مبحث - د مديون مفلس حجر

۸۴۷ ماده:

كه پورپوري د هغه پورونو د ورکولو خخه خان و ڏغورى چه ورکول يى ورباندي حق دى، او معلومه شى چه پورونه د هغه د مال خخه زيات دى، او پور ورکونكى د هغه د شتمنۍ ضایع کيدو ويره ولري، يا پورپوري خپله شتمنۍ پته کړي وي اوبيا يى د بل چا په نوم قيد کى، نو دا پورپوري مفلس ګنيل کېږي.

۸۴۸ ماده:

(۱) كه د دى قانون د (۸۴۷) مادى درج شوي شرطونه د پورپوري په باره كېنى تحقق پیدا کې، نو هر پور ورکونكى كولى شى چه د هغى

محکمی خخه چه د پوروری او سیدلو خای د هغى په قضائی حوزه کبنی واقع دی د پوروری د تصرف حجر د هغه په مال کبنی و غواری. دا غوبستنه په مربوط دفتره کښي ثبته پر. (۲) د مطالبي د ثبته دل وروسته د پوروری هره نوعه تصرف د اعتبار ورنه ګنل کېږي.

۸۴۹ ماده:

(۱) کله چه په پوروری د تصرف خخه د حجر حکم صادر شو او وروسته له دی چه ثبت شی او په رسمي جريدي کبنی خپور شی نو د مفلس پوروری هر پور ورکونکي کولی شی چه د مربوطی محکمی خخه د هغه د ټولو منقولو، نامنقولو او د هغه پورونو چه پوروری بى په نورو لرى د حجز غوبستنه وکي، او کوم مالونه چه حجز بى روانه دی، د دی حکم خخه مستثنی دی. د پوروری مفلس په مالونو د ټولو پور ورکونکو په گتیه ترهغى پوری حجز باقى پاتى کېږي ترڅو چه حجز پای ته ورسیبری. (۲) د پوروری مفلس مالونه چه د حجز لاندی راغلی یود د اعتبار وړ شخص ته چه ټول پور ورکونکي ورباندی موافقه ولرى د اداره کولو د پاره سپارل کېږي، معتمد به ددی مالونو حساب هغى محکمی ته وړاندی کوي چه د حجز حکم بى صادر کړي.

۸۵۰ ماده:

د حجر کړه شوی پوروری نفقه او د هغه چا نفقه چه د حجر په موده کبنی د هغه په ذمه لازمه ده د هغه د مال خخه ورکول کېږي، د نفقى اندازه د هغى محکمی له خوا تاکل کېږي چه په حجز بى حکم کړي دی.

۸۵۱ ماده:

- (۱) کله چه د پوروپی مفلس په حجر حکم صادر شی، د مؤجلو پورونو د تأجیل موده د مینئه ئخی او ددی پورونو خخه د هغى مرتبو گتیو اندازه کمبېری چه د مودی په ساقطیدو کمبېری.
- (۲) محکمه کولی شی چه د پوروپی دغوبستنی په اساس او د پور ورکونکو مخامنځ چه د مهلت د مودی په پاتی کیدو یا د اوږدیدو حکم وکی، همدارنګه کولی شی چ په معجلو پورونو کښي پوروپی ته مهلت ورکی خو په دی شرط چه حالونه یې تقاضا وکی او د پوروپی او د پور ورکونکو د گتیو تضمین وکی.

۸۵۲ ماده:

که حجر کړي شوی پوروپی په پور اقرار وکی، اقرار ئی اعتبارنه لري، او که داسې پور چه د هغه په ذمه دی د خپل مال خخه یوه پوروپی ته ورکی، نور پور ورکونکو د هغى دبیرته ردولو غوبستنه کولی شی.

۸۵۳ ماده:

کوم امین شخص چه د پوروپی د مالونو د اداري دپاره تاکل شوی د مال گتیه به په هغى بانک کښي چه محکمه یې تاکي، د پور ورکونکو په حساب په ودیعت کښېردي، همدارنګه کولی شی چه د محکمې په اجازه او د پوروپی او پور ورکونکو په موافقه هغه حجز شوی مالونه چه د پور داکولو دپاره حجز شوی او خرڅول ئې جائز وي، خرڅ کې.

۸۵۴ ماده:

- (۱) حجر کړه شوی پوروپی کولی شی د اکشرو پور ورکونکو په موافقه چه د پورونو (۳ پر^۴) برخه تمیيل کي، خپل ټول یاخینې مالونه خرڅ کې، خو په دی شرط چه ثمن یې د هغوي د پورونو د اداکولو دپاره، تخصیص کي.

(۲) که پور ورکونکی د ثمن په توزیع کښی په یوه نظر نه او نو ذکر شوی ثمن دی د ودیعت په توګه په هغې بانک کښیښودل شی، چه محکمه يی تاکی، او محکمه به هغه د قانون د حکمونو سره سم توزیع کوي.

۸۵۵ ماده:

پوروری د محکمی په اجازه که خه هم پور ورکونکی موافقه ونه لري، کولي شي چه پخپل مال کښي تصرف وکي خو په دي شرط چه په بالمثل ثمن وي او اخيستونکي هغه د پور ورو په حساب په خزانی يا بانک کښي چه محکمه يی تاکي په ودیعت کښیږدی.

۸۵۶ ماده:

پوروری په راتلونکو حالونو کښي د تقلب په جزا محکومبری:

۱- په هغه حالت کښي چه د پور دعوي په پوروری اقامه شي او پوروری عمداً خپل افلاس د پور ورکونکو د ضرر په قصد بنسکاره کي خوبه دي شرط چه دعوي د افلاس دحکم په صادریدلو او د پور په ثابتولو پاي ته ورسیږي.

۲- کله چه ورباندي د هغه د افلاس له امله د حجر حکم صادر شي او وروسته پور ورکونکو ته د ضرر رسولو د پاره خپل ئیني مالونه د حکم د تنفيذیدو د مخ نیوی د پاره پېت کي، يا داچه ساختنگي پورونه جوړ کي يا په پور کښي مبالغه وکي.

۸۵۷ ماده:

په راتلونکو حالونو کښي د علاقې لرونکو اشخاصو په غوبښته او د واک لرونکي محکمی په حکم افلاس پاي ته رسیږي:

۱- په هغه حaltet کښي چه د پوروری مالونه د هغه د پورونو خخه زيات ثابت شي.

۲- په هغه حaltet کښي چه قول يا ئیني پور ورکونکي، پوروری ته ابراء وکي، او د پوروری مالونه د پاتي پور خخه زيات وي.

۳- په هغه حالت کښی چه پوروری خپل معجل پورونه بی له دی چه د افلاس حکم ورباندی په تعجیل کښی تاثیر کړي وي، ادا کړي وي، په دی حالت کښی هغه مؤجل پورونه چه د افلاس د حکم په اساس معجل شوي دی بېرته خپل لمونی حالت ته ګرځي، په دی شرط چه د کومو قسطونو موده پوره شوي وي هغه بی ورکړي وي.

۴- په هغه حالت کښی چه ټول پورونه د پور ورکونکو، امين او پوروری د تصفیې په اساس ادا شی.

۸۵۸ ماده:

(۱) د حجر د حکم د پای ته رسیدو وروسته موضوع به د محکمی د امين له خوا د حجر د حکم د ثبت په حاشیه کښی رسول کېږي او د پوروری په مصرف به په رسمي جريدي کښي خپرېږي.

(۲) پاتي مالونه به د امين د تصرف خخه ويستل کېږي او پوروری ته به ورتسلیمول کېږي.

شپږم فصل دالتزام د دواړو خواوو تعدد

لومړۍ قسمت- شريک او ناشريک پور

۸۵۹ ماده:

که د پور سبب یو وو، نو شريک ګنيل کېږي عام له دی چه سبب د عقد د یو والی وي یا یابي سبب د اسي پوروری چه د ميراث په وسیله خو وارثانو ته نقل شوي وي، یا یابي سبب استهلاک شوي شريک مال وي او یا یابي سبب د داسی قرض بدلت وي چه د شريک مال خخه قرض اخيستل شوي وي.

۸۶۰ ماده:

ناشريک پور هغه دی چه سبب بی مختلف وي.

۸۶۱ ماده:

که پور د دوه وو یا زیاتو اشخاصو ترمنځ شریک وو، هریو شریک کولی
شی چه خپله حصه د پوروری خخه و غواړي. که یو شریک یوه برخه پور
قبض کړو، نور شریکان د خپلو حصو په اندازه په هغې کښی شریک
دی، که په پورکښی څینې شریک اشخاص غایب وو، حاضر کولی
شی چه د خپلی حصی د ادا کولو په باره کښی د حکم غوبښنه وکړي.

۸۶۲ ماده:

که یو شریک د شریک پور یوه برخه قبض کې، بل شریک کولی شی چه
په عین قبض شوی اندازی کښی شریک شی او پاتې پور په شریکه د
پوروری خخه و غواړي، او هم کولی شی چه خپله توله حصه پور د
پورورپی خخه و غواړي.

۸۶۳ ماده:

که شریک دا غوره کړه چه خپله حصه د پورورپی خخه و غواړي نو نه
شی کولی چه د قبض کوونکی شریک خنډ شه شی و غواړي مګر په
هغه صورت کښی چه د هغه حصه هلاکه شی نوکولی شی په قبض
شوی مال کښی د خپلی حصی په اندازه قبض کوونکی ته رجوع
وکړي.

۸۶۴ ماده:

- (۱) که قبض کوونکی شریک، قبض شوی اندازه په یو قسم د اقسامو
خخه د خپله لاسه و باسی او یائی استهلاکی کې، د نورو شریکانو په
مقابل کښی د هغوي د حصو په اندازه، ضامن دی.
- (۲) که قبض شوی شی د قبض کوونکی په لاس کښی بې د هغه له
قصوره تلف شی نو د نورو شریکانو د حصو په قبض شوی پور کښی
که ئې خپله حصه پوره اخیستې وه ضامن نه ګډل کېږي، او کوم پور
چه د پورورپی په ذمه پاتې دی د نورو شریکانو حق دی او قابض
شریک په هغې کې شریک نشي کیدي.

۸۶۵ ماده:

که یوه شریک د پوروری خخه په شریک پور کبنسی د خپلی حصی په اندازه کفیل واخلي یا پوروری د هغه حصه په بل چا حواله کي، نو کومه اندازه پیسی چه د کفیل یا حواله ور کړ شوی خخه اخلي په هغى کبنسی نور شریکان هم شریک دي.

۸۶۶ ماده:

که یوه شریک د خپلی حصی په اندازه د پوروری خخه یوشی په اجاره واخلي، د خپلی حصی قبض کوونکی ګنيل کېږي. نور شریکان کولی شی چه د خپلو حصو په اندازه هغه ضامن کي او یا یې د پوروری خخه وغواړي.

۸۶۷ ماده:

که یوه شریک په شریک پور کبنسی خپله حصه پوروری ته هبه کي او یا د هغى خخه ورته ابراء وکي نو د هغه هبه او ابراء دواړه صحیح دي، د نورو شریکانو د حصو ضامن نه ګنيل کېږي.

۸۶۸ ماده:

که پوروری مړ شو او متروکه د هغه د پورونو خخه کمه وه ټول شریکان د خپلو حصو په اندازه په هغى کبنسی شریک دي.

۸۶۹ ماده:

که شریک پور میراثي مال وو، هیڅ شریک نه شی کولی د خپل شریک حصه بې د هغه د اجازی خخه مؤجله کي، یواخي کولی شی چه خپله حصه مؤجله کي.

۸۷۰ ماده:

که شریک پور د قرض په عقدو واجب وو، نو هیڅ شریک نه شی کولی چه په یواخي خان هغه مؤجل کي بلکه په تأجیل کبنسی د ټولو موافقه شرط ۵۵.

۸۷۱ ماده:

په شریک پور کښی شریکان کولی شی په دی موافقه وکی چه هر یو حق لري چه د پوروری خخه د خپل پور حصه قبض کي بى له دی چه نور شریکان ورباندي د مراجعي حق ولري. دا موافقه د پور د تقسيم حکم لري نود هر شریک حصه بى د نورو د شرکت خخه پخپله د هغه پوري اختصاص لري.

۸۷۲ ماده:

که د پوروری خخه د غوبنستني و پورونه شریک نه وو، هر پور ورکونکي کولی شی په خانګړي توګه خپل پور تر لاسه کي، نور پور ورکونکي د دی حق نه لري چه په قبض شوي پور کښي ورسه شریک شی.

دوه یم قسمت-تضامن

لومری مبحث- عمومی حکمونه

۸۷۳ ماده:

تضامن د پور ورکونکو او پور ورو ترمنځ بى د دواپو خواوو د موافقی یا قانونی نص خخه نه شی موجودیدلی.

دوه یم مبحث - د پورورکونکي تضامن

۸۷۴ ماده:

- (۱) پورورکونکي د تضامن په اساس کولی شی چه تول یوځای یا په خانګړي توګه د پوروری خخه تول پور وغواړي.
- (۲) که د پوروری خخه د یوه متضامن پور ورکونکي له خوا پور وغوبنستل شی نونه شی کولی په دی پور ورکونکي په هغې دفاعي لزاو تمیسک وکی چه د نورو پور ورکونکو پوری مربوطی وي. پوروری کولی شی د خاصی دفاع له لاري چه پخپله د پور غوبنستونکي

متضامن پور ورکوونکی پوری خاص وي يا د هغه د حصی پوری تعلق لري ياد داسي دفاع په لاروچه د ټولو پور ورکوونکو ترمنځ شريکي وي، تمسيک وکي.

۸۷۵ ماده:

پوروپي کولي شي چه ټول پور يوه متضامن پور ورکوونکي ته ورکي، مګر په هغه صورت کښي چه بل پور ورکوونکي د مخکني خبرتيا په وسیله هغه منع کړي وي.

۸۷۶ ماده:

(۱) که د پوروپي د ذمي برائت د يوه متضامن پور ورکوونکي په مقابل کښي بې د پور ورکولو خڅه په بل سبب، حاصله شي د نورو پور ورکوونکو په مقابل کښي نه بري الذمه کېږي. مګر د هغه پور ورکوونکي د حصی په اندازی چه پوروپي د هغه په مقابل کښي بري الذمه شوي دي.

(۲) که يو متضامن پور ورکوونکي د داسي کار ارتكاب کوونکي شو چه دهفي په اثر نورو پور ورکوونکو ته ضرر رسیده، نو داکار دهغوي په باره کښي نافذ نه ګنيل کېږي.

۸۷۷ ماده:

کوم شي چه يسي د متضامن پور ورکوونکو خڅه يو د پور په مقابل کښي اخلي، د ټولو پور ورکوونکو حق ګنيل کېږي، مګر داچه د پور ورکوونکو موافقه يا د قانون حکم د هغه په خلاف وي.

دریم مبحث - د پوروونکو تضامن

۸۷۸ ماده:

(۱) که تضامن د پور ورو ترمنځ وو، نو پور ورکوونکي کولي شي ټول پور د ټولو خڅه يا د هرييو خڅه يسي چه زره وي وغواري، د يوه

متضامن پوروری خخه د پور غوبنتنه د نورو متضامنو پوروری خخه
د پور د غوبنتنى مانع نه گرئى.

(۲) د کوم پوروری خخه چه پور ورکونكى پور غواپى، نه شى كولى
چه د دفاع په هغه خاصو وسيليو چه د بل پورورى پوري تعلق لرى
تمسك وکى مگر دخپلی حصى په اندازه او په دى شرط چه خپل پور
بي په يو قسم دا قسامو ادا كپى وي. پورورپى كولى شى چه د دفاع په
خاصو وسيليو سره چه پخپله دهغه پوري تعلق لرى يا دېولو پور ورو
ترمنخ شريكه وي تمسك وکى.

۸۷۹ ماده:

که کوم متضامن پورورپى تيول پور د عين، عوض يا د حوالى د
لارى ادا كى، پخپله هغه او هم نور پورورپى برى الذمه كىپرى.

۸۸۰ ماده:

د پور نوي كيدل د پور ورکونكى او ديوه متضامن پورورپى ترمنخ، د
تىلو پور ورو د ذمى د برائت موجب گرئى، مگر داچه پور
ورکونكى د هغوى په مقابل كبسى د غوبنتنى حق ساتلى وي.

۸۸۱ ماده:

متضامن پورورپى نه شى كولى په هغى مجرائي باندى تمسك وکى چه
د پور ورکونكى او يو بل متضامن پورورپى ترمنخ واقع كىپرى مگر
ددى وروستنى ذكر شوي پورورپى د حصى په اندازى.

۸۸۲ ماده:

که د پور ورکونكى ذمه د يوه متضامن پورورپى سره يوئىاي شوه،
پور د نورو متضامنو پور ورو د ذمى نه ساقطيپرى مگر د هغه پورورپى د
حصى په اندازى چه ذمه يى د پور ورکونكى سره يوئىاي شوي ده.

۸۸۳ ماده:

که پور ورکونکی یوه متضامن پوروری ته ابراء وکی پور د هغه د ذمی خخه ساقطیبی، نور پوروری بری الذمه نه گنبل کیپری مگر په هغه صورت کنبی چه پور ورکونکی په صریحه توګه د هفوی د ذمی د برائت یادونه کړی وي، په لمپنی صورت کنبی پور ورکونکی کولی شی پاتی اندازه پور د هغه چا د حصی وضع کیدو وروسته چه بی ورته ابراء کریده د نورو متضامن پور ورو خخه غوبنتلی شی.

۸۸۴ ماده:

که پور ورکونکی یوه متضامن پوروری ته د تضامن خخه ابراء وکړه، کولی شی چه نورو متضامن پور ورو خخه د تول پور غوبنتنه وکی، مگر دا چه د هغى په خلاف مافقه شوي وي.

۸۸۵ ماده:

(۱) په تولو هغو حالونو کنبی چه پور ورکونکی یوه متضامن پوروری ته ابراء کوی عام له دی چه ابراء د پور یا د تضامن خخه وي، نور متضامن پوروری د اقتضا په وخت کی د دی قانون (۸۹۲) مادی د حکم سره سم کولی شی کومه اندازه پور چه د مفلس متضامن په پور د حصی خخه، ابراء کړه شوی متضامن پوروری ته رسپری، ورته رجوع وکی.

(۲) که پور ورکونکی، ابراء کړه شوی متضامن پوروری د پور د هر قسم مسئولیت خخه آزاد کړی وي نو د مفلس پوروری د پور حصه پېچله په پور ورکونکی تحملیږي.

۸۸۶ ماده:

(۱) که پور د یوه متضامن پوروری په باره کنبی د زمانی د تیریدو د حکم لاندی راغی نور پوروری نه شی کولی چه د هغى خخه استفاده وکی مگر د ذکر شوی پوروری د حصی په اندازی.

(۲) که د زمانی تبریدل د یوه متضامن پوروری په باره کښی قطع یا نافذیدل بې متوقف شې، پور ورکوونکي نه شې کولی د نورو پور ورو په مقابل کښي ورباندي تمسک وکي.

۸۸۷ ماده:

(۱) متضامن پوروری د التزامونو په تنفيذ کښي یواخی د خپل فعل مسئول دي. که پور ورکوونکي یوه متضامن پوروری ته خبرتيا ورکي. دا خبرتيا په نورو متضامنونو پور ورو تاثير نه لري مګر داچه موافقه بل دول شوي وي.

(۲) او که خبرتيا د یوه متضامن پوروری له خوا پور ورکوونکي ته ورکول شوي وي نور پوروری له دی خبرتيا خخه ګته اخيستي شې.

۸۸۸ ماده:

(۱) که پور ورکوونکي د یوه متضامن پوروری سره صلحه وکي، او صلحه د پور خخه د ابراء متضمنه وي یا داچه د پوروری د ذمسي برائت په یو قسم دا قسامو افاده کي نو ددي صلحه نور پوروری ګته اخيستي شې.

(۲) که دا صلحه د پور ورو په ذمه دالالتزام متضمنه وه یا د هغه التزام د زياتيدو متضمنه وه چه هغوي ورباندي ملزم دي، نو دا صلحه د نورو پور ورو په حق کښي نه نافذېږي، مګر که نور پوروری یې قبوله کي.

۸۸۹ ماده:

(۱) که د متضامنونو پور ورو خخه یو په پور اقرار وکي، دا اقرار په نورو پور ورو د تطبيق ورنه دي.

(۲) که د متضامنونو پور ورو خخه یوه د قسم خوبلو خخه انکار وکه او یا د هغه له خوا پور ورکوونکي ته قسم متوجه شو او سوګند یې وکه. نو دا نورو پور ورو ته ضرر نه رسوي.

(۳) که پور ورکونکی د متضامنو پوروونکو خخه یوه ته د قسم په توجیه کولو اکتفاء وکړه او هغه سوګند وکه نو پوروری ورڅخه ګټهه اخیستی شی.

۸۹۰ ماده:

(۱) که په یو خاص سبب د متضامنو پوروونکو خخه په یوه حکم صادر شو نو دا حکم د نورو پور وړو باندی دتمسک وړ نه شی کیدای. (۲) که حکم دیوه په ګټهه صادر شو په دی صورت کښی نور متضامن پوروری ورڅخه ګټهه اخیستی شی، مګر په هغه صورت کښی چه حکم په داسی سبب بناوی چه د هغه پوروری پوری چه حکم بی په ګټهه صادر شوی، خاص وی.

۸۹۱ ماده:

(۱) که د متضامنو پوروونکو خخه یو، تول پور ادا کی نو کولی شی نورو پور وړو ته د هغوي د حصی په اندازی رجوع وکی. که د اصلی پوروری په ځای بل چا پور ادا که، په دی صورت کښی ذکر شوی شخص کولی شی په اصلی پوروری د پور ورکونکی په حیث رجوع وکی.

(۲) که د متضامنو پوروونکو خخه یوه پور ادا که د تولو متضامنو پورورو، ترمنځ په مساوی حصو تقسیمېږي مګر دا چه موافقه یا د قانون حکم د هغې په خلاف وی.

۸۹۲ ماده:

که د متضامنو پوروونکو خخه یو مفلس شی، نو هغه پوروری چه پور یی اداء کړی او هم نور پوروری چه د پور د ورکولو قدرت لري، هر یو به د خپلی حصی په اندازی د مفلس پوروری پور ادا کوي.

۸۹۳ ماده:

که د متضامنو پورورکونکو خخه یواخی یو په پور کبني د گتىي خاوند وو، نو یواخی هغه د نورو پورونکو په مقابل کبني د پور په ادا کولو مکلف دي.

۸۹۴ ماده:

- په راتلونکو حالونو کبني تعهد د تقسيمولو ورنه دي:
- ۱- په هغه حالت کبني چه د تعهد موضوع پخپل طبیعت کبني تقسیم نه قبلوی.
 - ۲- په هغه حالت کبني چه د عقد د دواړو خواوو د غرض اوښت خخه واضحه شي چه د تعهد تنفيذ د تقسيمولو ورنه دي.

۸۹۵ ماده:

- (۱) که په داسی تعهد کي چه د تقسيمولو ورنه وي، پوروری متعدد وي، هريو د تول تعهد په ادا کولو مکلف ګنيل کېږي.
- (۲) کوم پوروری چه پور اداء کي، کولي شي چه په نورو پور ورو د هغوي د حصو په اندازه رجوع وکي، مګر دا چه د حالونو خخه د هغى عکس معلومه شي.

۸۹۶ ماده:

- (۱) که په داسی تعهد کي چه د تقسيمولو ورنه وي، پور ورکونکي يا د پور ورکونکي وارثان متعدد وي، نو هر پور ورکونکي يا هريو وارث کولي شي چه د پوروری خخه د تول تعهد د پوره کولو غوبښته وکي، که کوم یو پور ورکونکي يا وارث په دي اعتراف وکه، نو پوروری ټولو پور ورکونکي ته یوځای د التزام په ادا کولو يا د التزام د موضوع په وديعت اينسودلو مکلف دي.
- (۲) کوم پور ورکونکي چه تول حق ترلاسه کېږي پرهغه به نور پور ورکونکي د خپلو حصو په اندازه رجوع کوي.

اووم فصل د پور ادا کول

لومړۍ قسمت - د اداء کولو طریقه

۸۹۷ ماده:

د پور ادا کول د هغې په ورکولو په نقدی، مجراء کولو، ابراء، حوالې
ورکولو او یا د نوى کولو په توګه صورت مومي.

دوه یم قسمت - د پور ادا کولو دواړه خواوی

۸۹۸ ماده:

(۱) پور د پورورپی یا د هغې د نائب یا د هغې چا له خوا چه د پور
ورکول د هغې په ګتیه وی، د دی قانون (۸۱۹) مادی د حکمنو په
نظر کښی نیولوسره ورکول کیدای شی.

(۲) همدارنګه د پورتنې فقری په مراجعت کولو سره، د پور ادا کول د
بل چا له خوا چه د پور ادا کول د هغې په ګتیه نه وی د پورورپی په امر
یا د هغې د امر په غیر صحیح دي. که پورورپی د بل چا له خوا د پور
په ادا کولو اعتراض وکه او پور ورکونکی یې په دی اعتراض خبر که
نو پور ورکونکی کولی شي چه د بل چا ادا کول ونه منی.

۸۹۹ ماده:

(۱) که بل چا د پورورپی په خای پور اداء که نو کولی شي د هغې خه په
اندازه چه پور ورکونکی ته یې ورکړي دي، د پورورپی خخه یې
وغواړي.

(۲) سره ددي هغې پورورپی چه پورې بې د هغې د ارادې خخه ورکول
شوي دي، کولی شي. د هغې چا د رجوع خخه چه پورې تول یاخینې
ادا کړي دي، خان و زغوری، خوبې دی شرط چه ثابتې کې چه د پور په
ادا کولو باندی، اعتراض کولو کښی دده کومه ګتیه شته دي.

۹۰۰ ماده:

که پوروپی ممیز صغیر وو یا حجر کړی شوی وو او خپل پوريبي اداء کړو د پور ورکول بېي صحیح دی او بری الذمه ګنيل کېږي.

۹۰۱ ماده:

که پوروپی د مرګ په مرض پروت وو او د یوه پور ورکونکي پوريبي ادا که او نورو پور ورکونکو ته ددي پور ورکولو خخه ضرر ورسید، د هغه داکار جواز نه لري.

۹۰۲ ماده:

د پور د ورکولو د صحت دپاره شرط ده چه پور ادا کونکي د هغه شي مالک وي چه پور پري اداء کوي او په هغى کښي د تصرف کولو اهليت ولري. که ورکول شوي شي د بل چاله خوا په استحقاق ويورل شي یا د هغى د هلاکيدو وروسته د هغى بدل واخیستل شي، نو پور ورکونکي کولي شي چه خپل پور د پوروپی خخه واخلي.

۹۰۳ ماده:

که بل خوک د پوروپي پور اداء کي تو په لاندنيو حالونو کښي د پور ورکونکي قايم مقام ګنيل کېږي:

۱- که چيرته اداء کونکي د پوروپي سره یوځای او یا د هغه له خوا د پور په ورکولو مکلف وي.

۲- په هغه حالت کښي چه د پور اداء کونکي، پور ورکونکي وي او د داسې پور ورکونکي پور ورکي چه عيني تأمين ولري او د هغى په نسبت د وړاندی والي حق ولري که خه هم د پور اداء کونکي تأمين ونه لري.

۳- که خوک داسې عقار واخلي چه د پور ورکونکو د حقوقو د تضمین لاندی وي او د ذکر شوي عقار ثمن یې هغوي ته ورکړي وي.

۴- په هغه حالت کښی چه د پور اداً کوونکی د قانون په صريح حکم
قایم مقام پیژنډل شوي وی.

۹۰۴ ماده:

کوم پور ورکوونکی چه د خپل پور پوري په غير د بل چا خخه پور
حاصل کړي نو کولي شی چه د ذکر شوی غیر په موافقه هغه خپل
قایم مقام کې، که خه هم پور پوري په دی موافقه راضی نه وی. باید چه
دا موافقه د اداً کولو د وخته وروسته نه شی کیدای.

۹۰۵ ماده:

که پور پوري د پور د اداء کولو په مقصد د بل چا خخه قرض واخلي،
کولي شی چې قرض ورکوونکی د هغه چا قایم مقام کې چه د هغه
پور پوري ورکړي دی، که خه هم ذکر شوی پور ورکوونکی ورباندي
موافقه ونه لري خو په دی شرط چه د قرض په عقد کښي ددي خبری
يادونه وشي چه کوم مال قرض اخيستل شوی دی د پور د اداء کولو
د پاره تخصيص شوی دی او د پور په رسيد کې په ډاګه شی چې د پور
ورکول د همدى قرض شوی مال خخه صورت موندلې دی .

۹۰۶ ماده:

که خوک د قانون په حکم یا په موافقی د پور ورکوونکی قایم مقام
ګرځی د پور ورکوونکی ټول حقوق او ددی حقوقو ټول خصوصيات،
توازع، تأمینات او اداء کول چه پري مرتب کېږي، د هغه پوري تعلق
نيسي، نو ذکر شوی شخص یواخۍ د هغې مال په اندازې چه پور
ورکوونکی ته بې ورکړي دی د هغه قایم مقام کېږي.

۹۰۷ ماده:

(۱) که بل خوک د پور پوري یوه برخه پور ورکې او په هغې کښي د پور
ورکوونکی قایم مقام شی، پور ورکوونکی ددی اداء کولو خخه نه
متضرر کېږي نو د خپلی پاتې برخى د پور په اخيستلو کښي د هغه

چا خخه وړاندی حق لري چه د پور یوه حصه یې اداء کړي ده، مګر دا چه موافقه ددي په خلاف وي.

(۲) که د پور ورکوونکی پاتې برخه پور دبل چا لخوا ورکول شو او هغه هم د پور ورکوونکی قایم مقام شو، هر یوه د پور په تقسيمو لو کښي د خپلی حصې په تناسب پوروري ته مراجعيه کولاني شي.

۹۰۸ ماده:

پور اساساً پور ورکوونکی یا د هغه وکيل ته ورکول کېږي که پور ورکوونکی محجور وي، نو پور به د هغه ولی، وصى یا قيم ته چه د قبضولو صلاحیت ولري، ورکول کېږي. که پور، محجور پور ورکوونکی ته ورکړل شو، اعتبار نلري او پوروري د پور خخه نه بري- الذمه کېږي. د هلاک او ضایع کولو په صورت کښي د هغه ولی، وصى او قيم کولاني شي چه پور وغواړي.

۹۰۹ ماده:

که پور د پور ورکوونکی یا د هغه د وکيل خخه غیر بل چاته ورکول شو، پوروري بری الذمه نه ګنيل کېږي مګر په هغه صورت کښي چه پور ورکوونکی د پور اداء کول تأييد کي یا پور په بنې نيت سره داسي شخص ته ورکول شوی وي چه په ظاهر حال کښي د هغى مستحق وي.

۹۱۰ ماده:

(۱) که پور ورکوونکی ته پور په صحیحی توګه عرضه شواو د هغى قبلول یې رد کړل او یا یې هغه کارونه رد کړل چه د پور اداء کول یې له هغى نه ترسره کېږي یا یې پوروري ته خبر ورکه چه په هیڅ صورت به د پور اداء کول قبول نه کي، پوروري کولي شي چه د تاکلی مودي په اوږدو کښي د پور په قبلولو پور ورکوونکی ته رسمي اخطار ورکي.

(۲) د پوروري اخطار پور ورکوونکی ته لاندی حقوقی نتيجې پیداکوي:

- ۱- دپور د هلاکیدو او ضایع کیدو مسئولیت نقلیدل د پوروپری د ذمی خخه دپورورکونکی ذمی ته.
- ۲- د گتوود جریان متوقف کیدل.
- ۳- په بانک یا د دولت په خزانه کښی د پور په ودیعت اینبودل د پورکونکی په مصرف.
- ۴- دپورورکونکی خخه درسیدلی خساری د جبیری غوبښته.

۹۱۱ ماده:

د پور په ودیعت اینبودل هغه وخت د پور د اداء کولو قایم مقام کیدی شی، چه پور ورکونکی یی قبول او یا محکمه د هغی په صحت حکم وکی.

۹۱۲ ماده:

که د پور د اداء کولو موضوع عقار وی یا بل داسی شی وی چه د دوام دپاره تیار شوی وی او په هر وخت کښی د هغی دوام په نظر کښی وی، پوروپری د محکمی خخه وغواړی چه یو عادل شخص ته دی ورکړه شی، نود شی ورکول عادی شخص ته د ودیعت قایم مقام ګرځی.

۹۱۳ ماده:

پوروپری د محکمی د اجازی وروسته کولی شی هغه شیان چه ژرتلفیپری یا دا چه د هغی په ودیعت اینبودل او ساتنه زیات مصرف ایجاپوی، د مزايدی په توګه خرڅ کی او ثمن یی د بانک په امانت حساب کښی په ودیعت کښېردي.

۹۱۴ ماده:

پوروپری په هغه حالت کښی کولی شی چه ودیعت اینبودلو یاهله اجرآټو ته چه د ودیعت قایم مقام وی اقدام وکی چه دپور ورکونکی شخصیت یا د اوسيدلو څای ورته معلوم نه وی، یا دا چه پور ورکونکی داھليت نه لرونکی یا د اھليت نقصان لرونکی وی او

داسی نائب ونه لری چه د هغه په خای د پوراداء کول قبول کي، يا دا چه په پور دخو نفرو تر ترمنج جگره وي يا داسی نور جدي سببونه موجود وي چه دپورتنيو اجرآتو ايحاب کوي.

۹۱۵ ماده:

(۱) که پوروری، پور عرضه کري او ورپسي يي په وديعت کبنيبردي او يانورو مماثلو اجرآتوه اقادام وکي، نو که پور ورکونونکي عرضه نه وي قبوله کري، کولي شى چه د خپلی عرضي خخه رجوع وکي، همدارنگه که د محكمي قطعی حکم د هغى په صحت نه وو صادر شوي، رجوع کولي شى. په دى صورت کبني شريکان او يا ضامنان د پور، بری الذمه نه پيژندل کيربي.

(۲) که پوروری د پور د عرضي خخه د پور ورکونونکي د قبلولو يا د مربوطی محکمی خخه د هغى په صحت د حکم د صادريلو وروسته رجوع وکي او پور ورکونونکي هم د هغه رجوع قبوله کي، نو دا پور ورکونونکي تر هغى وروسته نه شى کولي په هغه تأمیناتو تمسك وکي چه د هغه د حقوقو متکفل دي، په پورکبني شريکان او ضامنان بری الذمه گيل کيربي.

درېيم قسمت- د پور د اداء کولو موضوع

۹۱۶ ماده:

(۱) که پور داسی شى وي چه په تاکلو تاکل کيدى شى، نو پورورى نه شى کولي پور ورکونونکي ته بى د هغه د رضا نه بل شى ورگى، که خه هم د بدل قيمت د هغه شى د قيمت سره مساوي يا ورخخه زيات وي چه مستحق الادا دي.

(۲) که پور د داسی شيانود جملى خخه وو چه په تاکلو نه شو تاکل کيدى او په عقد کبني تاکل شوي وي، نو پورورى کولي شى چه مثل بي اداء کي، که خه هم پور ورکونونکي ورباندي راضى نه وي.

۹۱۷ ماده:

که پور ورکونکی بوه متاع د خپل حق د جنس خخه په مشروعه توګه ترلاسه کی، کولی شی چه هغه حجز کی، خوبیه دی شرط چه ذکر شوی متاع عین صفتونه ولري.

۹۱۸ ماده:

په فوری پور کبني، پوروپي نه شی کولي، پور ورکونکی د يوي برخی پور په قبلولو مجبور کي که خه هم پور د تقسيم وروي.

۹۱۹ ماده:

که چيری په پوروپي دوه داسي پورونه وو چه يويي مطلق او بل يي په کفالی يا په گروي تضمین کړي شوي وو، يا يو يي قرض او بل يي د بيعي شمن وو، يا یو شريک او بل يي خاص وو، يا دواړه پورونه په یو قسم د اقسامو جلا وو، او اداء کول يي د هغه په ذمي واجب وو، او پوروپي ددي دواړو نوعو پورونو خخه یو اداء کولو، ولیکن پوروپي او پور ورکونکی د پور په نوعه کبني اختلاف پيداکه، نو پوروپي کولي شی د پور د اداء کولو په وخت کبني هغه وتاکي.

۹۲۰ ماده:

که پوروپي مکلف وي چه پور دهغى د مصرفونو او تعويضونو سره اداء کي او هغه خه چه بې اداء کړي دي پور او دهغى ملحقات بې نه پوره کول، نو ددي اندازی خخه مصرفونو بيا تعويضونه او ورسى د اصلی پور وضع کېږي، مګر د اچه موافقه د هغى په خلاف وي.

۹۲۱ ماده:

(۱) که پور مؤجل وو یا په تاکلو قسطونو قسط شوي وو، نو پور ورکونکی نه شی کولي چه د ميعاد د رسیدو تر مخه د پور غښتنه وکړي.

(۲) که پور معجل وو یا داداء کولو ميعاد پوره شوي وو، نو پوروپي د پور په فوری اداء کولو مکلف دي. سره ددي هم د ضرورت په وخت

کښی او د قانونی موانعو د نیشتولی په صورت کښی او د پورورې د حالت په نظر کښی نیلو سره، محاکمه کولی شی چه پورورې ته مهلت ورکي خو پدی شرط چه د مهلت خخه پور ورکونکي ته زيات ضررنه رسیبرې.

۹۲۲ ماده:

- (۱) که پور مؤجل وو، پورورې کولی شی چه هغه د مودی درسیدو ترمخه اداء کي، خويه دی شرط چه په تأجیل کښی د هغه ګئه وي، په دی صورت کښی پور ورکونکي د پوريه قبلولو مجبورولو کيږي. مګر دا چه د هغې په خلاف موافقه شوی وي يا ددي مجبورولو خخه پور ورکونکي متضرر شي.
- (۲) که پورورې خپل پور د تأجیل د مودی د رسیدو ترمخه اداء کي، او قبض شوی پور په استحقاق ويورل شی، په دی صورت کښی پور د تأجیل لمپني حالت ته ګرځي.

۹۲۳ ماده:

- (۱) که پورورې د داسی شی په تسلیمولو تعهد کړي وو چه وړل او مصرف يې ایجادبولو او په عقد کي د هغې د تسلیمولو خای نه وي پاکل شوی نو ذکر شوی مال به په هغه خای کي په تسلیم ورکول کيږي چې د عقد په وخت کي په کې موجود وو.
- (۲) په نورو تعهدونو کي د پور اداء کول د پورورې د اوسيدلوا په هغه خای کي کيږي چه د پور د اداء کولو د وجوب په وخت کي هلهه اوسيېږي يابي د کار کولو په خای کي صورت مومي.

۹۲۴ ماده:

که پورورې خپل پور د خپل استاخې په وسیله ولیېږي او پخوا له دی چه پور ورکونکي ته ورسیېږي هغه تلف شی. نو پورورې د پور خخه نه بری الذمه کيږي، او که پور د پورورکونکي نماينده ته د هغه په

امر ورکول شوی وی او تلف شی په دی صورت کبني پوروري بری-
الذمه گنيل كيربي.

۹۲۵ ماده:

دپور د اداء کولو مصرف د پوروري په غاره دی مگر داچه موافقه،
عرف او د قانون صراحت د هغى په خلاف وي.
خلورم قسمت
دعوض په مقابل کبني دپور اداء

۹۲۶ ماده:

که پور ورکونکي دهغى شى په عوض چه د هغى مستحق دی بل
شى قبول کي، ذكر شوي تعويض د پور د اداء کولو قايم مقام گرئي.

۹۲۷ ماده:

که د پور اداء کولو په عوض کبني د ملكيت انتقال ورکول شوی وی،
نو ورباندي د بيعي حکمونه خصوصاً هغه چه د عقد د دواړو خواوو د
اهليت د استحاق د ضمان، او د پيو عبيونو د ضمان پوري تعلق
لري، تطبيقيري. او د پور د اداء کولو له حيشه د اداء کولو حکمونه
خصوصاً هغه چه د اداء کولو د نوعيت د تاکلو او د تأمیناتو د مينځه
تللو پوري تعلق لري، تطبيقيري.

پنځم قسمت- د پور نوي کول او نياخت

۹۲۸ ماده:

د پور نوي کول د یونسوی عقد په اساس چه د موضوع
له لحظه د لمپني عقد سره توپير ولري، جواز لري.

۹۲۹ ماده:

په راتلونکو حالونو کبني د پور نوي والي جواز لري:

- ۱- دخای په اختلاف د پور تغییر، یا د دواړو خواوو په موافقه د لمپنی پور تغییر.
- ۲- د پور ورکوونکی تغییر د پور ورکوونکی پوروری او د دربیم شخص په موافقه په دی ډول چه دربیم شخص نوی پور ورکوونکی وکنل شی.
- ۳- په هغه حالت کښی چه پوروری تغییر وکی په داسی ډول چه پور ورکوونکی او بل خوک موافقه وکی چه ذکر شوی شخص به د اصلی پوروری په خای وی او اصلی پوروری به بی له دی چه د هغه رضائیت په نظر کښی ونیول شی د پور خڅه بری الذمه وېیزندل شی.
- ۴- په هغه حالت کښی چه بل خوک دا قبوله کی چه نوی پوروری دی وکنل شی، او اصلی پوروری په دی باره کښی د پور ورکوونکی موافقه حاصله کړی وی.

۹۳۰ ماده:

د عقد د نوی والي په صورت کښی اصلی پور ساقط او نوی پور د هغى قايم مقام کېږي.

۹۳۱ ماده:

که اصلی پور د شخصی یا عینی تأمیناتو لرونکی وو، د پور د نوی والي په صورت کښی د هغى تأمینات ساقطېږي مګر داچى د هغى په نوی والي موافقه شوي وی.

۹۳۲ ماده:

- (۱) د پور نوی والي هغه وخت اعتبار لري چه پخوانی پور او نوی پور دواړه د باطليدلو سببونه ونه لري.
- (۲) که پخوانی پور د داسی عقد خڅه پیدا شوي وی چه د باطليدلو وړ وي، نو نوی والي جواز نلري، مګر داچه د نوی والي خڅه د عقد اجازه او د پخوانی عقد په خای د هغى قايم مقام کول منظور وي.

۹۳۳ ماده:

د پور نوی والی چه په صریحی موافقی صورت و نیسی او یا داچه د اوضاع او حالونو خخه په وضاحت معلومه شی، د پور نوی والی په تخمينی صورت جواز نه لري.

۹۳۴ ماده:

په پور کبني نيا بت هغه وخت جواز لري چه پور ورکونکي د بل چا تعهد د پور داده کولو په باره کبني د پوروری پرخای قبول کي، دي کار ته د پور نوی والی د پوروری په تغيير ويل کيري. په نيا بت کبني د پور نوی والی په تخمينی دول اعتبار نه لري. که په نوی والی موافقه نه وي شوی نو نوی تعهد د لمونی تعهد په خوا کبني موجود يبری.

۹۳۵ ماده:

د نائب تعهد د پورور کونکي په مقابل کبني صحیح دی که خه هم د هغه تعهد د پوروری په مقابل کبني د باطلیدو او یا رد ولو ور وی، په دی صورت کبني نائب یواحی په پوروری د رجوع حق لري.

شپنجم قسمت- مجرما کول

۹۳۶ ماده:

مجرائي دهغه پور د ساقطيدلو خخه عبارت دی چه یو خوک یی په پوروری طلب لري د یو پور په مقابل کبني چه د همدی شخص خخه د هغه د پور ورکونکي له خوا طلب وی.

۹۳۷ ماده:

مجرائي به یا د قانون په قدرت صورت مومنی چه د جبری مجرائي په نامه یاد يبری او یا به اختياری وی چه د دواپو خواوو په رضا، صورت مومنی.

۹۳۸ ماده:

په جبری مجرائی کښی د دواړو پورونو د جنسونو، صفتونو او استحقاق یو والی شرط دی اما دا یو والی په اختیاری مجرائی کښی شرط نه دی. که چیرته د دواړو پورونو په جنسیت یا صفت کښی اختلاف موجود وو یا یو پور معجل او بل مؤجل وو مجرائی بی د دواړو خواوو د رضائیت خخه صورت نه شي نیولی، عام له دی چه سبب یې یو وی او که مختلف وي.

۹۳۹ ماده:

که ودیعت اخیستونکی په ودیعت اینښودونکی داسی پور ولري چه د په ودیعت اینښودل شوی مال سره د یوه جنس خخه وی او یا غصبونکی د عین غصب شوی پر مالک داسی پور ولري چه د هغى سره د یوه جنس خخه وی نو د دواړو خواوو د رضائیت په غير، مجرائي صورت موندلی نه شي.

۹۴۰ ماده:

که پور ورکوونکی د پوروپي مال چه د پور د جنس خخه وی تلف کي، پور مجری کېږي. که جنس اختلاف لرلو د پور مجرائي بی د دواړو خواوو د رضائیت خخه صورت نه شي نیولی.

۹۴۱ ماده:

که چیری یو کفیل په هغه پور ورکوونکی چه د هغه دپاره یې کفالت کړي د کفالت کړه شوی مال د جنس خخه پور ولري، د دواړو پورونو مجرائي بی د دواړو خواوو د رضائیت خخه صورت مومي. او که کفالت کړه شوی پور د جنس خخه نه وو نو د کفالت کړه شوی پور ورکوونکی او د کفیل د رضائیت خخه په غير مجرائي صورت موندلی نه شي. اما مجرائي د پوروپي سره صورت مدندلی شي.

۹۴۲ ماده:

مجرائی د دواپو پورونو په کمه اندازه صورت موندلی شی او هغه وخت اعتبار لری چه د گتی خاوند ورباندی تمسمک وکی.

۹۴۳ ماده:

که د پور، دعوی په مجرائی باندی د تمسمک په وخت کبني د زمانی د تیريدلو له امله د اوريديلو ور نه وي. د پور د مجرائی مانع کيدي نه شی خوبه دی شرط چه د هغه د مجراكولو امکان د زمانی د تيريدو ترمخه موجود وي.

۹۴۴ ماده:

(۱) هغه مجراكول چه دنورو کسب شوي حقوق متضرر کي جواز نه لري.

(۲) که بل چا د پورورپي هغه مال چه د هغه په تصرف کبني دی، حجز که او ترهغى وروسته پورورپي د خپل پور وركونكى، پور وركونكى شو، نو پورورپي د حجز کعونكى په ضرر نه شی کولي چه د پور مجراكولو ته اقدام وکي.

(۳) د هغه پور مجرى کول چه په وديعت ايښودل شوي وي يا په عاريت وركول شوي وي جواز نه لري.

۹۴۵ ماده:

که پورورپي د مجراكولو د غوبنتني د حق لرلو سره هم پور اداء کر، نو نه شی کولي د بل په ضرر د هغه تاميناتو په باره کبني چه د هغه د حق تضمین ئى کپرى تمسمک وکى مگر داچه په ذکر شوي حق علم ونه لري.

۹۴۶ ماده:

(۱) که پور وركونكى د خپل حق بل چاته حواله وركى، او پورورپي دا حواله په صراحت سره قبوله کي، پورورپي ترهغى وروسته نه شی کولي، په مجراكولو د حوالى اخيستونكى برعليه تمسمک وکى، که

څه هم د حوالی د قبليو ترمخه د دارنګه حق لرونکی وي، پورورې په دی صورت کښي یواخی په حواله ورکونکي د رجوع حق لري.
(۲) پورورې ته یواخی د حوالی خبرتیا بې د هغه د قبليو، په مجراء کولو د تمسک مانع نه گرئخي مګر داچه د مجرما کولو د دعوى د مورد حق د حوالی د خبرتیا وروسته د حوالی ورکونکي په ذمى ثابت شوي وي.

اووم قسمت- د ذمى یووالى

۹۴۷ ماده:

که په یوه پور کښي دپورورې او پور ورکونکي صفتونه په یوه شخص کښي جمع شی. ذکر شوي پور په هغى اندازى چه په کښي ذمى یووالى صورت موندلې ساقطېږي.

۹۴۸ ماده:

که هغه سبب چه د ذمى یووالى ئى پیداکړي زايل شي، او دا زوال رجعي اثر ولري، پور او د هغى ملحقات د علاقې لرونکو اشخاصو په نسبت اعاده کېږي. په دی صورت کښي د ذمى یووالى دا مفهوم لري چه هېڅ پیدا شوي نه وه.

څلورم باب د حق پای ته رسیدل

لومړۍ فصل
ابراء

۹۴۹ ماده:

د حق ابراء به یا د ساقطيدلو ابراء وي او یابه دپوره اخیستلو ابراء وي.

۹۵۰ ماده:

د ساقطیدلو ابراء داده چه پور ورکونکی خپل پوروری ته دخپل تول حق یا د ئىئىنى حق پە ساقطیدلو ابراء وركى، د پوره اخىستلوا ابراء هغە ده چە پورورى د خپل تول حق پە قبضولو اقرار وركى.

۹۵۱ ماده:

ابراء بە يا د يوه حق یا يوي دعوى پوري خاصە وي او ييا به عامە وي چە د تېلولو حقوقو او دعۇو خىخە به وي.

۹۵۲ ماده:

د ابراء د صحت دپارە دا شرط ده چە ابراء، كونكى د تبع اهلىت ولرى.

۹۵۳ ماده:

ابراء د پورورى د قىبلولو پوري موقوفە نە ده، خو پە ردو لو يىپى ردىيپى. كە پورورى د ابراء د قىبلولو ترمحنە مىشۇ نۇ پور د هغە د ترکى خىخە نە اخىستل كىيپى.

۹۵۴ ماده:

ابراء د تىلىك معنى افادە كوى د هغى تعليق د شرط پوري صحيح دى.

۹۵۵ ماده:

كە پور ورکونكى د خپل يوي برخى پور خىخە پە دى شرط پورورى ته ابراء وركى چە پورورى بە د پور پاتى برخە پە تىاكلى وخت كىنىي اداء كوى، نو كە پورورى شرط پە خاي كپو، برى الذمه گىنل كىيپى او كە يى شرط پە خاي نە كپو نو تول پور د هغە پە ذمه پاتى كىيپى.

۹۵۶ ماده:

هرحق چە ساقطيدل نە قىبلوى، ابراء ورخىخە هم نە قىبلېپى.

۹۵۷ ماده:

که پوروپی متعدد وی نو په ابراء کښی د هرييو پوره تاکل هرومره دی.

۹۵۸ ماده:

ابراء دهه حقوقو خخه کيدای شي چه دابراء کولو ترمخه ثابت وی. او هغه پور چه لزوم ئى د ابراء کولو خخه وروسته تحقق پيداکوي هغى تنه نه ده شامله، که خه هم د پورسبب دابراء کولو ترمخه پيدا شوي وی.

۹۵۹ ماده:

هر هغه حق چه د خاصى يا عامى ابراء متضمن وی د هغى په باره کښي دعوى د اوريدلو ورنه ده.

**دوه يم فصل
د تنفيذ محال والى**

۹۶۰ ماده:

که پوروپی ثابتنه کي چه د تعهد اداء کول دهغه سبب له امله چه دهغه د ارادى خخه د باندى دی محال شوي وی نو تعهد پاي ته رسپېرى.

۹۶۱ ماده:

که يوشى د عقد په اساس يا د هغى په غير د مالک خخه بل چاته انتقال وکى او بى له تىرى او تقصیر خخه هلاک شي. نو که تصرف د دضمان سره وو، د هلاک تاوان په متصرف لازميږي او که تصرف د امانت تصرف وو، نو تاوان نه لري.

۹۶۲ ماده:

تصرف هفه وخت دضمان سره دی چه تصرف کوونکى يوشى دملکيكت په قصد دخپل حيازت لاندى راوړي وی، او که تصرف

کوونکی یوشی دمالک خخه دنیابت په قصد پخچل حیازت کښی را پړی وی، د اتصرف امانت ګنبل کېږي.

۹۶۳ ماده:

د امانت تصرف هغه وخت د ضمان په تصرف بدليېږي چه تصرف کوونکی د شی مالک، ناقه د خپل مال د تصرف کولو خخه منع کی یائی بی د مالک د اجازی واخلی، که خه هم د ملکیت په قصد نه وی.

۹۶۴ ماده:

- (۱) که د شی ملکیت د عقد په اساس انتقال شي، د پخوانی مالک تصرف د ضمان سره تصرف ګنبل کېږي.
- (۲) که نوی مالک چه د شی تسلیمیدل ورته واجب شوی دشی د تسلیمیدو خخه خان و زغوری نو د پخوانی مالک تصرف د امانت په تصرف بدليېږي.

**درېیم فصل
د زمانی تیریدل چه حق پای ته رسوی**

۹۶۵ ماده:

- (۱) حق د زمانی په تیریدلو پای ته رسیږي.
- (۲) په منکر د حق دعوی په هر سبب چه وی د پنځلسو کلو نو د تیریدو وروسته او د خاصو حکمونو په نظر کښی نیولو او د لاندниو استشنا آتو په مراعات کولو سره، نه اوریدله کېږي:

۹۶۶ ماده:

که استمراري، دوراني نوی کیدونکی حقوق لکه د کورونو کرايه، د مهکو اجاره، معاشونه، بی د قانونی عذر خخه د پنځو کلونو په اوږدو کښی ونه غوښتل شي، نو دعوی یې نه اوریدل کېږي. د هغه حاصلانو دعوی چه د بد نیت تصرف کوونکی په ذمه پاتې وی یا

هغه مستحقة گتىه چه دوقف دناظر په ذمه پاتى وي دهفي دعوى تر پنځلسو کلونو پورى او ريدل کيږي.

۹۶۷ ماده:

په راتلونکو حقوقو کبني ديوه کال وروسته، دعوى داوريدلو ورنه ۵۵:

۱- دطبيب، استاد، دفاع دوكيل او دمهندس حقوق چه دوظيفى دسرته رسولو خخه پيدا شوي وي، په عمومي دول دهر شخص حقوق چه آزاد کار ولري لکه دوا خرخونکي دلال، کميشن کار او پوهان.

۲- دتاجر او كسب کوونكى، هغه حقوق چه شيان يسي خلکوته وارد کپري يائى صادرکپي وي او په دى شيانو کبني تجارت نه کوي.

۳- د هوتلونو دخاوندانو او رستورانو حقوق دشپي داوسيدلوا اود طعام او نورو مصروفونو په مقابل کبني.

۴- دکارګر، مستخدم او اجيير حقوق چه د ورخنى ياغير ورخنى اجوري خخه پيدا شوي وي.

۹۶۸ ماده:

د دى قانون په ۹۶۷) مادى کبني په درج شوو حالونو کبني دعوى نه او ريدل کيږي، که خه هم ذکر شوي اشخاص په خدمتونو، کارونو او تولیدولو مشغول وي.

۹۶۹ ماده:

که خوک ديوه کال په تيريدو د دعوى په نه او ريدلوا تمسک کوي، نوچه دمحكمى له خوا ورته قسم متوجه کيږي باید داسي سوګند ياد کي، چه زه دپور خخه بری الذمه يم، که قسم د پورورې وارشانو، اوليابوو، وصياني او قيمانتونه متوجه شو، باید چه دارنگه سوګند ياد کي، چه دپور په وجود ياد هغى په اداکولو خبر نه يو.

۹۷۰ ماده:

- (۱) د دی قانون د(۹۶۷) مادی درج شوی د زمانی تیریدل د ورسپارل شوی وظیفی دپای ته رسید و خخه شروع کیپری، که خه هم پور ورکونکی نورو وظیفو ته دواو ورکی.
- (۲) که کوم حق ددی حقوقو خخه په سند کبني وليکل شی، د داسی حق غوبنستنه نه ساقطیپری مگر داچه بی دکوم قانونی عذر خخه داستحقاق دنبتی خخه د پنخلسو کلونو په او بد و کبني نه وی غوبنستل شوی.

۹۷۱ ماده:

که سلف دعوی پریپری او دهغه خلف هم یو خه موده دعوی پریپری او دا دواوه موده د زمانی د تیریدلو تاکلی موده پوره کی، نو که دعوی کوی داوریدلو ورنه د.

۹۷۲ ماده:

د زمانی د تیریدلو موده په ورخو حسابیپری نه په ساعتونو، لمپنی ورخ په موده کبني نه حسابیپری او د آخرنی ورخی په تیریدلو، موده پوره کیپری.

۹۷۳ ماده:

- (۱) د دعوی دنه منلو تاکلی موده د پور د ادا کولو د استحقاق د نبته خخه شروع کیپری.
- (۲) د دعوی دنه منلو تاکلی موده دهغه پور په باره کبني چه د شرط پوری معلق وی د شرط د تحقق د نبته خخه، او دضمان د استحقاق په باره کبني د استحقاق د ثابتید و د نبته خخه، او د مؤجل پور په باره کبني دمودی د تیریدو د نبته خخه، شروع کیپری.
- (۳) که د پور د اداء کولو دمودی تاکل، د پور ورکونکی د ارادی پوری موقوف وی نو د زمانی د تیریدلو موده دهغی نبته خخه شروع کیپری چه پور ورکونکی دخپلی ارادی په ظاهرولو قادر شی.

۹۷۴ ماده:

- (۱) دمالیو او محصول دعوی چه دولت ئى مستحق وى د پنخۇ
كلونو د تىرىدىلو و روستە نە اورىدله كىرىپى، دمالیو پە بارە كېنى د
زمانى د تىرىدىلو مودە د استحقاق دېتىي دېتىي دېتىي دېتىي دېتىي د
دقضائى پاپۇ د محصول پە بارە كېنى دەھىي دعوی دېتىي دېتىي دېتىي د
دېتىي د
پاپۇ د لېكلى دېتىي دېتىي دېتىي دېتىي دېتىي دېتىي دېتىي دېتىي دېتىي د
كىرىپى.
- (۲) دمالیي د بېرته اخىستىلو دعوی او دەھەنە محصول دعوی چە بل
چاتە ورکول شوی وى، د پنخۇ كلونو و روستە نە اورىدله كىرىپى، ذكر
شوی مودە د اداكولو د نېتىي دېتىي دېتىي دېتىي دېتىي دېتىي دېتىي د
(۳) كە پورتىنى حكىمونە د خاصو قانۇنۇ د حكىمونۇ ضد واقع شى، نو
د خاصو قانۇنۇ حكىمونۇ تە ترجىح ورکول كىرىپى.

۹۷۵ ماده:

- (۱) د دعوی د نە منلۇ تاڭلى مودە پە قانۇنى عذر، معنوی موانعو،
او پە داسىي مانع چە د پور ورکوونكى د حق غوبىتنە محالە كى،
متوقف كىرىپى.
- (۲) كۆمە مودە چە د عذر سره تىرە شوی، اعتبار نە لرى.

۹۷۶ ماده:

كە خىنىي وارشان بى لە عذرە پە تاڭلى مودى كېنى د خېلى مورث د پور
دعوى ترك كى، او نور وارشان د دعوى پە ترك كولو كېنى قانۇنى
عذر لرى، نو دەھەنە وارشانو دعوى چە بى لە عذرە يى دعوى ترك
كۈپى پە پور كېنى دەھىي دھصو پە اندازە، داورىدىلو ور نە دە.

۹۷۷ ماده:

د دعوو د نە اورىدىلو تاڭلى مودە پە قضائى غوبىتنى كە خە هم دعوى
غىر اختصاصى مەحكىمە تە ورپاندى شوی وى، پە خېرتىيا، پە حجز، يَا

دهغى غوبىتنى په اثر چه پور ورکونكى ئى په افلاس يا توزيع كېنى د خپل حق د قبلولو د پاره وړاندې کوي. همدارنگه په هر عمل كېنى چه پور ورکونكى د کومى دعوى دجريان په وخت كېنى پخپل حق تمىشك وکى، قطع كېږي.

۹۷۸ ماده:

- (۱) که پورورى د پور ورکونكى په حق په صراحت يا په دلالت اقرار وکى، د دعوى دنه اوږيدلو تاکلى موده قطع كېږي.
- (۲) که پورورى د اداء کولو د تأمين د پاره د ګروپ په توګه پور ورکونكى ته خه مال ورکى، نو د پورورى په اقرار دلالت کوي.

۹۷۹ ماده:

- (۱) که د دعوى دنه اوږيدلو تاکلى موده قطع شى، نوی موده د لمپنى مودى په خير دسره شروع كېږي.
- (۲) که حکم قطعى شى يا داچه د دعوى دنه اوږيدلو تاکلى موده بېکال وي او دپورورى په اقرار قطع شى، نو د دعوى دنه اوږيدلو د پاره نوی موده، پنځلس کاله ده.

۹۸۰ ماده:

که دعوى د زمانى د تيريدو په سبب په اصلى پور د اوږيدلو وړونه ګرڅي، نو دهغى د ملحقاتو په باره كېنى هم د اوږيدلو وړنه ده، که خه هم د دعوى دنه اوږيدلو تاکلى موده د پور په ملحقاتو كېنى نه وي پوره شوي.

۹۸۱ ماده:

- (۱) محکمه نه شى کولي چه مستقيماً د زمانى د تيريدو په نسبت د دعوى د اوږيدلو خخه خان وڏغورى مګر دپور ورکونكى ياسا دپورورى د دعوى په اساس ياه بل هرچا د غوبىتنى په اساس چه دهغه ګئه په غوبىتنه كېنى موجوده وي که خه هم پورورى په هغى تمىشك ونه کې.

(۲) د زمانی په تبیريدو تممسک د دعوى په هرى مرحلى کبنى جواز لرى، که خه هم داستيناف د محكمى د ورلاندی وي.

۹۸۲ ماده:

(۱) د زمانی دتيريدو په سبب د دعوى دنه اوريدلو د دفعي دحق خخه انصراف ددفعي حق د ثابتولو ترمخه جوازنه لرى همدارنگه د دواپرو خواوو موافقه د دعوى د اوريدلو په عدم جواز دھې مودى په خلاف چه په دی قانون کبنى د زمانی دتيريدلو دپاره په نظر کبنى نیول شوي، جواز نه لرى.

(۲) که خوك پخپلوا حقوقو کبنى دتصرف کولو قدرت ولرى نوکولى شي چه په هغى کبنى د خپل حق دثابتولو وروسته د زمانی پر تبیريدلو ددفعي دحق خخه انصراف وکى که خه هم په دلالت وي، خوسره ددى هم دا انصراف د نورو پور ورکونکو په حق کبنى چه ورخخه متضرر کيږي، نافذ نه ګئيل کيږي.

پنځم باب
دحق ثابتول
لومرى فصل
عمومي قاعدي

۹۸۳ ماده:

په کوم دليل کبنى چه احتمال پیدا شي، استدلال ورباندي ساقطېږي.

۹۸۴ ماده:

کوم شي چه په دليل ثابتېږي لکه چه په مشاهدي ثابت شوي وي.

۹۸۵ ماده:

د ذمي برائت اصلۍ حالت دي.

۹۸۶ ماده:

یقین په شک نه زائلپری.

۹۸۷ ماده:

شاهدان په مدعی او قسم په منکر دی.

۹۸۸ ماده:

شاهدان دظاهر د خلاف د ثابتولو دپاره دی او قسم د اصل دپاتی کیدو دپاره دی.

۹۸۹ ماده:

دنوي پيدا شوي شي اضافت دهغى چير نېدې وخت ته كېرى.

۹۹۰ ماده:

دشى پاتى كيدل پخېل حالت، اصل دی. او په معارضو صفتونو كېنى شستوالى دی.

دوه يم فصل سندونه

لومړۍ قسمت- رسمي سند

۹۹۱ ماده:

(۱) رسمي سند یوه پانه ده چه عمومي موظف يا دعمومي خدمتونو کار کوونکى دقانون دحکمونو په اساس دخېل اختصاصي واک په حدودو کېنى کوم شى چه دهغۇي په حضور کېنى پاي ته رسيدلى يائى دعلاقى لرونکو اشخاصو خخه ترلاسه کوي په کېنى ئى درج او ثبت كېي وي.

(۲) كه ذكر شوي پانه د رسمي سند صفت پيدا نه کى مگر علاقه لرونکى اشخاص هغه امضاء، مهر يا په گوته نښه كېي وي دعرفی سند حييشت لري.

۹۹۲ ماده:

د رسمي سندونو محتويات چه ددى قانون (۹۹۱) مادى كبنى درج شوى دى، حجت گنيل كيرپى خو په دى شرط چه په هغى كبنى داسى تزوير بىكاره نه شى چه په قانون كبنى توضيح شوى دى.

۹۹۳ ماده:

- (۱) كه درسمى سند اصل موجود وي نورسمى نقل ئى عام له دى چه ليكلى وي او كه فوتو كاپى شوي وي تر هغى اندازى چه داصل سره مطابقت ولرى حجت گنيل كيرپى.
- (۲) ترخو چه د دواپرو خواوو خخه كوم يو دسند دنجل په مطابقت باندى د سند داصل سره اعتراض ونلىرى دسند دنجل دسند د اصل مطابق گنيل كيرپى او كه اعتراض پيدا شو نو اصلى سند ته رجوع كيرپى.

۹۹۴ ماده:

كه اصلى سند موجود نه وونو دسند نقل په لاندى چول حجت گنيل كيرپى:

- ۱- په هغه صورت كبنى چه رسمي نقل داصلى سند خخه اخيستل شوي وي او دهغى ظاهري شكل داصل سره بي دكوم شك او ترديد خخه دمطابقت تأييد وکى په دى حالت كبنى دواپه خواوى كولى شى چه دهغى دتطبيق غوبنتنه داصل سره وکى.
- ۲- په هغه صورت كبنى چه رسمي نقل داصلى سند دنجل خخه اخيستل شوي وي، حجت نه گنيل كيرپى مگر قاضى كولى شى چه دهغى خخه د قضائى قريينو په حيث استفاده وکى.

دوه یم قسمت- عرفی سند

۹۹۵ ماده:

- (۱) کومه عرفی پانه چه دامضاء کوونکی، مهر لگونکی او گوتی لگونکی له خوا صادره شوی وی، اعتبار لری، مگر دا چه شخص دخپلی امضاء، مهر او گوتی لگولو خخه په صراحت سره منکر شی او یا داچه خاص قانون بل رنگه حکم کړی وی.
- (۲) د وارث یا خلف په باره کښی همدموره کفایت کوي چه د بی خبری قسم وکی.

۹۹۶ ماده:

- (۱) د تاریخ له امله عرفی سند پر نورو حجت کیدای نه شی مگر له هغه وخته چه ثابت تاریخ ولری.
- (۲) د سند تاریخ په لاندنس توګه ثابتیږي:
- ۱- دهغی ورځی خخه چه په مخصوص دفتر کښی درج شوی وی.
 - ۲- دهغی ورځی خخه چه مضمون بی په بلی داسی پانی کښی ثبت شوی وی چه ثابت تاریخ ولری.
 - ۳- له هغې ورځی خخه چه مربوط عمومی مؤظف هغه ملاحظه او امضاء کړی وی.
 - ۴- دهغه چا دمېښی د ورځی خخه چه په سند ئی داعتراف وړ تاثیر پرینښی وی. یا د داسی حادثی د ورځی خخه چه دهغی د واقع کيدو تر مخه د سند صادریدل په قطعی صورت معلوم شی.

(۳) محکمه کولی شی دحالونو سره سم د دی مادی د حکم د تطبیق خخه په رسیداتو کښی صرف نظر وکی.

۹۹۷ ماده:

- (۱) امضاء شوی لیکونه د عرفی سند حیثیت لری.
- (۲) تلگرافی پانی چه اصل بی دتلگراف خانی په دفتر کښی دتلگرافی په امضاء موجود وی، د عرفی سند حیثیت لری، دتلگرام

پانه دهگی پوری اصل گنل کیری چه دهگی په خلاف کوم دلیل ظاهر نه شی، او که ئى اصل دمینخه تللی وونو د اعتبار ورنه دی.

۹۹۸ ماده:

(۱) تجارتی دفترونه دتجارانو په غیر په بل چا حجت کیدای نه شی، مگر هغه اظهارات چه په دی دفترونو کبندی ثبت شوی وی نو دمحکمی په نزد د دواړو خواوو خخه یوی خواهه د توجیه کولو اساس کیدای شی او دا په هغه حالت کبندی چه ثابتول بی د شاهدانو په شهادت جواز ولري.

(۲) کوم تجارتی دفترونه چه په منظمه توګه ترتیب شوی وی په دی دتجارانو حجت کیدای شی، که خوک په دی دفترونو تمسمک کوي نونه شی کولی یواخی په هغه خه تمسمک وکی چه گئته ئى ثابتوي، او هغه خه چه دهگه ددعوی نقیض دی هغه ردکي.

۹۹۹ ماده:

کورنی دفترونه او پانی په هغه چاچه هغه ئى لیکلی دی حجت کیدای نه شی مگر په لاندینو دوه حالونو کبندی:

- ۱- په هغه حالت کبندی چه په هغه کبندی په صراحت ذکر شوی وی چه خپل پورمی پوره اخيستي دی.
- ۲- په هغه حالت کبندی چه په کبندی ئى په صراحت ذکر کړي وی چه دپابو دليکلو خخه دامقصد وو چه ذکر شوی پانی دكتې دخاوند دحق دثابتولو دپاره دسند قایم مقام وی.

۱۰۰۰ ماده:

(۱) په اصلی سند کبندی دهگه خه لیکنه چه دپوروری برائت افاده کوي ترڅو چه دهگی په ضد دلیل پیدانه شی، په پور ورکوونکی حجت دی، که خه هم ذکر شوی لیکنه هغه نه وی امضاء کړي، داحکم په هغه صورت کبندی دی چه ذکر شوی سند دپور ورکوونکی دتصرف خخه بیخی نه وی وتلی.

(۲) کومه لیکنه چه دپور ورکونکی په لیک بی دهغه دامضاء په اصلی سند کښی شوی وی یا په خانګړی سند کښی یا په رسید کښی شوی وی او دهغه خخه دپوروپې برائت ثابت شی او هغه دپوروپې په لاس کې وي، هم حجت ګنل کېږي.

دربیم فصل اقرار

۱۰۰۱ ماده:

اقرار دجګړی کونکی دادسی اعتراض خخه عبارت دی چه په محکمی کې بی دبل په حق، چه په ده دی، کوي.

۱۰۰۲ ماده:

اقرار دچا دپاره چه اقرار شوی دهغه دقلولو پوری موقوف نه دی ولیکن دهغه په ردولو ردیپو، که ئى ئىینى اقرار رد کړو په پاتى کښی صحیح ګنل کېږي.

۱۰۰۳ ماده:

(۱) داقرار دصحت دپاره شرط ده چه اقرار کونکی عاقل، بالغ او حجر کړی شوی نه وي.

(۲) دممیز صغیر اقرار چه ورته اجازه کړه شوی په هغى امورو کښی صحیح دی چه په هغى کښی ورته اجازه شوی وی.

۱۰۰۴ ماده:

په مجھول شی اقرار صحیح دی، مګر په هغى عقدونو کښی چه جهالت دهغى دصحت مانع گرئي.

۱۰۰۵ ماده:

داقرار کونکی داقرار دصحت دپاره شرط ده چه دهغه ظاهری حال دهغه اقرار دروغ نه کې.

۱۰۰۶ ماده:

داقرار په سبب کښی داقرار کوونکی او اقرار کړه شوی اختلاف
داقرار د صحت مانع نه ګرئي.

۱۰۰۷ ماده:

دشرط پوری داقرار معلق کول صحیح نه دی، مګر که د داسی زمانی
پوری معلق شوی وي چه په عرف کښی دهغی دمودی رسیدل ممکن
وي.

۱۰۰۸ ماده:

اقرار کوونکی پخپل اقرار ملزم دي مګر دا چه دمحکمی په حکم
دروغجن شوی وي په دی صورت کښی دهغه اقرار هیڅ تاثیر نه لري.

۱۰۰۹ ماده:

د اقرار خخه رجوع کول صحیح نه دی.

۱۰۱۰ ماده:

اقرار په اقرار کوونکی حجت قاصره دي.

۱۰۱۱ ماده:

اقرار نه تجزیه کېږي مګر دا چه په متعددو نا مرتبظو واقعو بناوي،
اوديوی واقعی وجود هرو مرو د نورو واقعو د وجود مستلزم نه وي.

خلورم فصل

قسم

لومری قسمت- قاطع قسم

۱۰۱۲ ماده:

دجگپی دواوه خواوی کولی شی چه دمحکمی په اجازی یو بل ته
قطاع قسم متوجه کی.

۱۰۱۳ ماده:

دقاطع قسم متوجه کول په تولو مدنی جگپو کبنی جواز لری مگر
دقسم توجیه کول په هغی واقعو کبنی چه دعمومی نظام یاد آدابو
مخالفی وی جواز نه لری.

۱۰۱۴ ماده:

کله چه په یوی دعوی کبنی مختلفی غوبستنی یو خای شی جواز لری
چه په هغی کبنی په یوه قسم اکتفاء وشی.

۱۰۱۵ ماده:

چا ته چه قسم متوجه کیپی کولی شی چه هغه خپل جگپه مارتہ ردکی
مگر دا چه قسم په داسی واقعی بناوی چه په هغی کبنی دجگپی
دواوه خواوی گپون ونه لری بلکه یواخی هغه شخص په هغی کبنی
مستقل وی چه قسم ورتہ متوجه شوی.

۱۰۱۶ ماده:

چا چه قسم توجیه او یایی رد کپی دی نه شی کولی چه ددواوه خواوو
دمواقفی وروسته په هغی کبنی دسوگند کولو خخه رجوع وکی.

۱۰۱۷ ماده:

دمحکمی خخه دباندی قسم او نکول اعتبار نه لری.

۱۰۱۸ ماده:

په قاطع قسم کښی شرط ده چه قسم په داسی واقعی او عمل بناوي چه پخپله سوګند کونکی هغه انجام کړي وی اوکه سوګند دبل چا په عمل وی نو په علم قسم ورکول کېږي. که چا پخپل فعل سوګند وکړنودی ته قاطع سوګند ويل کېږي او که دبل چا په فعل یې سوګند وکړنود هغه قسم یواختي دهغه په علم دبل چا په فعل بنادي.

۱۰۱۹ ماده:

په هغې مواردو کښی چه سبب یې دمینځه نه خې قسم په سبب او په هغې مواردو کښی سبب ئې دمینځه خې په حاصل قسم ورکول کېږي.

۱۰۲۰ ماده:

چا ته چه قسم توجیه شې بې له دی چه خپل جګړه مارته ئى ردکۍ ورڅخه نکول وکۍ، او چا ته چه قسم رد شوی وی او ورڅخه نکول وکۍ، دعوی بايلي.

۱۰۲۱ ماده:

که په یوه جنائي حکم کښی دقیق دروغ ثابت شو نوکوم جګړه مارته چه له دی قسم خڅه ضرر رسیدلی دی کولی شې چه دتعویض غوبښته وکۍ او دهغه داغوبښته په هغه حکم چه دهغه په ضد، ددی دروغجن قسم په سبب صادر شوی دی، داعتراض کولو مانع نه ګرځی.

دوه یم قسمت-پوره کوننکی قسم

۱۰۲۲ ماده:

- (۱) محکمه کولی شی چه دخپله خانه دجگرې والو خواوو خخه یوی ته قسم متوجه کی چه ورباندی خپل حکم ددعوی په موضوع کښی بنناکی او یا دهغه شی په قیمت چه ورباندی حکم کوي.
- (۲) ددی قسم په توجیه کولوکښی شرط ده چه په دعوی کښی پوره دلیل موجودنه وي او هم دعوی دکوم دلیل خخه خالی نه وي.

۱۰۲۳ ماده:

- محکمه کولی شی چه په راتلونکو حالونو کښی دخپله خانه قسم متوجه کی:

- ۱- په هغه حالت کښی چه په ترکه کښی دحق دعوی وشی او ثابته کپری شی، محکمه به مدعی ته قسم متوجه کوي چه داحق يي دخان دپاره يا د بلم چا دپاره په هيچ صورت دمرې خخه نه دی حاصل کپری، په هغى کښی ابراء يا حواله نه ده واقع شوي، او ذکر شوي حق يي دمرې نه په غیر دبل چا خخه هم نه دی اخیستي، او ددی حق په مقابل کښی دمرې کوم شی هم راسره گرونه شته دي.
- ۲- که اخیستونکی وغونېتل چه دیو عیب له امله مبیعه ردکی نو محکمه به ورته قسم متوجه کوي چه په صراحت يا دلالت يی په عیب رضاء نه ده بنکاره کپری.

۱۰۲۴ ماده:

- کوم جگرې وال ته چه پوره کوننکی قسم متوجه شوي، هغه نه شی کولی چه قسم دجگرې بلی خواته ردکی.

پنځم فصل شاهدان

۱۰۲۵ ماده:

د تجارتی امورو په غیر دقانونې تصرف په ثابتولو کښي د شاهدانو شاهدي هغه وخت کافي ګڼل کېږي چه قيمت يې دزرو افغانیو خخه زيات نه او یا یې قيمت نه وی تاکل شوي.

۱۰۲۶ ماده:

د تصرف قيمت ده ګډي د صادریدلو په وخت کښي اندازه کېږي، که د تصرف دقيمت دزرو افغانیو خخه زيات وو او دا زيات په اصل باندي دملحقاتو دزياتوالی خخه پيدا شوي وو نو په دې صورت کښي د شاهدانو په شهادت ثابتول روا دي.

۱۰۲۷ ماده:

که دعوى داسي متعدد وغوبنتنو شامله وه چه د متعددو مصدرونو خخه پيدا شوي وه، نو دهر جزو اثبات چه قيمت ئى دزرو افغانیو خخه زيات نه وی، د شاهدانو په شهادت ئى ثابتول جواز لري. که خه هم ددي ټولو غوبنتنو قيمت دزرو افغانیو خخه زيات وی او که خه هم ده ګډي منشا پچله د جګړه والو خواوو علاقې يا داسي تصرفونه وی چه ديوه طبیعت لرونکي وی. داحکم د ټولو هغه تأدیاتو په باره کښي چه قيمت ئى دزرو افغانیو خخه زيات وی هم تطبيقېږي.

۱۰۲۸ ماده:

په لاندنسيو موار دوکښي د شاهدانو په شاهدي ثابتول جواز نه لري که خه هم قيمت ئى دزرو افغانیو خخه زيات نه وی:
۱- په هغه صورت کښي چه غوبنتنه تحريری سند ددرج شوي
اندازی خخه مخالفه او یا زیاته وی.

۲- په هغه صورت کښی چه غوښتنه دداسی یو حق جزء وی چه ده ګنډی ثابتول دشاهدانو په شاهدی کافی و نه ګهبل شی.

۳- په هغه صورت کښی چه غوښتنه دزرو افغانیو خخه زیاته شوی وی او ورپسی دزرو افغانیو خخه کمی اندازی ته تعدیل شی.

۱۰۲۹ ماده:

(۱) په هغه خه کی چه اثبات ئی په لیکلی سند لازم وی نو دشاهدانو په شاهدی ئی ثابتول هم جواز لري. خویه دی شرط چه دثبوت لیکلی مبداء پیدا شی.

(۲) هره لیکنه چه ددعوی کړی شوی شی تصرف قریب الاحتمال ګرڅوی او د جګړه والی خواخخه صادر شوی وی، دلیکلی سند د ثابتولو مبدا ګنډ کېږي.

۱۰۳۰ ماده:

دکوم شی چه په لیکلی سند ثابتول واجب دی په لاندې نیو مواردو کښی دشاهدانو په شاهدی ده ګنډی ثابتول جواز لري:

۱- په هغه صورت کښی چه مادی یا معنوی سببونه دلیکلی سند د حاصلولو مانع شی.

۲- په هغه صورت کښی چه لیکلی سند د پور ورکوونکی دارادي خخه د باندی سببونو باندی ورک شی.

شپږم فصل قريني

۱۰۳۱ ماده:

- (۱) که د چا په ګتنه قانوني قرينه پیدا شی نو هغه د ثابتولو لو د تولو وسیلو خخه بې نیازه کوي مګر هغه وخت چه قانوني صراحت د هغى يه خلاف پیدا شی.
(۲) د قانوني قرينى نقضول د هغى د عکس په دليل جواز لري.

۱۰۳۲ ماده:

- کوم حکمونه چه دقتعی حکم دقوټ لرونکي وي، د خپلولو تولو مندرجاتو سره حجت ګنډل کيری او د هغى په نقضولو بل دليل نه قبلېږي خو په دی شرط چه جنګړه د عینو اشخاصو تر منځ صورت ونيسي او د حق د عین محل او سبب پوري تعلق ونيسي.

۱۰۳۳ ماده:

- جزائي حکم د مدنی قاضی پوري تعلق نه لري، مګر په هغه واقعو کښي چه د ضرورت په ایجاد او په کښي حکم صادر کړي وي.

۱۰۳۴ ماده:

- قاضی کولی شي هغه قرينى چه په قانون کښي نه شته او د دعوى پوري د مربوطه حالونو خخه استنباط شی په نظر کښي ونيسي. مګر په هغى استناديواخى په هغه صورت کښي کيدا شی چه قانون په کښي ثابتول د شاهدانو په شاهدی مجاز ګئلي وي.

قانون مدنی

جلد دوم

جريدة رسمى شماره (٣٥٣)

مؤرخ ١٣٥٥/١٠/١٥ هـ . ش

كتاب اول

حق

باب اول

احكام عمومي

مادة ٤٨٤:

حقوق مالی به حقوق عینی و شخصی تقسیم می گردد.

مادة ٤٨٥:

(١) حق عینی عبارت است از سلط مقتديم شخص بر ذات عين
که توسط قانون اعطاء می گردد.

(٢) حقوق عینی، اصلی یا تبعی می باشد.

مادة ٤٨٦:

حقوق عینی اصلی عبارت است از حقوق تصرف و انتفاع بر عین
که منحصر به حقوق آتی می باشد:

- ١- حق ملکیت رقبه و منفعت عین.
- ٢- حق ملکیت منفعت عین بدون ملکیت رقبه.
- ٣- حقوق ارتفاق.

مادة ٤٨٧:

حقوق عینی تبعی عبارت است از حقوق مرتب بر عین برای
تضمين دین که منحصر به حقوق آتی می باشد:

- ١- حقوق رهن رسمي.

قانون مدنی / جلد دوم ۱۴۲

- ۲- حق رهن حیا زی.
- ۳- حق حبس عین.
- ۴- حق اختصاص.
- ۵- حق تقدیم (امتیاز).

ماده ۴۸۸:

حق شخصی یا تعهد عبارت از رابطه ایست بین ذمہ دائم و مدييون که به اساس آن دائم می تواند اعطاء شی، اجرای عمل یا امتناع از آن را از مدييون مطالبه نماید.

ماده ۴۸۹:

- (۱) تعهد به دین، آنست که موضوع آن نقود یا اشیای مثلی باشد.
- (۲) تعهد در ذمہ شخص متعدد، به موجب عقد یا تضمین لازم گردد.

ماده ۴۹۰:

تعهد به عین، آنست که موضوع آنرا ذات عین معین به غرض تملیک عین یا منفعت آن و یا به غرض تسلیم یا حفاظت عین تشکیل بدهد.

ماده ۴۹۱:

حقوق معنوی که برشی غیر مادی وارد می گردد، تابع احکام قوانین خاص می باشد.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۴۳

باب دوم
منابع حق
فصل اول
احکام عمومی

: ۴۹۲ ماده

منابع حق عبارت از عوامل حقوقی ایست که حق را به وجود آورد و مشتمل بر تصرف حقوقی وحادثه حقوقی می باشد.

: ۴۹۳ ماده

تصرف حقوقی عبارت از تصرف قولی ایست که از اراده قاطع شخص برای ایجاد اثر حقوقی معین مطابق به احکام قانون بوجود آمده باشد.

: ۴۹۴ ماده

تصرف حقوقی در عقود باتوافق اراده طرفین عقد، تکمیل گردیده و به اثر آن بر یکی از طرفین، وجیبه مرتب می گردد.

: ۴۹۵ ماده

تصرفی که وجیبه را بر یکی از طرفین مرتب می سازد، تنها با ایجاب شخص متعهد تکمیل می گردد.

قانون مدنی / جلد دوم ۱۴۴

ماده ۴۹۶

حادثه حقوقی عبارت از تصرف فعلی است که به اختیار یا بدون اختیار شخصی، واقع گردیده و قانون بر آن آثار معین را مرتب نموده باشد.

فصل دوم

تصرف حقوقی

قسمت اول - عقود

بحث اول - احکام عمومی

ماده ۴۹۷

(۱) عقد، عبارت از توافق دو اراده است به ایجاد یا تعدیل یا نقل یا ازاله حق در حدود قانون.

(۲) به اثر عقد وجایب هر یک از عاقدهای در برابر یکدیگر مرتب می‌گردد.

ماده ۴۹۸

عقد به راعیان منقول یا غیر منقول، با بدل یا بدون آن، به غرض تملیک صحیح می‌باشد.

ماده ۴۹۹

عقد به غرض نگهداشت اعیان طور ودیعت یا به غرض استهلاک آن از طریق انتفاع طور قرض و تادیه بدل، جواز دارد.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۴۵

:۵۰۰ ماده

عقد برمنافع اعیان به غرض انتفاع از آن یا بدل طور اجاره یا بدون بدل طور عاریت و رد عین آن به مالک، جواز دارد.

:۵۰۱ ماده

عقد به غرض اجرای عمل معین یا خدمت معین صحیح می‌باشد.

:۵۰۲ ماده

(۱) شرط انعقاد عقد عبارت است از وجود عاقدين، الفاظ مخصوص عقد و موضوعی که عقد بر آن وارد می‌گردد.

(۲) شرط صحت عقد عبارت است از اهلیت عاقدين، قابلیت معقود علیه برای حکم عقد، مفیدیت و عدم مخالفت آن با نظام و آداب عامه.

:۵۰۳ ماده

هرگاه حین صدور عقد شخصی که حق اجازه و انفذ آن را دارد موجود نباشد، چنین عقد باطل پنداشته می‌شود.

:۵۰۴ ماده

قواعد عمومی مربوط به عقد برتمام عقود تطبیق می‌گردد و قواعد خصوصی هر عقد توسط احکام مربوط به آن تنظیم می‌گردد.

مبحث دوم – ارکان عقد

فرع اول – رضاء

ماده ۵۰۵:

شرط صحت عقد عبارت است از رضائیت عاقدين بدون اکراه
واجبار.

ماده ۵۰۶:

- (۱) عقد به ایجاب و قبول طرفین منعقد می‌گردد.
- (۲) ایجاب و قبول عبارت است از الفاظی که در عرف برای انشاء
عقد استعمال می‌گردد.

ماده ۵۰۷:

ایجاب و قبول به صیغه ماضی بوده و به صیغه مضارع یا امر نیز
جایز می‌باشد. مشروط بر اینکه زمان حال از آن اراده شده
باشد.

ماده ۵۰۸:

عقد به صیغه استقبال وقتی منعقد می‌گردد که عاقدين قصد انشاء
عقد را با این صیغه نموده باشند.

ماده ۵۰۹:

اظهار اراده توسط گفتار، نوشته و یا اشاراتی که عرفاً متداول
باشد، صورت می‌گیرد. همچنان اظهار اراده به داد و ستدی که
برحقیقت یک عقد صراحتاً دلالت نماید، صورت گرفته می‌تواند.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۴۷

ماده ۵۱۰:

اظهار اراده طور ضمنی صورت گرفته می تواند، مگر اینکه صریح بودن آنرا قانون و یا عادیین شرط گذاشته باشد.

ماده ۵۱۱:

وقتی بر اظهار اراده آثار مرتب می گردد که طرف مقابل به آن علم حاصل نماید. وصول اظهار اراده به طرف مقابل قرینه حصول علم به آن پنداشته می شود، مگر این که دلیلی برخلاف آن وجود داشته باشد.

ماده ۵۱۲:

اظهار اراده در حالت بیهوشی و یا اختلال عقلی ایکه موجب فقدان قوّه ممیزه گردد، گرچه این اختلال مؤقت هم باشد، باطل پنداشته می شود.

ماده ۵۱۳:

اراده ایکه خلاف مافی الضمير شخص اظهار شده باشد، باطل پنداشته نمی شود، مگر اینکه طرف مقابل به مخالفت اراده اظهار شده یا نیت شخص علم داشته باشد.

ماده ۵۱۴:

هر شخص به سبب ایجاب خود ملزم قرار می گیرد، مگر این که به عدم الزام خود تصريح نموده یا از قرائن ظاهري و یا طبيعت معامله چنان معلوم گردد، که در ایجاب قصد الزام وجود نداشته باشد.

قانون مدنی / جلد دوم ۱۴۸

ماده ۵۱۵:

هرگاه شخصی که از وی ایجاب یا قبول صادر گردیده وفات نماید یا قبل از آن که بر ایجاب یا قبول وی اثر مطلوب مرتب شده باشد، فاقد اهلیت گردد، حینی که طرف مقابل از همچو ایجاب یا قبول علم حاصل نماید، عقد صحیح پنداشته شده و اثر مطلوب بر آن مرتب می گردد. مشروط بر اینکه اظهار اراده یا طبیعت معامله به خلاف این امر دلالت ننماید.

ماده ۵۱۶:

- (۱) هرگاه برای قبول، میعاد تعیین شده باشد، ایجاب کننده نمی تواند تاختم میعاد معینه از ایجاب خود منصرف گردد.
- (۲) در صورت عدم تصریح میعاد، قبول احیاناً از قرائی ظاهری و یا طبیعت معامله معلوم شده می تواند.

ماده ۵۱۷:

عاقدين بعد از ایجاب تا ختم مجلس عقد به قبول یا رد آن اختیار دارند. اگر ایجاب کننده بعد از صدور ایجاب و قبل از قبول طرف مقابل، از ایجاب رجوع نموده و یا چنان گفتار یا عملی از یکی از عاقدين صادر شود که دلالت بر انصراف از قبول نماید، چین ایجاب باطل بوده و قبول بعد از آن نیز از اعتبار ساقط می گردد.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۴۹

:۵۱۸ ماده

هر گاه ایجاب قبل از قبول طور مکرر صادر شود، به ایجاب آخرین اعتبار داده می‌شود.

:۵۱۹ ماده

شخصی که ایجاب متوجه وی گردیده است، می‌تواند آن را رد نماید. اگر ایجاب به اثر مطالبه خود او صادر شده باشد، نمی‌تواند آنرا رد نماید، مگر اینکه دلایل معقولی به رد آن داشته باشد.

:۵۲۰ ماده

هرگاه قبول، زیادت، تنقید و یا تعدیلی را در ایجاب وارد نماید، چنین قبول را ایجاب پنداشته شده و به حیث ایجاب جدید شناخته می‌شود.

:۵۲۱ ماده

مطابقت بین ایجاب و قبول وقتی حاصل می‌شود که موافقة طرفین بر جمیع مسائل اساسی عقد به عمل آمده باشد. موافقه بر بعضی ازین مسائل برای الزام طرفین کافی نمی‌باشد.

:۵۲۲ ماده

(۱) هر گاه طرفین بر جمیع مسائل اساسی عقد موافقه نموده و تفصیل مسائل را به آینده مؤکول نمایند، چنین عقد تمام پنداشته می‌شود. مگر اینکه تمام عقد به موافقه بر تفصیل مسائل مشروط گردیده باشد.

قانون مدنی / جلد دوم ۱۵۰

(۲) اگر طرفین در مورد مسائلی که قبلًاً موافقه بر آن حاصل نگردیده اختلاف داشته و اقامه دعوی نمایند، مکمنه در چنین حالت بادر نظر داشت طبیعت معامله مطابق به احکام قانون، عرف و عدالت حکم می نماید.

مادة: ۵۲۳

(۱) عقد بین طرفین غایب در زمان و مکانی کامل پنداشته می شود که ایجاب کننده از قبول طرف مقابل علم حاصل کرده باشد. مشروط براین که طرفین یا احکام قانون، مخالف آنرا تصریح نکرده باشد.

(۲) قبول به مجرد وصول به ایجاب کننده چنان فرض می شود که به آن علم حاصل شده است.

مادة: ۵۲۴

عقد بواسیله تیلفون یا وسایل مماثل آن از حیث زمان، مانند عقد بین طرفین حاضر و از حیث مکان، مانند عقد بین طرفین غایب پنداشته می شود.

مادة: ۵۲۵

هیچ قولی به سکوت کننده نسبت داده نمی شود. سکوت در موردی که محتاج به بیان است قبول پنداشته می شود.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۵۱

ماده ۵۲۶:

سکوت وقتی قبول پنداشته می‌شود که بین عاقدين تعامل سابقه وجود داشته و ایجاب نیز به اساس این تعامل صورت گرفته باشد و یا ایجاب به منفعت خالص طرف مقابل باشد.

ماده ۵۲۷:

عقد مزایده با آخرين داوطلبی کامل می‌گردد. داوطلبی اول وقتی از اعتبار ساقط می‌گردد که زاید بر آن داوطلبی صورت گرفته باشد گرچه اين داوطلبی باطل باشد یا مزایده بدون اين‌که به شخصی تعلق گيرد، معطل قرار داده شود.

ماده ۵۲۸:

در عقود دسته جمعی قبول برضایت اکثریت متحقق گردیده واقلیت تابع قبول آنها شناخته می‌شود.

ماده ۵۲۹:

قبول در عقود اذعان به مجرد تسلیمی در حدود شرایطی که ایجاب کننده وضع نموده متحقق می‌گردد. این شرایط غیر قابل مناقشه می‌باشد.

ماده ۵۳۰:

(۱) اتفاقی که به موجب آن عاقدين یا یکی از آنها، ابرام عقد معینی را در آینده تعهد می‌نماید، این عقد وقتی تمام می‌گردد که جمیع مسائل اساسی عقد مورد نظر با مدتی که باید در آن عقد ابرام یابد، تعیین شده باشد.

قانون مدنی / جلد دوم ۱۵۲

(۲) اگر قانون برای اتمام عقد، رعایت شکلیات معینی را مشروط گردانیده باشد، وجود همچو شکلیات در اتفاق ابتدائی که متضمن وعده به ابرام این عقد می باشد، نیز ضروری پنداشته می شود.

مادة ۵۳۱:

(۱) تادیه بیعانه حین ابرام عقد، دلیل بر قطعیت عقد شمرده می شود. مگر این که موافقه طرفین و یا عرف خلاف آنرا تصویری کرده باشد.

(۲) اگر بیunganه دهنده از ابرام عقد منصرف شود، حق استرداد آن را ندارد. انصراف بیunganه گیرنده موجب پرداخت اصل بیunganه و معادل آن می گردد.

مادة ۵۳۲:

هرگاه تعهدی که به اثر آن بیunganه پرداخته شده نافذ گردد، بیunganه از اصل قیمت وضع می گردد.

مادة ۵۳۳:

هر گاه تنفیذ عقد بنابر عالی که ناشی از قصور هیچ یکی از عاقدين نباشد، غیر ممکن گردد یا عقد به اثر خطاو یا موافقه طرفین فسخ گردد، بیunganه مسترد می شود.

فرع دوم - نیابت در عقد

مادة ۵۳۴:

عقد طور اصالت یا نیابت جواز دارد، مگر اینکه قانون مخالف آن حکم کرده باشد.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۵۳

ماده ۵۳۵:

شخصی که اصالتاً عقدی را انجام می‌دهد، حقوق و واجایب مربوط
با آن به شخص او متوجه می‌گردد.

ماده ۵۳۶:

(۱) نیابت در عقد به موافقة طرفین یا بحکم قانون صورت می-
گیرد.

(۲) حدود صلاحیت نایب در صورت موافقة طرفین از طرف
اصیل و در نیابت قانونی توسط قانون تعیین می‌گردد.

ماده ۵۳۷:

ملاحظات مربوط به عیوب اراده یا اثرات وقوف به بعضی از
احوال خاص و یا حتمی بودن چنین وقوف به شخص نایب، تعلق
می‌گیرد، نه شخص اصیل.

ماده ۵۳۸:

هرگاه نایب در حدود صلاحیت خود عقدی را به اسم اصیل انجام
دهد، حقوق و واجایب ناشی از آن به شخص اصیل تعلق می‌گیرد.

ماده ۵۳۹:

در صورت عدم اظهار وصف نیابت در حین عقد، آثار ناشی از
آن به شخص نایب تعلق می‌گیرد، مگر این‌که طرف مقابل عقد از
نیابت وی واقف باشد.

قانون مدنی / جلد دوم ۱۵۴

ماده ۵۴۰:

هرگاه نایب و طرف مقابل عقد از ختم میعاد نیابت در حین عقد واقع نباشدند، آثار ناشی از آن به اصیل و یا قایم مقام وی، تعلق می‌گیرد.

ماده ۵۴۱:

نایب نمی‌تواند عقدی را برای خود یا به نام اصیل انجام دهد، مگر این‌که اصیل قبلاً به او اجازه داده یا بعداً آن را تائید نماید. حالاتی که در قانون یا قواعد تجارت طور دیگری پیش بینی گردیده، از این حکم مستثنی می‌باشد.

فرع سوم - صحت رضا در عقد

جزء اول - اهلیت عقد

ماده ۵۴۲:

هر شخص اهلیت عقد را دارد، مگر این‌که اهلیت او توسط قانون سلب یا محدود شده باشد.

ماده ۵۴۳:

تصرف صغیر غیر ممیز باطل پنداشته می‌شود، اگرچه ولی وی اجازه داده باشد.

ماده ۵۴۴:

(۱) تصرف صغیر ممیز که کاملاً به منفعت وی باشد، جواز دارد، اگرچه ولی وی اجازه نداده باشد. در صورتی که تصرف مذکور کاملاً بضرر وی باشد، باطل پنداشته می‌شود گرچه ولی وی اجازه داده باشد.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۵۵

(۲) تصرف متضمن نفع و ضرر به اجازه ولی در حدود صلاحیت ولی یا اجازه شخص ناقص اهلیت بعد از رسیدن به سن رشد موقوف می‌باشد.

ماده ۵۴۵:

تصرف مجنون و معتوه بعد از ثبت قرار مبنی بر حجر باطل پنداشته می‌شود.

(۲) تصرف قبل از ثبت قرار مبنی بر حجر باطل پنداشته نمی‌شود، مگر اینکه حالت جنون و معتوه بودن حین عقد شایع بوده یا طرف مقابل به آن علم داشته باشد.

ماده ۵۴۶:

(۱) تصرف سفیه یا شخص مبتلا به غفلت بعد از ثبت قرار مبنی بر حجر، تابع احکام تصرفات صغیر ممیز می‌باشد.

(۲) تصرف قبل از ثبت قرار مبنی بر حجر صحیح بوده قابل ابطال پنداشته نمی‌شود، مگر اینکه در نتیجه استثمار یا توطئه صورت گرفته باشد.

ماده ۵۴۷:

وصیت یا وقف شخصی که به سبب سفاهت یا غفلت محجور عليه قرار گرفته، وقتی صحیح می‌گردد که محکمه در مورد اجازه داده باشد.

قانون مدنی / جلد دوم ۱۵۶

:۵۴۸ ماده

تصرف شخصی که به سبب سفاهت محجور علیه قرار گرفته، در امور مربوط به اداره اموالی که تسلیمی آن از طرف محکمه به وی اجازه داده شده، درحدود احکام قانون صحیح می باشد.

:۵۴۹ ماده

هرگاه برای شخصی مساعد قضائی تعیین گردیده باشد، بعد از ثبت قرار مبنی بر تعیین مساعد، هر نوع تصرف وی بدون اشتراک مساعد قضائی قابل بطلان می باشد.

:۵۵۰ ماده

شخص ناقص اهلیت می تواند بطلان عقد را مطالبه نماید. در صورتی که برای اخفای ناقص اهلیت خود حیله به کار برده باشد، این امر مانع الزام وی به جبران خساره نمی گردد.

جزء دوم - عیوب رضا در عقد

اول - اکراه

:۵۵۱ ماده

اکراه عبارت است از مجبور گردانیدن شخص، بدون حق، به اجرای عملی که به آن رضایت ندارد، خواه اکراه مادی یا معنوی باشد.

:۵۵۲ ماده

اکراه دو نوع است:
تام و ناقص.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۵۷

ماده ۵۵۳:

اکراه تام عبارت است از تهدید به خطر فاحش جسمی یا مالی تهدید به خطر غیر فاحش اکراه ناقص گفته می‌شود.

ماده ۵۵۴:

اکراه تام رضا را از بین برده اختیار را فاسدمی گرداند. اکراه ناقص رضا را از بین برده اختیار را فاسد نمی‌گرداند.

ماده ۵۵۵:

تهدید به رسانیدن ضرر به والدین، همسر یا محارم شخص و یا تهدید به خطری که منافی حیثیت باشد، اکراه پنداشته شده، محکمه می‌تواند با در نظر داشت حالات و کوایف، تهدید را ارزیابی نماید.

ماده ۵۵۶:

اکراه نظر به اشخاص، سن، حالت اجتماعی، اوصاف و اندازه تأثیر آن، منحیث شدت و خفت نوع تهدید، فرق می‌کند.

ماده ۵۵۷:

اکراهی که رضاء را از بین می‌برد، وقتی اعتبار دارد که شخص تهدید کننده، به اجرای عمل تهدید قادر بوده و شخص تهدید شده وقوع اکراه را در صورت عدم اجرای موضوع تهدید به گمان غالب حتمی پندارد.

ماده ۵۵۸:

هرگاه وقوع یکی از انواع اکراه در ابرام عقد ثابت گردد، عقد صحیح نمی‌باشد.

قانون مدنی / جلد دوم ۱۵۸

ماده ۵۵۹:

هرگاه اکراه در مورد عقدی از عقود قابل فسخ صورت گرفته باشد، تهدید شده می‌تواند، بعد از رفع آن، عقد را فسخ نماید. این حق با مرگ تهدید کننده یا طرفین عقد از بین نرفته، ورثه متوفی قایم مقام او شناخته می‌شود.

ماده ۵۶۰:

عقد شخص تهدید شده، به صورت فاسد منعقد می‌گردد. هرگاه بعد از رفع تهدید، شخص تهدید شده، طور صریح یا ضمنی به آن اجازه دهد، عقد صحیح می‌گردد.

ماده ۵۶۱:

نفاذ عقود شخص تهدید شده به اجازه وی بعد از رفع تهدید موقوف نبوده، قبض مبیعه، ملکیت فاسد را افاده می‌نماید. در چنین حالت هرنوع تصرف غیر قابل نقض، صحیح بوده شخص تهدید شده در مطالبه قیمت روز تسلیم یا قیمت روز تصرف، مخیر می‌باشد.

دوم - غلطی

ماده ۵۶۲:

هرگاه در موضوع عقد غلطی صورت گرفته و معقود علیه مسمی و مشار الیه باشد، احکام آتی رعایت می‌گردد:

۱- در صورت اختلاف جنس، عقد به مسمی تعلق گرفته و نسبت عدم وجود مسمی عقد باطل شناخته می‌شود.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۵۹

۲- در صورت اتحاد جنس و اختلاف وصف، عقد به مشارالیه تعلق گرفته و نسبت موجود بودن مشارالیه منعقد می‌گردد. در این حالت عقد کننده، نسبت عدم موجودیت وصف، در فسخ و ابرام عقد مخیر می‌باشد.

ماده ۵۶۳:

شخصی که در غلطی اساسی واقع گردیده، به شرطی می‌تواند فسخ عقد را مطالبه نماید که طرف مقابل وی نیز در عین غلطی واقع شده یا از غلطی واقف بوده و یا اینکه به سهولت می‌توانست به آن واقف گردد.

ماده ۵۶۴:

هرگاه غلطی به اندازهٔ فاحش باشد که عقد کننده در صورت وقوف بر آن از ابرام امتیاع می‌ورزید، چنین غلطی، اساسی پنداشته می‌شود.

ماده ۵۶۵:

هرگاه غلطی در شخص یا در وصف از اوصاف عقد کننده واقع شده باشد به نحوی که شخصیت یا وصف عقد کننده سبب عمدۀ انعقاد عقد بوده باشد، چنین غلطی اساسی پنداشته می‌شود.

ماده ۵۶۶:

عقد به سبب غلطی در قانون وقتی قابل فسخ پنداشته می‌شود که شرایط غلطی در وقایع مربوط به عقد متحقق گردد، مگر این‌که قانون مخالف آن تصریح کرده باشد.

۱۶۰

قانون مدنی / جلد دوم

ماده ۵۶۷:

غلطی حسابی یا مادی در صحت عقد تأثیر نداشته و تصحیح آن حتمی می‌باشد.

ماده ۵۶۸:

شخصی که در غلطی واقع گردیده، نمی‌تواند به آن طوری تمسک نماید که معارض آنچه حسن نیت مقتضی آنست باشد. اگر طرف مقابل برای تنفیذ این عقد اظهار آمادگی نماید، با ابرام عقد ملزم پنداشته می‌شود.

ماده ۵۶۹:

احکام مربوط به غلطی در مورد مقاصد یا هر واسطه که اراده یکی از طرفین عقد را تحریف شده به دیگری نقل نماید، قابل تطبیق می‌باشد.

جزء سوم - فریب و غبن

ماده ۵۷۰:

فریب عبارت از بهکار بردن وسایل حیله آمیز قولی یا فعلی ایست که طرف مقابل عقد را به راضی شدن انعقاد عقد بکشاند، به نحوی که این وسایل اگر بهکار برده نمی‌شد، رضایت وی در عقد به میان نمی‌آمد.

ماده ۵۷۱:

(۱) هرگاه به سبب فریب یک طرف عقد، غبن فاحش متوجه طرف مقابل گردد، فریب خورده می‌تواند فسخ عقد را مطالبه نماید.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۶۱

(۲) غبن وقتی فاحش گفته می‌شود که تفاوت بین قیمت حقیقی مال در هنگام عقد و قیمتی که مال بفروش رسیده به (۱۵) فیصد یا بیشتر از آن بالغ گردد.

ماده ۵۷۲:

شخصی که در عقود امانت فریب خورده، وقتی می‌تواند فسخ عقد را مطالبه نماید که غش و تدلیس طرف مقابل را ثابت نماید.

ماده ۵۷۳:

فریب سلبی، به محض کتمان حقیقت به وجود می‌آید. این فریب تدلیس پنداشته می‌شود.

ماده ۵۷۴:

در صورت وقوع فریب از طرف شخص ثالث در عقد، فریب خورده وقتی می‌تواند فسخ آنرا مطالبه نماید که آگاهی طرف مقابل را به فریب شخص ثالث هنگام عقد یا قادر بودن او را به کسب چنین آگاهی، ثابت نماید.

ماده ۵۷۵:

(۱) غبن فاحش، موجب فسخ عقد می‌گردد.
(۲) اگر شخصی که در مورد او غبن صورت گرفته، هنگام عقد بر غبن واقع بوده و به آن رضایت نشان داده باشد، نمی‌تواند عقد را فسخ نماید، مگر این‌که رضایت وی ناشی از معلومات دروغ، کتمان حقیقت و یا به فریب طرف مقابل راجع باشد.

(۳) غبن فاحش در مورد اموال دولت، وقف و مال شخص محجور به هر نحویکه صورت گرفته باشد، موجب فسخ عقد می گردد.

ماده ۵۷۶:

در عقودی که از طریق مزایده علنی صورت می گیرد، اعتراض مبنی بر وجود غبن جواز ندارد.

ماده ۵۷۷:

هرگاه از احتیاج یا عدم تجربه و یا ضعف ادراک یکی از عاقدين سوء استفاده به عمل آمده و به اثر آن غبن فاحش در عقد موجود گردد، شخص فریب خورده می تواند در خلال مدت یکسال از تاریخ انعقاد عقد، بطلان عقد یا تنقیص وجاip خود را به اندازه معقول مطالبه نماید.

ماده ۵۷۸:

هرگاه برای رفع غبن، پرداخت آنچه را قاضی تعیین نموده، کافی پنداشته شود، طرف مقابل می تواند در عقود معاوضه از دعوی فسخ انصراف نماید.

فرع چهارم - موضوع عقد

ماده ۵۷۹:

برای هرنوع وجیبه ناشی از عقد، وجود موضوعی که عقد به آن نسبت داده شده و قابلیت حکم عقد را داشته باشد، حتمی پنداشته می شود. موضوع عقد را عین، دین، منفعت یا سایر حقوق مالی

قانون مدنی / کتاب اول ۱۶۳

تشکیل داده می‌تواند. همچنان اجراء یا امتناع یک عمل، موضوع عقد قرار گرفته می‌تواند.

مادة ۵۸۰:

موضوع وجبیه ناشی از عقد باید ممکن، معین یا قابل تعیین و مجاز باشد، در غیر آن عقد باطل پنداشته می‌شود.

مادة ۵۸۱:

(۱) هرگاه موضوع وجبیه ذاتاً مستحیل باشد، عقد باطل پنداشته می‌شود.

(۲) در صورتی که موضوع و جبیه ذاتاً مستحیل نبوده و تنها در مورد شخص مديون مستحیل پنداشته شود، عقد صحیح و مديون نظر به عدم ایفای وجبیه، مکلف به جبران خساره می‌باشد.

مادة ۵۸۲:

موضوع وجبیه باید طوری معین و معلوم باشد که مانع جهالت فاحش گردد. اگر جهالت موضوع وجبیه منجر به منازعه گردد، عقد فاسد پنداشته می‌شود.

مادة ۵۸۳:

(۱) تعیین موضوع وجبیه با بیان جنسیت و اوصاف ممیزه یا تعیین مقدار آن صورت می‌گیرد. در صورت وجود موضوع وجبیه در مجلس عقد، تعیین به اشاره و در غیر آن به تعیین مکان

قانون مدنی / جلد دوم ۱۶۴

صورت گرفته و بیان تمام آنچه که جهالت فاحش را از بین می‌برد، حتمی می‌باشد.

(۲) بیان جنسیت موضوع بدون ذکر اندازه یا وصف برای تعیین موضوع کافی پنداشته نمی‌شود.

مادة ۵۸۴:

هرگاه موضوع وجیبه را اجرای یک عمل تشکیل دهد، عمل مذکور باید معین گردیده یا قابلیت تعیین را داشته باشد.

مادة ۵۸۵:

هرگاه تعیین موضوع وجیبه در عقد به دوش یکی از طرفین یا شخص ثالث گذاشته شده باشد، در صورت تأخیر در تعیین یا غیر عادلانه بودن آن، محکمه موضوع وجیبه را تعیین می‌نماید.

مادة ۵۸۶:

هرگاه تعیین موضوع وجیبه به اختیار شخص ثالث گذاشته شود، درحالی‌که شخص مذکور به تعیین آن قادر نبوده یا اراده آنرا نداشته یا تعیین موضوع وجیبه طور عادلانه یا در خلال مدت مناسب صورت نگرفته باشد، عقد باطل پنداشته می‌شود.

مادة ۵۸۷:

موضوع وجیبه باید طوری قابلیت معامله را داشته باشد که با هدف اصلی ای‌که موضوع به آن اختصاص یافته، منافات نداشته باشد.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۶۵

ماده: ۵۸۸

هرگاه موضوع وجیبه را نقود تشکیل بدهد، مدیون به پرداخت مقداریکه در عقد ذکر گردیده مکلف می‌باشد. صعود یا تنزیل نرخ پول در پرداخت دین تأثیر ندارد، مگر اینکه در قانون یا موافقة طرفین طور دیگری تصریح یافته باشد.

ماده: ۵۸۹

(۱) هرگاه موجودیت موضوع وجیبه در آینده متحقق گردد، عقد بشرطی جواز دارد که به صورت تخمین نبوده، جهالت و ضرر در آن موجود نباشد.

(۲) معامله در مورد متروکه شخص در حال حیات او جواز ندارد، گرچه مالک به آن رضایت داشته باشد، مگر اینکه قانون مخالف آن حکم نماید.

ماده: ۵۹۰

هرگاه موضوع وجیبه مخالف نظام و آداب عامه باشد، باطل پنداشته می‌شود.

فرع پنجم - سبب

ماده: ۵۹۱

سبب عبارت از مقصد اصلی ایست که عقد وسیله مشروع رسیدن به آن قرار گرفته باشد.

۱۶۶ قانون مدنی / جلد دوم

ماده ۵۹۲:

هرگاه سبب وجیبه مخالف نظام و آداب عامه بوده یا اصلاً وجود نداشته باشد، عقد باطل پنداشته می‌شود.

ماده ۵۹۳:

وجود سبب مشروع در هر وجیبه، حالت اصلی پنداشته می‌شود، مگر اینکه دلیل به نفی آن موجود گردد.

ماده ۵۹۴:

سببی که در عقد تصریح یافته، سبب حقیقی پنداشته می‌شود، مگر اینکه خلاف آن ثابت گردد.

بحث سوم - شرایط عقد

فرع اول - احکام عمومی

ماده ۵۹۵:

(۱) شرط عبارت است از تعهد به آینده در امر متعلق به زمان آینده که به صیغه خاص صورت می‌گیرد.

(۲) تعلیق، عبارت است از مرتب گردانیدن امر متعلق به آینده بر متحقق شدن امر دیگری در زمان آینده، توسط یکی از ادوات شرط.

ماده ۵۹۶:

هرگاه صیغه عقد غیر متعلق به شرط بوده به زمان آینده منسوب نباشد، چنین عقد منجز بوده فی الحال نافذ می‌گردد.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۶۷

ماده ۵۹۷

عقد معلق به شرط واقف، وقتی انعقاد یافته و حکم آن لازم می‌شود که شرط موجود گردیده باشد.

ماده ۵۹۸

عقد معلق به امر موجود، فی الحال واقع می‌شود. تعلیق به امر مستحیل یا شرطی که مخالف نظام و آداب عامه باشد اعتبار ندارد.

ماده ۵۹۹

(۱) عقدی که فسخ آن معلق به شرط فاسخ باشد، نافذ و غیر لازم پنداشته می‌شود. هرگاه شرط موجود گردد، عقد فسخ می‌گردد، درین صورت دائم بر رد آنچه اخذ نموده و در صورت عدم امکان، به پرداخت ضمان مکاف پنداشته می‌شود. اگر شرط موجود نگردد، عقد لازم می‌شود.

(۲) تصرفات دائم در مورد اداره اشیاء با وجود تحقق شرط، نافذ پنداشته می‌شود.

ماده ۶۰۰

با تحقق شرط در عقد معلق، آثار آن از زمان وقوع عقد قابل اعتبار پنداشته می‌شود. مگر این که از اراده عاققین یا طبیعت عقد معلوم شود که وجود یا زوال وجیبه به وقت تحقق شرط، مربوط گردیده است.

قانون مدنی / جلد دوم ۱۶۸

مادة ٦٠١:

هرگاه تنفيذ عقد، قبل از تحقق شرط، بنابر سبب خارجي بدون
دخالت مديون غير ممكن گردد، اثر رجعي بر شرط مرتب شده
نمیتواند.

مادة ٦٠٢:

عقد موكول به آينده، عبارت است از عقدی که نفاذ آن به زمان
آينده نسبت داده شده باشد. چنان عقد فى الحال انعقاد یافته و
حکم آن الى زمان معينه به تعويق انداخته میشود.

مادة ٦٠٣:

تأجیل در عقد به مصلحت مديون پنداشته میشود، مگر اینکه از
عقد، نص قانون یا احوال مربوط طوری معلوم گردد که تأجیل به
منظور مصلحت دائن یا طرفین عقد، صورت گرفته است.

مادة ٦٠٤:

شخصی که تأجیل به نفع او صورت گرفته است، میتواند به اراده
خود از آن منصرف شود.

مادة ٦٠٥:

هرگاه حکم حجز اموال به سبب افلاس شخصی که تأجیل به نفع
او صورت گرفته، صادر گردیده یا تأمینات مديون تنقیص و یا
اصلًا پرداخته نشده باشد، حق تأجیل ساقط میگردد.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۶۹

ماده ۶۰۶:

تأجیل با مرگ مدیون از بین می‌رود، مگر این‌که دین تأمینات عینی داشته یا دائن سبب مرگ مدیون گردیده باشد و یا طوری موافقه شده باشد که تأجیل در صورت مرگ مدیون نیز از بین نمی‌رود. مرگ دائن در تأجیل دین تأثیر ندارد.

فرع دوم - حکم شرط
جزء اول - احکام عمومی

ماده ۶۰۷:

شرط مناسب باعقد یا شرطی که عقد مقتضی آن بوده یا حکم عقد را موكد گرداند، همچنان شرطی که موافق با تعامل جاریه بوده و یا مترافق اقتضای عقد نباشد، صحیح پنداشته می‌شود.

ماده ۶۰۸:

شرطی که در آن نفع عاقدين نباشد، ملغی بوده و عقد مقرن به آن صحیح پنداشته می‌شود.

ماده ۶۰۹:

عقدی که رکن یا شرطی از شرایط آن موجود نباشد، باطل پنداشته می‌شود.

قانون مدنی / جلد دوم ۱۷۰

ماده ۶۱۰:

شرط غیر مناسب با عقد یا شرطی که عقد مقتضی آن نبوده یا حکم عقد را موکد نگرداند، همچنان شرطی که موافق با تعامل جاریه نبوده و یا در آن فریب به کار رفته باشد، شرط فاسد پنداشته می شود.

ماده ۶۱۱:

عقدی که صلاحیت تصرف کامل یا نوعی از انواع تصرف در آن سلب گردیده باشد، عقد موقوف پنداشته می شود.

ماده ۶۱۲:

هرگاه عقد متنضم شرطی باشد که رجوع از عقد را افاده کند، عقد غیر لازم پنداشته می شود.

جزء دوم - عقد باطل

ماده ۶۱۳:

عقد باطل آنست که اصلاً و وصفاً غیر مشروع باشد.

ماده ۶۱۴:

عقد باطل اصلاً منعقد نگردیده و افاده حکمی را نمی نماید، گرچه قبض صورت گرفته باشد.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۷۱

ماده ۶۱۵:

هرگاه عقد باطل نافذ گردیده باشد، رد بدلین و اعاده حالت اصلی حقیقی می‌باشد در صورتی‌که رد بدلین متغیر باشد، محکمه به ضمان عادلانه حکم می‌نماید.

ماده ۶۱۶:

اجازه بر عقد باطل اثر قانونی نداشته، اشخاص ذی‌علقه می‌توانند به بطلان عقد تمسک نمایند.

ماده ۶۱۷:

هرگاه بطلان قسمتی از عقد ظاهر گردد، قسمت متباقی به حیث عقد مستقل صحیح پنداشته می‌شود. مگر این‌که عقد قابل تجزیه نباشد.

ماده ۶۱۸:

هرگاه در عقد باطل ارکان صحیح عقد دیگری موجود گردد، عقد مذکور به اعتبار عقد دوم صحیح پنداشته می‌شود. مشروط بر این‌که عاقدین آن را اراده نموده باشند

ماده ۶۱۹:

عقد باطل منتج به اثرات عقد قانونی نگردیده، مگر به حیث حادثه عادی مستوجب ضمان می‌گردد.

جزء سوم - عقد فاسد

ماده ۶۲۰:

عقد فاسد آنست که اصلاً مشروع و وصفاً غیر مشروع باشد، بنحوی که اصلاً صحیح بوده در رکن و موضوع آن خلی وجود نداشته باشد. مگر به اعتبار بعضی اوصاف خارجی فاسد باشد.

ماده ۶۲۱:

عقد فاسد ملکیت معقود عليه را افاده نمی کند، مگر این که قبض به رضای مالک آن صورت گرفته باشد.

ماده ۶۲۲:

در عقود معاوضوی، تعلیق واقتران عقد، به شرط فاسد جواز نداشته در اثر چنین شرط، عقد فاسد پنداشته می شود.

ماده ۶۲۳:

در صورت اقتران عقود غیر معاوضوی به شرط فاسد، عقد صحیح بوده، شرط ملغی می باشد. تعلیق عقد به شرط فاسد موجب بطلان آن می گردد.

ماده ۶۲۴:

عقودی که اسقاطات محض شناخته شود، باوجود تعلیق آن به شرط مناسب یا غیر مناسب منعقد گردیده و یا اقتران آن به شرط فاسد صحیح پنداشته می شود، شرط درین صورت ملغی می گردد.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۷۳

ماده ۶۲۵:

عقودی که اطلاعات شناخته شود، تعلیق آن به شرط مناسب و شرط فاسد صحیح بوده، شرط فاسد ملغی پذاشته می شود.

ماده ۶۲۶:

هریک از طرفین عقد یا ورثه شان می توانند، عقد فاسد را فسخ نماید، مگر این که سبب فساد از بین رفته باشد.

ماده ۶۲۷:

اجازه بر عقد فاسد اثر قانونی نداشته و تنازل از حق فسخ جواز ندارد.

ماده ۶۲۸:

هرگاه فساد در نفس عقد موجود شود، طرفین می توانند عقد را پیش از قبض و بعد از آن فسخ نمایند.

ماده ۶۲۹:

هرگاه فساد به اثر شرط موجود گردد، طرفین می توانند عقد را پیش از قبض فسخ نمایند، مگر این که شرط فاسد برضایت طرفین از بین برود. همچنان طرفین عقد می توانند در صورتی که صاحب شرط از شرط خود منصرف نگردد، عقد را بعد از قبض فسخ نمایند.

ماده ۶۳۰:

صاحب شرط فاسد، می تواند به تمسمک جزء صحیح عقد شرط را ساقط و تنفیذ عقد را از طرف مقابل مطالبه نماید، طرف مقابل

قانون مدنی / جلد دوم ۱۷۴

نمی‌تواند بعد از اسقاط شرط، فسخ عقد را مطالبه کند. اثر جزء صحیح عقد وقتی ظاهر می‌گردد که بحیث عقد مستقل در آید.

ماده ۶۳۱:

قبض در عقد فاسد، ملکیت قابل فسخ را افاده نموده و متصرف به پرداخت قیمت یا مثل مکلف می‌گردد نه مسمی، این عقد تصرف مال قبض شده را افاده نموده و انتفاع از آن را افاده نمی‌کند.

ماده ۶۳۲:

هرگاه قبض کننده در عقد فاسد، مال قبض شده را با شخص ثالث عقد نماید، حق فسخ ساقط می‌گردد. درین صورت مالک اصلی می‌تواند، اعاده معقود عليه را از شخص ثالث مطالبه نماید. همچنان شخص ثالث می‌تواند، قیمت یا مثل معقود عليه را از قبض کننده مطالبه کند.

ماده ۶۳۳:

تغییر در مال قبض شده باسas زیادت متصل یا منفصل مانع فسخ نمی‌گردد، درین صورت رد مال قبض شده با زیادت لازم می‌گردد.

ماده ۶۳۴:

هرگاه تغییر در مال قبض شده، به اثر نقصان صورت گرفته باشد، صاحب مال می‌تواند، اعاده مال مذکور را باجبران خساره مطالبه نماید. مگر این‌که نقص ناشی از عمل مالک باشد.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۷۵

ماده ۶۳۵:

هرگاه مال قبض شده تغییر شکل نماید، فسخ باطل و قیمت روز قبض مال لازم می‌گردد.

ماده ۶۳۶:

عقد فاسد منتج به اثرات عقد قانونی نگردیده، مگر به حیث یک حادثه عادی مستوجب ضمان می‌گردد.

جزء چهارم - عقد موقوف

ماده ۶۳۷:

(۱) عقد موقوف غیر نافذ، فاقد اثر حقوقی بوده، ثبوت ملکیت از آن افادة نمی‌گردد. مگر با اجازه شخصی‌که بر موضوع عقد و تصرف در آن صاحب صلاحیت بوده و اجازه وی دارای جمله شرایط صحت باشد.

(۲) عقد اشخاص ذیل موقوف پنداشته می‌شود:

۱- فضولی.

۲- بائیعی‌که عین مال را بار دیگر به شخص غیر مشتری، بفروشد.

۳- غاصب.

۴- نایب یا وکیل نایب که از حدود معینه نیابت، عدول نماید.
۵- مالک عین مرهونه.

۶- مالک اراضی به زراعت داده شده، درحالی‌که بذر از زارع باشد. مگر این‌که در قانون خاص طور دیگر حکم شده باشد.

قانون مدنی / جلد دوم ۱۷۶

- ۷- مريض مرض موت که به وارث خود بفروشد.
- ۸- وصی مختار که به وارث خود بفروشد.
- ۹- وارثی که به مورث مريض در مرض موت بفروشد.
- ۱۰- وارثی که متوجه مستغرقه بدین را بفروشد.
- ۱۱- صغیر ممیز.
- ۱۲- معتوه ممیز.
- ۱۳- سفیه.
- ۱۴- مبتلا به غفلت.

مادة: ۶۴۸

شخصی که بدون وکالت یا نیابت تصرفی را از طرف شخص دیگری انجام دهد، فضولی گفته می‌شود.

مادة: ۶۴۹

تصرف شخص فضولی، صحیح بوده و به اجازه مالک موقوف می‌باشد. در صورت عدم اجازه عقد باطل پنداشته می‌شود.

مادة: ۶۴۰

هرگاه متصرف قانونی، تصرف فضولی را قولًا یا فعلًا تائید نماید، این تائید حکم وکالت قبلی را داشته شخص فضولی مانند وکیل به ارائه و رد آنچه به تصرف او قرار گرفته مکلف می‌باشد.

مادة: ۶۴۱

هرگاه شخص فضولی، مالی را که موضوع تصرف قرار گرفته، بطرف دیگر عقد تسليم نموده و مال قبل از اجازه تلف گردد،

قانون مدنی / کتاب اول ۱۷۷

مالک می تواند قیمت آن را از شخص فضولی یا طرف دیگر عقد مطالبه کند.

ماده ۶۴۲:

هرگاه شخص فضولی، مالی را که موضوع تصرف قرار گرفته به طرف دیگر عقد تسلیم نموده و تسلیم شونده آن را باشخص دیگری عقد نماید، مالک می تواند یکی از این دو عقد را اجازه دهد.

ماده ۶۴۳:

شخص فضولی و طرف دیگر عقد می توانند قبل از اجازه مالک، عقد را فسخ نمایند.

ماده ۶۴۴:

هرگاه چند شخص فضولی در عقد واحد اشتراک نمایند، به صورت متضامن مسئول پنداشته می شوند.

ماده ۶۴۵:

(۱) در صورت وفات شخص فضولی، مکلفیت ورثه او مانند مکلفیت ورثه وکیل پنداشته می شود.

(۲) شخص فضولی، در صورت وفات مالک در برابر ورثه او عین مکلفیت نزد مالک را دارا می باشد.

ماده ۶۴۶:

برای صحت اجازه تصرف فضولی، وجود شخص فضولی، طرف مقابل مالک اصل مال و بدل آن، حین صدور اجازه شرط

قانون مدنی / جلد دوم ۱۷۸

می باشد. همچنان وجود اجازه دهنده، حین صدور تصرف لازم پنداشته می شود.

مادة ٦٤٧:

اجازه عقد موقوف از طرف شخصی که صلاحیت آن را دارد، طور صریح یا ضمنی صورت می گیرد. شخصی که صلاحیت اجازه را دارد، می تواند اعتراض خود را مبنی بر عقد حداکثر در خلال یکسال از تاریخ علم بر تصرف یا از بین رفتن سبب نقصان اهلیت و یا از بین رفتن سبب موقوف بودن عقد، تقدیم نماید.

مادة ٦٤٨:

در تصرف موقوف، اجازه به زمان صدور تصرف راجع می گردد، نه به زمان صدور اجازه.

مادة ٦٤٩:

در تصرف موقوف، متصرف نمی تواند حینی که ملکیت موضوع عقد به او تعلق می گیرد، از آن انصراف نماید.

جزء پنجم - عقد نافذ غیر لازم

مادة ٦٥٠:

هرگاه عقد طبیعتاً موجب الزام یکی یا طرفین عقد نگردد و یا در آن خیار فسخ برای یکی از طرفین عقد موجود باشد، عقد نافذ غیر لازم پنداشته می شود.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۷۹

ماده ۶۵۱:

هرگاه یکی از طرفین که عقد موجب الزام او نگردیده، از آن رجوع نماید، عقد از تاریخ رجوع، فسخ گردیده و آثار مرتب به آن الی تاریخ رجوع، به حال خود باقی می باشد.

فرع سوم - خیاراتی که لزوم عقد را به تأخیر می اندازد
جزء اول - خیار شرط

ماده ۶۵۲:

- (۱) عاقدين در جمیع عقود می توانند، حین عقد یا بعد از آن حد اکثر برای سه روز، خیار فسخ یا بقای عقد را شرط بگذارند.
- (۲) مدت خیار شرط در مورد وقف، کفاله وحواله گیرنده دین استثنای بیش از سه روز جواز دارد. اگر شرط حین عقد گذاشته شده باشد، مدت خیار از وقت عقد و در صورتی که بعد از عقد گذاشته شده باشد، از زمان موجود شدن شرط، آغاز می گردد.

ماده ۶۵۳:

خیار شرط در عقد لازمی ای که احتمال فسخ را داشته باشد، صحیح بوده و در عقد نکاح، طلاق، صرف، سلم، اقرار، وکالت، هبه و وصیت، صحیح پنداشته نمی شود.

ماده ۶۵۴:

اعطای خیار شرط برای هر دو یا یکی از طرفین عقد یا غیر آنها جواز دارد.

قانون مدنی / جلد دوم ۱۸۰

ماده ۶۵۵:

- (۱) هرگاه در معاوضه، مالی برای طرفین عقد خیار شرط اعطاء شده باشد، بدلين عقد از ملکيت هیچ یك آنها خارج نمی‌گردد.
- (۲) در صورتی که خیار شرط، برای یكی از طرفین عقد اعطای شده باشد، مال صاحب خیار از ملک وی خارج نگردیده و مال طرف دیگر نیز به ملک صاحب خیار داخل نمی‌گردد.

ماده ۶۵۶:

عقدی که فسخ آن مشروط به خیار گردیده باشد، هنگامی فسخ می‌گردد که صاحب خیار قولًا یا فعلًا آن را در مدت معینه فسخ نماید. در فسخ قولی، علم طرف مقابل به فسخ عقد، در مدت معینه، شرط می‌باشد.

ماده ۶۵۷:

اجازه قولی یا فعلی صاحب خیار شرط در مدت معینه که رضائیت او را به لزوم عقد افاده نماید، عقدی را که فسخ آن مشروط به خیار گردیده، تمام و لازم می‌گرداند، گرچه طرف دیگر به آن علم نداشته باشد.

ماده ۶۵۸:

- (۱) هرگاه خیار شرط به طرفین عقد اعطای شده باشد، تنها خیار طرفی که به آن اجازه می‌دهد، ساقط گردیده و خیار طرف دیگر الى ختم مدت خیار، باقی می‌ماند.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۸۱

(۲) اگر یکی از طرفین عقد را فسخ نماید، اجازه طرف دیگر اعتبار ندارد.

مادة ۶۵۹:

هرگاه مدت خیار در عقد مشروط به خیار بدون فسخ یا اجازه صاحب خیار منقضی گردد، عقد لازم و تمام پنداشته می‌شود.

مادة ۶۶۰:

(۱) هرگاه صاحب خیار در خلال مدت خیار قبل از فسخ یا اجازه عقد وفات نماید، عقد لازم گردیده و ورثه از حق خیار استفاده کرده می‌تواند مگر این‌که به خلاف آن موافقة صورت گرفته باشد.

(۲) اگر خیار شرط به طرفین عقد اعطای شده و یکی از طرفین وفات نماید، عقد در مورد متوفی لازم گردیده و خیار طرف دیگر الی ختم مدت خیار باقی می‌ماند.

مادة ۶۶۱:

لزوم عقد، از وقت صدور آن، اعتبار دارد.

جزء دوم - خیار تعیین

مادة ۶۶۲:

(۱) قرار دادن یکی از اشیاء معین به حیث موضوع عقد، مجاز بوده و طرفین عقد می‌توانند از خیار تعیین استفاده نمایند.

(۲) اگر خیار تعیین به صورت مطلق ذکر گردیده باشد، متصرف الیه صاحب خیار پنداشته می‌شود. مگر این‌که قانون طور دیگری حکم نموده و یا موافقة طرفین به خلاف آن صورت گرفته باشد.

قانون مدنی / جلد دوم ۱۸۲

ماده ۶۶۳:

اشیائی که به حیث موضوع خیار تعیین قرار می‌گیرد، بیش از سه شی بوده نمی‌تواند.

ماده ۶۶۴:

مدت خیار تعیین از سه روز تجاوز نمی‌کند، آغاز مدت از وقت موافقه اعتبار دارد.

ماده ۶۶۵:

عقد تا زمان به کار بردن خیار، غیر لازم بوده و در صورتی که خیار طور صریح یا ضمنی به کار برده شود، عقد در آنچه خیار در مورد آن انجام یافته، نافذ و لازم پنداشته می‌شود.

ماده ۶۶۶:

تعیین خیار به وقت صدور عقد، راجع می‌گردد.

ماده ۶۶۷:

هرگاه خیار تعیین به متصرف الیه اعطای شده باشد، ملکیت او در یکی از اشیاء ثابت پنداشته شده، اشیاء دیگر موضوع خیار تعیین که در تصرفش باشد، امانت شمرده می‌شود.

ماده ۶۶۸:

(۱) هرگاه متصرف در یکی از اشیاء موضوع خیار، قبل از انقضای میعاد خیار، تصرف نماید تصرف او موقوف به اختیار متصرف الیه می‌باشد.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۸۳

(۲) اگر شی مورد تصرف، بعداً از طرف متصرف الیه تعیین گردد، حکم آن از وقت انعقاد اعتبار داشته، تصرف متصرف، باطل پنداشته می‌شود.

مادة ۶۶۹:

(۱) هرگاه یکی از اشیاء موضوع خیار تعیین، پیش از قبض هلاک گردد، متصرف الیه می‌تواند در تعیین باقیمانده آن از خیار استفاده نماید.

(۲) در صورتی‌که تمام اشیای مذکور هلاک گردد، عقد باطل پنداشته می‌شود.

مادة ۶۷۰:

(۱) هرگاه یکی از اشیای موضوع خیار تعیین، بعد از قبض هلاک گردد، شی هلاک شده موضوع عقد پنداشته شده و متصرف الیه به تاریخ ثمن آن مکلف می‌گردد.

درین صورت اشیای باقیمانده، امانت محسوب گردیده و قابل رد به متصرف می‌باشد. اگر تمام اشیای مذکور بعد از قبض هلاک گردد، در صورتی‌که یکی بعد دیگری هلاک شده باشد، شی اولی موضوع عقدشناخته شده، اشیای باقیمانده امانت پنداشته می‌شود.

(۲) اگر هلاک تمام اشیاء در زمان واحد صورت گرفته باشد، متصرف الیه به پرداخت ثمن یکی از اشیاء مکلف بوده، اشیای باقیمانده امانت پنداشته می‌شود.

قانون مدنی / جلد دوم ۱۸۴

ماده ۶۷۱:

- (۱) هرگاه خیار به شخص متصرف اعطای شده باشد، اشیاء موضوع خیار تا زمان تعیین در ملک او باقیمانده و بعد از تعیین یکی از اشیاء، شی تعیین شده، موضوع عقد پنداشته می شود.
- (۲) اگر متصرف در یکی از اشیاء تصرف نموده باشد، تصرف او جایز پنداشته می شود.

ماده ۶۷۲:

- (۱) متصرفی که خیار تعیین، به او اعطای شده، می تواند عقد را فسخ یا ابرام نماید. تصرف او در اشیای موضوع خیار تعیین، مجاز بوده این تصرف او فسخ عقد پنداشته می شود.
- (۲) در صورتی که متصرف، متصرف الیه را به قبول یکی از آن ها مکاف نماید، متصرف الیه به آن ملزم شناخته می شود.

ماده ۶۷۳:

- هرگاه تمام اشیای موضوع خیار تعیین، قبل از قبض هلاک گردد، اشیای هلاک شده به حساب متصرف بوده و تصرف باطل پنداشته می شود. در صورت هلاک بعضی از اشیاء، خیار متصرف باقی بوده او می تواند متصرف الیه را به قبول شی باقیمانده ملزم یا عقد را فسخ نماید.

ماده ۶۷۴:

- (۱) هرگاه یکی از اشیای موضوع خیار تعیین بعد از قبض هلاک شود، شی هلاک شده به صفت امانت به حساب متصرف می

قانون مدنی / کتاب اول ۱۸۵

باشد. او می تواند متصرف الیه را به قبول یکی از اشیاء باقیمانده ملزم نموده یا عقد را فسخ نماید. اگر تمام اشیاء مذکور یکی بعد دیگری هلاک شود، شی هلاک شده اولی به صفت امانت به حساب متصرف بوده و متصرف الیه به پرداخت قیمت باقیمانده، مکلف می باشد.

(۲) در صورت هلاک به زمان واحد، یکی به صفت امانت به حساب متصرف و هلاک اشیای باقیمانده باساس قیمت آن به حساب متصرف الیه، پنداشته می شود.

مادة ۶۷۵:

خیار تعیین، به ورثه انتقال می نماید.

جزء سوم - خیار رویت

مادة ۶۷۶:

حق فسخ عقد به خیار رویت، در موارد آتی بدون شرط قبلی ثابت می گردد:

- ۱- خریدن اعیانی که تعیین آن لازم بوده و از جمله دیوون ثابت در ذمه نباشد.
- ۲- اجاره اعیان.
- ۳- تقسیم اعیان غیر مثالی.
- ۴- صلح بر مالیکه ذاتاً عین باشد.

قانون مدنی / جلد دوم ۱۸۶

ماده ۶۷۷:

خیار رویت در عقودی که احتمال فسخ را ندارد، ثابت نمی‌گردد.

ماده ۶۷۸:

برای اثبات خیار رویت، معقود عليه باید قابل تعیین بوده و متصرف الیه آن را حین عقد، ندیده باشد.

ماده ۶۷۹:

حق خیار رویت تا وقتی باقی می‌ماند که رویت در خلال مدتی که طرفین به آن موافقه کرده‌اند، تمام گردیده یا علت سقوط خیار موجود گردد.

ماده ۶۸۰:

خیار رویت بدیدن موضوع خیار، رضایت صریح یا ضمنی صاحب خیار، مرگ صاحب خیار، هلاک شدن کل یا قسمتی از عین به چنان تصرف صاحب خیار در عین که احتمال فسخ را نداشته باشد یا حق غیر به آن تعلق بگیرد، ساقط می‌گردد.

ماده ۶۸۱:

فسخ عقد در خیار رویت، به قول یا فعل صریح یا ضمنی تمام پنداشته شده، به حکم محکمه یا رضایت طرف دیگر موقوف نمی‌باشد.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۸۷

جزء چهارم - خیار عیب

مادة ۶۸۲:

حق فسخ عقد به خیار عیب، بدون شرط قبلی ثابت می‌گردد.

مادة ۶۸۳:

خیار عیب در عقودی ثابت می‌گردد که احتمال فسخ را داشته باشد.

مادة ۶۸۴:

عیب، وقتی موجب خیار شده می‌تواند که قبل از عقد موجود بوده و در قیمت مبیعه مؤثر باشد، همچنان متصرف الیه، به آن علم نداشته و متصرف برایت عیب را شرط نگذاشته باشد.

مادة ۶۸۵:

- (۱) هرگاه عیب حاوی شروط مندرج ماده (۶۸۴) این قانون باشد، عقد بر متصرف الیه لازم نگردیده او می‌تواند به اراده خود آن را قبل از قبض، نقض نموده و از آن به متصرف اعلان نماید.
- (۲) نقض عقد بعد از قبض به سبب عیب، بدون رضایت طرفین یا حکم محکمه با صلاحیت صورت گرفته نمی‌تواند.

مادة ۶۸۶:

هرگاه متصرف الیه عقدی را به خیار عیب نقض نماید، عقد فسخ گردیده، رد مبیعه درحال قبض و مطالبه ثمن در صورتی که پرداخته شده باشد، لازم می‌گردد.

قانون مدنی / جلد دوم ۱۸۸

ماده ۶۸۷:

متصرف الیه نمی‌تواند، نقصان ثمن را در حالی‌که شی معیوب را نزد خود نگهداشته از متصرف مطالبه نماید، مگر در صورتی‌که رد شی بدون مداخله متصرف الیه، ناممکن گردیده و عوض آن به وی نرسیده باشد.

ماده ۶۸۸:

خیار عیب به هلاک شدن موضوع خیار، زیادت یا نقصان آن، اسقاط خیار از طرف صاحب خیار یا رضایت او به عیب، بعد از علم به آن و یا تصرف او در شی قبل از علم به عیب ساقط می‌گردد.

ماده ۶۸۹:

خیار عیب، بمرگ متصرف الیه ساقط نگردیده و ورثه قائم مقام او شناخته می‌شود.

بحث چهارم - آثار عقد

فرع اول - آثار عقد در مورد طرفین عقد

ماده ۶۹۰:

عقد صحیح که با انعقاد آن آثاری از قبیل احکام و حقوق مرتب می‌گردد، عقیست که ذاتاً و وصفاً مشروع بوده، صیغه آن در مورد شی ای‌که قابلیت حکم آنرا داشته و از شخص صاحب اهلیت صادر گردیده باشد، همچنان اوصاف آن صحیح و عاری از خلل بوده و مقرون به شرط فاسد کننده عقد نباشد.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۸۹

ماده ۶۹۱:

اثر عقد بر عاقدين و خلف عام آن ها با رعایت عدم اخلاق قواعد میراث راجع می شود، مگر این که از عقد، طبیعت معامله یا نص قانون عدم رجعت آن به خلف عام دانسته شود.

ماده ۶۹۲:

هرگاه وجایب و حقوق شخصی ناشی از عقد، به مالی راجع باشد که بعدها به خلف خاص انتقال نماید، حقوق و وجایب مذکور، نیز حین انتقال مال، انتقال می نماید، مشروط بر این که مستلزم مال بوده خلف حین انتقال مال به آن علم داشته باشد.

ماده ۶۹۳:

هرگاه عقد معاوضه ای که براعیان واقع گردیده دارای تمام شرایط صحت باشد، مقتضی ثبوت ملکیت هریک از عاقدين در بدل ملک آنها والزام هریک به تسلیمی ملکش به طرف دیگر می باشد.

ماده ۶۹۴:

هرگاه عقد معاوضه ای که بر منافع اعیان واقع گردیده، دارای تمام شرایط صحت و نفاذ باشد، متصرف عین، به تسلیم آن برای نفع گیرنده و نفع گیرنده به تسلیم بدل منفعت به متصرف عین، مکلف می گردد.

ماده ۶۹۵:

ثبتیت دین برذمه یا الزام شخص به اجرای عمل و یا توثیق دین، علاوه برانتقال ملکیت و ترتیب منفعت نیز از آثار عقد، پنداشته می‌شود.

ماده ۶۹۶:

- (۱) عقد بعد از انجام لازم پنداشته شده، رجوع از عقد و تعديل آن بدون رضایت طرفین یا حکم قانون، جواز ندارد.
- (۲) در صورت ظهر حوادث استثنائی یا آفات طبیعی و یا واقعه که پیش بینی آن ناممکن بوده و مدیون به علت آن مواجه به چنان مشکلی گردد که وی را به خسارة فاحش تهدید نماید، گرچه ایفای تعهد مبنی بر عقد مستحیل نباشد، محکمه می‌تواند از ارزیابی مصالح طرفین تعهد، مدیون را به حد عادلانه تنزیل دهد. هرگونه موافقه برخلاف این حکم باطل پنداشته می‌شود.

ماده ۶۹۷:

عقد بر آنچه که شامل آن بوده و حسن نیت مقتضی آن باشد، نافذ می‌گردد. همچنان عقد علاوه از اینکه طرفین را به آنچه در عقد وارد گردیده ملزم می‌سازد، شامل تمام آنچه طبیعت و جیبه مطابق به احکم قانون، عرف و عدالت مقتضی آن باشد، نیز می‌باشد.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۹۱

ماده ۶۹۸:

- (۱) هرگاه عقد به صورت اذعان و تحت شرایط غیر عادلانه صورت گرفته باشد، محاکمه می تواند شرایط متذکره را تعدیل و یا به برائت ذمہ طرف مقابل طوری که عدالت مقتضی آنست حکم نماید. مگر اینکه شرایط اذعان از طرف مراجع دولتی وضع شده باشد.
- (۲) شرایط مندرج فورمه های قرارداد به شمول نرخ در عقوب، اذunan مؤسسات خصوصی از طرف مراجع با صلاحیت دولتی، منظور و مراقبت می شود.

فرع دوم – آثار عقد در مورد شخص ثالث

ماده ۶۹۹:

- (۱) هرگاه متعاقدين به صورت مواضعه یا جبری و یا مزاج عقدی را انجام داده باشند، دانشمندان متعاقدين و خلف خاص آنها، می توانند در صورتی که دارای حسن نیت باشند، بعقد ظاهر تمسمک نمایند. همچنان می توانند شکلیات عقدی را که به اثر آن متضرر شده اند، ثابت نموده و به عقد غیر ظاهر تمسمک نمایند.
- (۲) اگر مصالح اشخاص ذیعلاق در چنین عقد معارض هم واقع گردیده، بعضی به عقد ظاهر و بعضی دیگر به عقد غیر ظاهر تمسمک نمایند، به عقد ظاهر ترجیح داده می شود.

ماده ۷۰۰:

- (۱) بین متعاقدين و خلف عام آن ها عقد غیر ظاهر نافذ پنداشته شده، بر عقد ظاهر اثری مرتب نمی گردد.

قانون مدنی / جلد دوم ۱۹۲

(۲) اگر متعاقدين، عقد حقيقى را توسط عقد ظاهر مخفى نمایند، عقد حقيقى در صورتى كه واجد تمام شرایط صحبت باشد، صحيح پنداشته مى شود.

مادة ۷۰۱

(۱) هرگاه شخص به تعهد شخص ثالث وعده بدهد، شخص ثالث به سبب آن ملزم شناخته نمى شود، در صورت رد وعده از طرف شخص ثالث، وعده دهنده به تعويض مكلف مى گردد. اگر وعده دهنده به اجرای وحيبة مذكور بدون رسانیدن ضرر به دائم بپردازد، به تعويض وعده مكلف نمى گردد.

(۲) در صورتى كه شخص ثالث وعده را تائيد نماید، از حين صدور تائيد به آن ملزم شناخته مى شود. مگر اين كه نسبت تائيد به روز وعده، طور صريح يا ضمني، معلوم گردد.

مادة ۷۰۲

(۱) شخص مى تواند عقدی را مبنی بر تعهداتى كه در آن مصلحت شخص ثالث را شرط گذاشته است، به اسم خود انجام دهد. مشروط بر اين كه در اجرای اين تعهد، منفعت مادى يا معنوی شخص او موجود باشد. شخص ثالث به سبب اين شرط حق مباشر را به اجرای شرط مذكور كسب مى نماید، مگر اين كه به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

(۲) متعهد مى تواند در برابر استفاده از حق مباشر توسط شخص ثالث، بچنان دفعى بپردازد كه برعقد وارد مى گردد.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۹۳

همچنان شرط گذار می‌تواند اجرای مصلحتی را که به نفع شخص ثالث شرط گذاشته است، مطالبه نماید، مگر این‌که از عقد خلاف آن معلوم گردد.

مادة ۷۰۳:

- (۱) شرط گذار می‌تواند پیش از آن‌که شخص ثالث موافقه اش را در مورد استفاده از شرط به اطلاع متعهد یا شرط گذار رسانیده باشد، شرطی را که گذاشته است نقض نماید، مگر این‌که مقتضای عقد به خلاف آن باشد. دائمین یا ورثه شرط گذار ازین حق استفاده کرده نمی‌توانند.
- (۲) گذاشتن شرط، برائت ذمه متعهد را در برابر شرط گذار افاده نمی‌کند، مگر این‌که طور صریح یا ضمنی به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد. شرط گذار می‌تواند شخص ثالث را تغییر داده و یا خود را به جای آن قرار دهد.

مادة ۷۰۴:

در شرط گذاشتن به مصلحت غیر جائز است که نفع گیرنده شخص مستقل یا جهت مستقل باشد. همچنان شخص یا جهتی که حین عقد ذاتاً معین نباشد، به شرطی به حیث شخص ثالث قرار گرفته می‌تواند که هنگام ظهور آثار عقد، تعیین شده بتواند.

فرع سوم - تفسیر عقد

ماده ۷۰۵

اصل در عقد، رضای متعاقدين و نتیجه آنچه که به واسطه عقد بالای خود لازم ساخته اند، می باشد.

ماده ۷۰۶

در عقود با رعایت اراده ظاهر متعاقدين، به مقاصد و معانی اعتبار داده می شود، نه به الفاظ و حروف.

ماده ۷۰۷

اصل در کلام اراده معنی حقیقی آنست نه اراده معنی مجازی، در صورت امکان اراده معنی حقیقی اراده معنی مجازی جواز ندارد، مگر این که اراده معنی حقیقی متغیر باشد.

ماده ۷۰۸

در برابر صریح به دلالت اعتبار داده نمی شود، هرگاه مفهوم هر دو معارض هم واقع گردد، به صریح ترجیح داده می شود.

ماده ۷۰۹

در امور باطنی دلیل شی، قایم مقام آن می گردد.

ماده ۷۱۰

هرگاه مانع و مقتضی معارض هم واقع گردد، به مانع ترجیح داده می شود.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۹۵

:۷۱۱ ماده

اعمال کلام بهتر از اهمال آنست. تا وقتی که حمل کلام بریک معنی شده بتواند اهمال آن جواز ندارد، مگر اینکه اعمال آن متعدد گردد.

:۷۱۲ ماده

ذکر بعضی از آنچه که قابل تجزیه نیست، مانند ذکر کل آنست.

:۷۱۳ ماده

مطلق تا وقتی که دلیل تغییر آن، طور صریح یا ضمنی موجود نگردد، به اطلاق خود باقی می‌ماند.

:۷۱۴ ماده

وصف در حاضر ملغی و در غایب اعتبار دارد.

:۷۱۵ ماده

سوال تصدیق شده در ضمن جواب مخاطب، اعاده شده پنداشته می‌شود.

:۷۱۶ ماده

آنچه به چند شرط مشروط گردیده باشد، به انتفای یک شرط منتفی می‌شود.

:۷۱۷ ماده

شک به نفع مدیون، تفسیر می‌شود.

قانون مدنی / جلد دوم ۱۹۶

:۷۱۸ ماده

حکم، با موجودیت علت، موجود و به انتفای آن منتفی می‌گردد.

:۷۱۹ ماده

آنچه به خلاف قیاس ثابت شده باشد، چیزی دیگری به آن قیاس شده نمی‌تواند.

:۷۲۰ ماده

آنچه در عرف معروف باشد، مانند آنست که شرط گذاشته شده باشد.

:۷۲۱ ماده

عادت عام باشد یا خاص، مدار حکم قرار داده می‌شود.

:۷۲۲ ماده

عادت وقتی اعتبار دارد که عمومیت یا اغلبیت داشته باشد.
اعتبار به اغلبیت شایع داده می‌شود، نه اغلبیت نادر.

:۷۲۳ ماده

آنچه عادتاً ممتنع باشد، مانند آنست که حقیقتاً ممتنع باشد.

:۷۲۴ ماده

حقیقت به دلالت عادت، ترک می‌شود.

:۷۲۵ ماده

فرع، حکم اصل را دارد.

قانون مدنی / کتاب اول ۱۹۷

ماده ۷۲۶:

تابع، تابع حکم متبع بوده، حکم جدگانه بر آن مرتب نمی‌گردد.

ماده ۷۲۷:

شخصی که مالک شی گردد، مالک آنچه از ضروریات آن باشد نیز می‌گردد.

ماده ۷۲۸:

با سقوط اصل، فرع ساقط گردیده و در صورت بطلان چیزی که در ضمن آن باشد، نیز باطل می‌گردد.

ماده ۷۲۹:

هر آنچه بدل و ترک آن بدون گذاشتن شرط جواز داشته باشد، گذاشتن شرط لازم می‌گردد.

فرع چهارم – آثار عقد در مورد ضمانت عقد

ماده ۷۳۰:

هرگاه متعهد نتواند وجیبه را در مورد عقد عیناً^۱ ایقا نماید یا اجرای وجیبه را از مدت معینه بتأخیر اندازد، محاکمه می‌تواند علیه او حکم ضمان را صادر نماید. مگر این‌که ثابت گردد که عدم امکان وفاء یا تأخیر در اجرا و جیبیه ناشی از سببی بوده که وی در آن دخیل نبوده است.

قانون مدنی / جلد دوم ۱۹۸

ماده ۷۳۱:

متعاقدين می‌توانند اندازه ضمانی را که در حال عدم اجراء یا تأخیر باید پرداخته شود، در حین عقد تعیین یا بعداً به آن موافقه نمایند.

ماده ۷۳۲:

هرگاه مديون ثابت نماید که ضمان تعیین شده غیر عادلانه بوده و با ضرری که از عدم تنفيذ نشأت نموده متناسب نمی‌باشد، داین مستحق آن شده نمی‌تواند.

ماده ۷۳۳:

در مواردی که ضرر عاید بیشتر از اندازه ضمان تعیین شده باشد، داین نمی‌تواند مقدار اضافی را از مديون مطالبه نماید، مگر این‌که ثابت نماید که مديون مرتكب خیانت یا خطای فاحش گردیده است.

ماده ۷۳۴:

محکمه می‌تواند در صورت عدم موافقة قبلی به اندازه ضمان یا عدم تصریح آن در قانون بادرنظرداشت خسارة واردہ بر دائن و کسر عواید وی، اندازه آنرا تعیین نماید.

ماده ۷۳۵:

(۱) هرگاه مديون از تابعه دینی تأخیر بعمل آرد که موضوع آن را پول نقد تشکیل داده و مقدار آن حین مطالبه معلوم باشد، دائن می-

قانون مدنی / کتاب اول ۱۹۹

- تواند جبران خسارة ناشی از تأخیرتادیه را که سالانه معادل (۳) فیصد در موضوعات مدنی باشد، مطالبه نماید.
- (۲) تأخیر جبران خسارة در حالی که از موافقه طرفین یا عرف معلوم شده نتواند، از تاریخ مطالبه قضائی آغاز می‌گردد.

ماده ۷۳۶:

طرفین عقد می‌توانند براساس موافقه، جبران خسارة مندرج ماده (۷۳۵) این قانون را سالانه بیشتر از سه فیصد تعیین کنند. مشروط براینکه از هفت فیصد در سال تجاوز نکند. اتفاقی که به خلاف آن صورت گرفته باشد، اعتبار نداشته دائی به رد مازاد مقدار مذکور مکلف می‌گردد.

ماده ۷۳۷:

هر نوع عمل و منفعتی که زاید از مقدار مندرج ماده (۷۳۵) این قانون از طرف داین شرط گردد، منفعت غیر ظاهر شمرده شده در حدود مقدار مندرج ماده مذکور تنزیل داده می‌شود.

ماده ۷۳۸:

هرگاه ثابت شود که داین درحال مطالبه حق، سبب طولانی شدن مدت منازعه گردیده است، محکمه می‌تواند جبران خسارة قانونی یا موافقه شده را تنقیص یابه جبران خسارة مدتیکه بدون موجب طولانی گردیده، حکم ننماید.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۰۰

فرع پنجم - آثار در مورد انحلال عقد

جزء اول - فسخ

ماده ۷۳۹:

هرگاه یکی از عاقدین در عقودیکه الزام را به طرفین عقد متوجه می‌سازد و جیبه را ایفاء ننماید، طرف مقابل می‌تواند فسخ عقد را و در صورت لزوم با جبران خساره از طرف دیگر مطالبه نماید. عقود یکه طبیعتاً غیرلازم بوده یا به خیاری مقترب گردیده باشد که موجب فسخ گردد، ازین حکم مستثنی است.

ماده ۷۴۰:

در حالت ابلاغ فسخ، محاکمه می‌تواند مدیون را غرض اجرای و جیبه مهلت بدهد.

ماده ۷۴۱:

هرگاه آنچه را مدیون ایفاء ننموده، نسبت به تعهدناچیز باشد، محاکمه می‌تواند مطالبه فسخ را رد نماید.

ماده ۷۴۲:

موافقة طرفین عقد مبنی بر فسخ آن بدون حکم محاکمه، در صورت عدم ایفاء و جایب ناشی از عقد جواز دارد. این موافقه سبب معافیت از ابلاغ فسخ نمی‌گردد، مگراین‌که در مورد معافیت از ابلاغ موافقه تحریری طرفین بعمل آمده باشد.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۰۱

ماده ۷۴۳

(۱) هرگاه عقد معاوضه وارد بر اعیان مالی، فسخ گردد، وجیبه مرتب بر آن ساقط می‌گردد. درین صورت تسلیمی عوضی که توسط عقد ثابت گردیده لازم نمی‌باشد.

(۲) اگر عوض قبل از تسلیم داده شده باشد، به رد آن و در صورت عدم امکان به رد ضمان آن حکم می‌شود.

ماده ۷۴۴

هرگاه در معاوضات مالی موضوع عقد در حالی که در تصرف مالک قرار دارد هلاک گردد، عقد فسخ گردیده و در صورت قبض عوض، رد آن به طرف مقابل حقیقی می‌باشد، خواه این هلاک بفعل مالک صورت گرفته باشد یا خارج از اراده وی.

ماده ۷۴۵

هرگاه اجرای وجایب متقابله در عقود معاوضه یکی از دیگری متاخر باشد، صاحب وحیله لاحق، می‌تواند از اجرای وحیله خود تا وقتی که جانب مقابل به اجرای وجایب خود اقدام نکرده، امتناع ورزد.

ماده ۷۴۶

هرگاه اجرای وجایب طرفین در عقود معاوضه در وقت واحد لازم باشد، طرفین می‌توانند در عین وقت موضوع تعهد را به یکدیگر تسلیم نموده و یا آن را نزد شخص عادل بگذارند، تا هریک حق خود را در وقت واحد تسلیم گردد.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۰۲

جزء دوم – اقاله

ماده ۷۴۷

طرفین می‌توانند عقد را بعد از انعقاد آن به رضایت خود اقاله نمایند. اقاله موجب انحلال عقد می‌گردد.

ماده ۷۴۸

تعاطی، قایم مقام ایجاب قبول بوده، اقاله با آن صحیح پنداشته می‌شود.

ماده ۷۴۹

ثبتات و وجود موضوع عقد هنگام اقاله حتمی می‌باشد. اگر موضوع عقد قبل از اقاله هلاک شود، اقاله باطل می‌گردد، در صورتی که قسمتی از موضوع عقد هلاک گردد، اقاله در مورد باقی مانده صحیح پنداشته می‌شود.

ماده ۷۵۰

اقاله در مورد متعاقدين حکم فسخ را داشته و در برابر شخص ثالث، عقد جدید شناخته می‌شود.

قسمت دوم – اراده انفرادی

ماده ۷۵۱

اراده انفرادی تابع تمام احکام مربوط به عقد می‌باشد، مگر در احوالی که وجود توافق اراده دو طرف برای ایجاد تعهد، حتمی پنداشته شود.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۰۳

: ۷۵۲ ماده

صاحب اراده انفرادی، مطابق به احکام قانون ملزم شناخته می-
شود.

: ۷۵۳ ماده

اراده انفرادی احیاناً سبب ایجاد تعهد یا وعده گردیده و احیاناً
موجب کسب یا اسقاط ملکیت و یا اجازه برای تصرف و احیاناً
استعمال یکی از خیارات می‌گردد.

: ۷۵۴ ماده

وعده عبارت است از الزامی که شخص در برابر غیر بر نفس خود
در زمان آینده بوجود آورده و تعهد فوری را افاده نمی‌کند. وعده
احیاناً بر عقد و احیاناً بر عمل واقع می‌گردد.

: ۷۵۵ ماده

وعده دهنده تا وقتی که وفات ننموده یا مفلس نگردیده است، به
ایفای وعده مکلف می‌باشد.

: ۷۵۶ ماده

شخصی که در برابر انجام عمل معین به اعطای جایزه وعده کرده
باشد، مکلف است جایزه وعده شده را به شخصی که آن را انجام
داده است اعطاء نماید، گرچه عمل بدون در نظرداشت وعده انجام
شده باشد.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۰۴

ماده ۷۵۷

هرگاه وعده دهنده، مدتی را برای انجام عمل تعیین نکرده باشد، می تواند قبل از آن که شخص عمل معینه را انجام داده باشد. از وعده اش رجوع نماید. مطالبه جایزه وعده داده شده، بعد از سه ماه از تاریخ اعلان رجوع از وعده قابل سمع نمی باشد.

فصل سوم

حوادث قانونی

قسمت اول - فعل مضر

مبث اول - فعلی که بر مال واقع می شود

فرع اول - اتلاف

ماده ۷۵۸

شخصی که مال غیر را تلف نماید، به ضمانت ضرر ناشی از آن مکلف می باشد.

ماده ۷۵۹

شخصی که مال غیر را خواه در تصرف خودش باشد یا مالین او، قصدآ و یابدون قصد تلف نماید، به ضمانت ضرر ناشی از عمل خود مکاف شناخته می شود.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۰۵

ماده ۷۶۰

طوریکه ایجاد سبب اتلاف، مؤجب ضمان میگردد، قصور در تهیه وسایل ممکنه رعایت احتیاط، نیز ضمان ضرر را لازم می گرداند.

ماده ۷۶۱

درصورت اتلاف کلی، ضمان مال طورکامل و درصورت اتلاف جزئی، ضمان نقصانیکه برقيمت مال عاید گردیده است، بر ذمة تلف کننده لازم می گردد.

ماده ۷۶۲

هرگاه صغير مميز یا غيرمميز یا شخصیکه تابع حکم صغيرغيرمميز پنداشته شود، مال غير را تلف نماید، ضمان مال تلف شده از مال متعلق بخود وی لازم می گردد. درصورت نداشتن مال تا زمان دارا شدن وی مهلت داده می شود. ولی وصی وقيم به ضمان مال تلف شده مکلف پنداشته نمی شود، مگر در صورتیکه محکمه آنها را بضمانت مال مکلف سازد، درین صورت حق رجوع آنها برتلف کننده محفوظ می باشد.

ماده ۷۶۳

در صورت اجتماع مباشر و متسبب، هر یکی از آن ها که متعددی یا معتمد باشد، ضامن شناخته می شود. در صورت اشتراک، هردو مشترکاً به تادیه ضمان مکلف پنداشته می شوند.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۰۶

ماده ۷۶۴:

متسبب ضرر وقتی مکلف به تادیه ضمان پنداشته می شود که فعل او منجر به وقوع ضرر شده باشد.

فرع دوم - غصب

ماده ۷۶۵:

- (۱) غاصب به رد آنچه غصب نموده مکلف می باشد.
- (۲) اگر ضرری به اثر غصب عاید گردد، مرتكب برعلاؤه رد عین مال مخصوصه در محل غصب، به جبران خساره نیز مکلف می باشد.

ماده ۷۶۶:

در صورتی که مال مخصوصه از طرف غاصب استهلاک گردد و یا کل یا بعضی آن نزد وی هلاک شود و یا به سبب تعدی یا بدون تعدی وی تلف گردد، به ضمان مال مخصوصه مکلف دانسته می شود.

ماده ۷۶۷:

هرگاه مال مخصوصه نزد غاصب تغییر نماید، مخصوصه منه می تواند، عین مال مخصوصه را با جبران خساره عایدیه یا ضمان آن را از غاصب مطالبه نماید.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۰۷

ماده ۷۶۸:

زاید مال مخصوصه متعلق به مالک آن بوده، در صورتی که زاید هلاک گردد یا از طرف غاصب استهلاک شود، غاصب به ضمان آن مکلف می باشد.

ماده ۷۶۹:

(۱) هرگاه مال مخصوصه عقار باشد، غاصب به رد آن به مالک یا اجرت مثل آن مکلف می باشد.

(۲) در صورتی که غاصب در عقار بناء آباد نموده باشد و یا اشجار غرس کرده باشد، مالک می تواند اشجار و بناء را قلع نماید، یا قیمت آنها را در صورت موافقه غاصب مقلوعاً بپردازد.

(۳) در صورت تلف شدن عقار یا وارد شدن نقص بر قیمت آن، گرچه غاصب متعدد نباشد، به ضمان مکلف می گردد.

ماده ۷۷۰:

حکم، غاصب غاصب، مانند حکم غاصب می باشد، در صورتی که مال مخصوص نزد وی تلف گردیده یا آنرا اتلاف نماید، هردو غاصب در برابر مخصوص منه مکلف به ضمان می باشند.

ماده ۷۷۱:

هرگاه غاصب دوم مال مخصوص را به غاصب اول رد نماید، تنها خود وی بری الذمه گردیده و در صورت رد مال به مخصوص منه، هردو غاصب بری الذمه شناخته می شوند.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۰۸

ماده ۷۷۲:

هرگاه غاصب مال مخصوصه را معاوضه یا تبرع نماید که در نتیجه آن تمام یاقسمتی از مال مذکور تلف گردد، غاصب و متصرف الیه هردو مسئول شناخته شده، مخصوص منه می‌تواند از هریکی که خواسته باشد، ضمان مال را مطالبه نماید.

ماده ۷۷۳:

آنچه در ازالة تصرف مساوی غصب باشد، تابع حکم غصب می‌گردد.

بحث دوم - فعلی که بر نفس واقع می‌شود

ماده ۷۷۴:

شخصی که مرتكب فعل مضر از قبیل قتل، جرح، ضرب و یا دیگر انواع اذیت بر نفس گردد، به جبران خساره وارده مکلف می‌باشد.

ماده ۷۷۵:

شخصی که به سبب جرح یا هر عمل مضر دیگر موجب قتل یا وفات شخص گردد، در برابر اشخاصیکه نفقه آنها بدوش متوفی بوده و به اثر قتل یا وفات از آن محروم شده اند، بتأثیره ضمان مکلف می‌باشد.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۰۹

مبحث سوم - احکام مشترک

ماده ۷۷۶

هرگاه به اثر خطا و یا تقصیر ضرری به غیر عاید گردد، مرتكب به جبران خساره مکلف می باشد.

ماده ۷۷۷

هر نوع تعدی ای که از آن ضرری بغیر از اضرار مندرج مواد فوق به شخص دیگری عاید گردد، مرتكب به جبران خساره مکلف می باشد.

ماده ۷۷۸

- (۱) جبران خساره شامل سنجش ضرر معنوی نیز می باشد.
- (۲) اگر به سبب وفات شخصی که مورد تعدی واقع گردیده، ضرر معنوی به زوج واقارب وی عاید گردد، محکمه می تواند برای زوج واقارب تا درجه دوم به جبران خساره حکم نماید.
- (۳) جبران خساره ناشی از ضرر معنوی، بغیرانتقال نمی کند، مگر این که مقدار آن به اساس موافقه طرفین و یا حکم قطعی محکمه تعیین شده باشد.

ماده ۷۷۹

محکمه جبران خساره را به تناسب ضرر عایده تعیین می نماید، مشروط بر این که ضرر مذکور مستقیماً از فعل مضر نشأت گرده باشد.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۱۰

ماده ۷۸۰

هرگاه امکانات تعیین دقیق مقدار جبران خسarde نزد محکمه میسر نباشد، می تواند حق مطالبه تجدید نظر را در مورد تعیین مقدار جبران خسarde، در خلال مدت معقول برای متضرر حفظ نماید.

ماده ۷۸۱

طریقه جبران خسarde بارعايت احوال از طرف محکمه تعیین می گردد، جبران خسarde بصورت اقساط یا عواید مرتب پرداخته شده می تواند، که در این صورت مکلف ساختن مديون به دادن تأمینات جواز دارد.

ماده ۷۸۲

هرگاه متضرر نسبت خطای خود در ايجاد و یا تزئيد ضرر عايمde اشتراك داشته باشد، محکمه میتواند مقدار جبران خسarde را تقليل داده یا اصلاً به آن حکم ننماید.

ماده ۷۸۳

هرگاه شخصی ثابت نماید که ضرر عايمde ناشی از سبب خارجی بدون مداخله وی یا از حادثه غیر مترقبه یا ناشی از اسباب مجبره بوده و یا به سبب خطای شخص متضرر یا از غیر نشأت کرده است، بضمانت مکلف نمی گردد. مگر اينکه قانون یا موافقه طرفين به خلاف آن حکم ننماید.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۱۱

ماده ۷۸۴

- (۱) ضرورت بقدر ضرورت، تعیین می شود.
- (۲) شخصی که در حالت دفاع مشروع از نفس یا مال خود و یا نفس یا مال شخص دیگری مرتکب ضرر گردد، مسؤول پنداشته نمی شود. مشروط بر این که در دفاع از قدر ضرورت تجاوز نکرده باشد، در غیر آن به جبران خساره عادلانه مکاف می گردد.

ماده ۷۸۵

ضرر شدید با ایراد ضرر خفیف دفع می گردد. شخصی که جهت حمایه نفس خود بیشتر از ضرری که به او رسیده بغير ضرر برساند، به جبران خساره ای که محکمه آنرا عادلانه پندارد، محکوم می گردد.

ماده ۷۸۶

ضرر خاص، جهت دفع ضرر عام تحمل می گردد.

ماده ۷۸۷

(۱) فعل به فاعل آن نسبت داده می شود نه به آمر، مگر این که فاعل مجبور گردیده باشد. در تصرفات فعلی تنها اکراه تام، مجبوریت معتبر پنداشته می شود.

(۲) مؤلف عام از فعلی که غیر را متضرر ساخته وقتی غیر مسئول پنداشته می شود که آنرا به اساس امر آمری که اطاعت امری واجب بوده و یا به موجب آن اعتقاد داشته باشد، اجراء

قانون مدنی / جلد دوم ۲۱۲

نماید. همچنان اعتقاد خود را، در مورد مشروعيت فعل مذکور مستند به اسباب معقول و رعایت احتیاط مقتضی در آن، ثابت نماید.

مادة ۷۸۸:

رساندن ضرر و مقابله ضرر با ضرر جواز ندارد، همچنان ضرر با مثل آن رفع نمی گردد.

مادة ۷۸۹:

هرگاه مسئولین فعل مضر، متعدد باشند، در جبران خساره مسئولیت مساوی دارند. مگر اینکه قاضی حصة هر کدام را در جبران خساره تعیین نماید.

بحث چهارم - مسئولیت از عمل غیر

مادة ۷۹۰:

پدر و پدر کلان بالترتیب به جبران خساره ضرری که صغیر عاید نموده، مکلف می باشد. مگر در صورتی که ثابت نماید، مراقبت لازم را در زمینه انجام داده یا اینکه ضرر با وجود مراقبت لازم حتماً واقع می گردید.

مادة ۷۹۱:

(۱) شخصی که بحکم قانون یا موافقه، مکلفت نظارت شخص را داشته باشد، از اعمال مضرة شخص تحت نظارت خود، مانند صغیر و مجنون مسئول پنداشته می شود.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۱۳

(۲) استخدام کننده از ضرری که از طرف شخص تحت استخدام وی به سبب عمل غیر مجاز حین اجرای وظیفه و یا به سبب آن واقع می‌گردد، مسئول پنداشته می‌شود. مگر اینکه قانون و یا موافقه طور دیگری تصریح نماید.

ماده ۷۹۲:

مسئول از عمل غیر، میتواند جبران خساره ای را که پرداخته است، از عامل مطالبه نماید.

محبت پنجم - مسؤولیت از حیوان واشیاء

ماده ۷۹۳:

حادثه جنائی ای که از حیوان به وقوع می‌رسد، مسؤولیت بار نمی‌آرد. مالک وقتی مسئول جبران خسارة عایده از حیوان می‌گردد که عدم اتخاذ احتیاط لازم از طرف وی، برای جلوگیری از وقوع حادثه ثابت گردد.

ماده ۷۹۴:

هرگا مالک، حیوان را در حال رساندن ضرر به مال غیر دیده و آن را جلوگیری ننماید و یا از عیب حیوان آگاه بوده و آنرا محافظت نکرده باشد، مسئول پنداشته می‌شود.

ماده ۷۹۵:

هرگاه شخصی حیوانی را در ملک غیر بدون اجازه وی داخل نماید به ضمان عایده مکلف می‌باشد.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۱۴

ماده ۷۹۶

- (۱) محافظه عمارت گرچه مالک آن نباشد، از ضرر ناشی از انهدام با آنکه انهدام جزئی باشد، مسئول پنداشته می‌شود. مگر این‌که ثابت گردد که انهدام به سبب اهمال در صیانت نبوده یا به اثر کنه بودن عمارت یا عیب آن صورت گرفته است.
- (۲) اگر شخصی از ناحیه عمارت شخص دیگری مواجه به خطر باشد، می‌تواند اتخاذ تدبیر لازم را جهت دفع خطر از مالک آن مطالبه نماید، در صورت عدم اقدام مالک، او می‌تواند بعد از حصول اجازه محکمه، به حساب مالک به اتخاذ چنین تدبیر اقدام نماید.

ماده ۷۹۷

شخصی که آلات تختنیکی یا دیگر اشیای را در اختیار داشته باشد که جلوگیری از تولید ضرر آن‌ها مستلزم توجه خاص باشد، در صورت وقوع ضرر از اشیاء و آلات مذکور، مسئول شناخته می‌شود. مگراین‌که ثابت نماید در جلوگیری از وقوع ضرر احتیاط کافی را بکار برده است. احکام خاصی که در زمینه بعدها وضع گردد نیز رعایت می‌گردد.

ماده ۷۹۸

دعوى جبران خساره ناشی از هر نوع فعل مضار بعد مرور سه سال، از تاریخ علم متضرر به وقوع ضرر و شخصی که ضرر را عاید نموده، همچنان در تمام احوال بعد مرور (۱۵) سال از تاریخ وقوع فعل مضار شنیده نمی‌شود.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۱۵

ماده ۷۹۹

هرگاه شخص، گرچه غیرمیز باشد، مفادی را بدون سبب مشروع به ضرر شخص دیگری کسب نماید، در حدود آنچه کسب نموده به تابعه جبران خسarde، برای متضرر مکلف میباشد.

قسمت دوم - فعل مفید

بحث اول - پرداخت بدون حق

ماده ۸۰۰

شخصی که شی ای را بگمان اینکه پرداخت آن براو واجب است، به دیگری پردازد و بعداً ثابت گردد که پرداخت آن بر او واجب نبوده است، میتواند از وی رد آنرا مطالبه نماید.

ماده ۸۰۱

(۱) هرگاه شخص ناقص اهلیت شی ای را که مستحق آن نیست تسليم گردد، به ردآنچه کسب نموده مکلف پنداشته می شود.
(۲) اگر عقد ناقص اهلیت باطل گردد، با رد آنچه به سبب تنفیذ عقد کسب نموده، مکلف میباشد.

ماده ۸۰۲

هرگاه سوء نیت تسليم شونده غیر مستحق هنگام تسليمی شی یا بعد از آن ثابت گردد، علاوه با رد مال به پرداخت منفعت حاصل از زمان تسليمی و جبران خسarde ناشی از تصرف، مکلف میباشد.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۱۶

ماده ۸۰۳:

آنچه بنابر تنفيذ تعهدی که سبب آن متحقق نشده یا بعد از تحقق از بین رفته، پرداخته شده باشد، مطالبه رد آن، جواز دارد.

ماده ۸۰۴:

هرگاه مديون قبل از رسیدن موعد تاديء بدون علم بر آن، وجایب خود را ايفا نماید، می‌تواند رد آنچه را تاديء نموده مطالبه نماید. باوجود آن دائن می‌تواند تنها به رد مفادی که در نتیجه پرداخت قبل از وقت کسب نموده، متناسب به ضرر عايده به مديون اكتفاء نماید. اگر وجبهه ای که موعد ايفاء آن نرسیده تاديء نقود باشد، دائن بجزران خساره عايده مطابق احکام مندرج ماده (۷۳۵) اين قانون یا به اساس موافقة طرفين از بابت مدت باقيماده موعد معينه، مكلف می‌باشد.

ماده ۸۰۵:

(۱) هرگاه مديون دين را به شخص ديگري تفویض نماید، شخص مذكور بعد از تاديء دين بعوض دائن اصلی قرار گرفته و می‌تواند از مديون مطالبه دين نماید.

(۲) اگر مديون قبل از شخصی که تاديء دين به او تفویض گردیده دين را بپردازد شخص مذكور می‌تواند رد دينی را که پرداخته است از مديون یا دائن اصلی مطالبه نماید.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۱۷

ماده ۸۰۶:

هرگاه شخصی دین شخص دیگری را بدون تفویض تادیه نماید، دین از ذمہ مدیون ساقط می‌گردد. به قبولی یا عدم قبولی مدیون اعتبار داده نمی‌شود، درین صورت تادیه کننده متبرع شناخته شده حق رجوع را به مدیون ندارد، مگر اینکه از قرائن طوری معلوم گردد که در تادیه دین مصلحت تادیه کننده بوده یا وی اصلاً نیت تبرع را نداشته است.

ماده ۸۰۷:

هرگاه شخص مال شخص دیگر را بدون اجازه استعمال نماید به تأدیه منافع آن مکلف می‌گردد. مگر اینکه مال مذکور منتقل بوده و استعمال کننده دارای حسن نیت باشد.

ماده ۸۰۸:

هرگاه ملک شخصی باملک شخص دیگری طوری متصل گردد که انفصال آن بدون ضرر غیر ممکن باشد، ملکی که قیمت آن کتر است بعد از تأدیه قیمت، تابع ملکی شناخته می‌شود که قیمت آن بیشتر باشد.

ماده ۸۰۹:

هرگاه شخص گرچه غیر ممیز باشد، مفادی را بدون سبب مشروع به ضرر شخص دیگری کسب نماید، در حدود آنچه کسب نموده به تأدیه جبران خساره برای متضرر مکلف می‌باشد، گرچه کسب مفاد ادامه نداشته باشد.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۱۸

ماده ۸۱۰:

دعوی ناشی از اکتساب بدون سبب در تمام احوال گذشته، بعد از انقضای مدت سه سال، از تاریخ علم دائم بداشتن حق رجوع و انقضای مدت (۱۵) سال از تاریخ آغاز حق رجوع شنیده نمی‌شود.

بحث دوم – عقد فضولی

ماده ۸۱۱:

- (۱) در احوالی که عمل شخص فضولی مفید بوده و به سبب اضطرار، وکالت یا مقتضای امر انجام یافته باشد، شخص فضولی مکلف است در مورد اجرای عمل، مثل شخص عادی توجه نماید. شخص فضولی از خطای خود و خطای شخصی که از طرف وی به اجرای عمل مذکور مکلف گردیده، مسئول پنداشته می‌شود.
- (۲) صاحب عمل می‌تواند مستقیماً شخصی که به اجرای عمل مذکور از طرف شخص فضولی مکلف گردیده، مطالبه ضمان نماید.

ماده ۸۱۲:

شخص فضولی می‌تواند در احوال مندرج ماده (۸۱۱) این قانون مصارفی را که در اجرای عمل متحمل گردیده، در خلال مدت سه ماه از تاریخ علم صاحب عمل به آن، از وی مطالبه نماید.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۱۹

باب سوم

آثار و جیبیه

فصل اول

وجیبیه طبیعی

ماده ۸۱۳:

هرگاه تصرف، وجیبیه طبیعی را بوجود آرد، محاکمه می‌تواند ساحه آنرا در حدود احکام شرع و قانون تعیین نماید.

ماده ۸۱۴:

وجیبیه طبیعی سبب تعهد مدنی شده می‌تواند.

فصل دوم

تنفیذ عینی

ماده ۸۱۵:

متعهد به ایفای عین آنچه تعهد نموده مکلف می‌باشد، در صورت عدم امکان تنفیذ عینی، مکلف گردانیدن متعهد به تعویض مالی جواز دارد، مگر این‌که از تعویض مالی بطرف مقابل ضرر کلی عاید گردد.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۲۰

ماده ۸۱۶:

تعهد به انتقال ملکیت یا هر نوع حق عینی دیگر بارعاایت قواعد متعلق به ثبت استناد، موجب انتقال فوری این حق می-گردد. مشروط بر اینکه موضوع وجیبه ذاتاً شی معین بوده و شخص متعهد مالک آن باشد.

ماده ۸۱۷:

هرگاه شخص به انتقال حق عینی که نوعیت آن تعیین گردیده تعهد نماید، برای انتقال این حق، موضوع تعهد باید مشخص گردد. در غیرآن دائن می‌تواند به اجازه محکمه موضوع تعهد را از عین نوع بدست آورد. همچنان دائن می‌تواند قیمت موضوع وجیبه را با جبران خساره در هردو حالت مطالبه نماید.

ماده ۸۱۸:

تعهد به انتقال حق عینی، متضمن تعهد به تسلیمی و حفاظت موضوع تعهد، الی زمان تسلیمی آن می باشد.

ماده ۸۱۹:

هرگاه طبیعت وجیبه یا موافقة طرفین مستوجب اجرای یک عمل توسط شخص متعهد بوده باشد، دائن می‌تواند اجرای عمل مذکور را توسط غیر متعهد، قبول نه نماید.

ماده ۸۲۰:

(۱) هرگاه متعهد عملی را که تعهد نموده تنفیذ نه نماید، درحالیکه اجرای عمل مذکور توسط شخص وی ضروری پنداشته نه شود،

قانون مدنی / کتاب اول ۲۲۱

طرف مقابله می‌تواند اجازه اجرای عمل مذکور را در صورت امکان، به حساب متعهد از محکمه حاصل نماید.

(۲) در حالت عاجل طرف مقابله می‌تواند بدون مطالبه اجازه از محکمه، بعد از اطلاع به متعهد، تعهد را به حساب وی تنفیذ نماید.

ماده ۸۲۱:

هرگاه شخص اجرای عملی را تعهد کرده باشد در برابر مطالبه طرف مقابله باجرای آنچه تعهد نموده مکلف می‌باشد در غیر آن حکم محکمه در صورتی که طبیعت معامله مقتضی آن باشد، قایم مقام تنفیذ از طرف متعهد قرار می‌گیرد.

ماده ۸۲۲:

هرگاه در تعهد به اجرای عمل از متعهد نگهبانی یا اداره شی و یا بکار بردن احتیاط در تنفیذ تعهد مطلوب باشد وقتی تعهد اجراء شده پنداشته می‌شود که در تنفیذ آن احتیاطی را که شخص عادتاً بکار می‌برد رعایت نماید، گرچه مطلوب متحقق نگردد، مگر این‌که قانون با موافقة طرفین طور دیگری تصریح کرده باشد. در تمام احوال اگر متعهد مرتکب تقلب یا خطای بزرگ گردد مسئول شناخته می‌شود.

ماده ۸۲۳:

هرگاه در تعهد یا امتناع از عمل متعهد تخلف ورزد، طرف مقابله می‌تواند از لایه آنچه را به خلاف از تعهد اجراء گردیده و در صورت لزوم با جبران خساره از متعهد مطالبه نماید.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۲۲

فصل سوم

تنفیذ از طریق تهدید به غرامت

ماده ۸۲۴:

- (۱) هرگاه تنفیذ عینی بدون اجرای وجبیه از طرف شخص متعهد غیر ممکن یا غیر مناسب باشد طرف مقابل می‌تواند حکم محکمه را مبنی بر الزامیت متعهد بر تنفیذ در صورت امتناع با غرامت تهدیدی مطالبه نماید.
- (۲) اگر محکمه اندازه غرامت را برای اکراه متعهد یکه از تنفیذ وجبیه امتناع ورزیده غیر کافی بداند، می‌تواند اندازه غرامت را حسب لزوم زیاد نماید.

ماده ۸۲۵:

- هرگاه متعهد بعد از تهدید به غرامت تعهدش را عیناً تنفیذ ننماید و یا به امتناع از تنفیذ اصرار ورزد، محکمه با رعایت ضرر عایده بطرف مقابل و تعتن متعهد مقدار جبران خسarde را تعیین می-نماید.

فصل چهارم

تنفیذ از طریق جبران خسarde

ماده ۸۲۶:

- تنفیذ از طریق جبران خسarde مطابق به احکام قانون صورت می-گیرد.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۲۳

:۸۲۷ ماده

استحقاق جبران خساره قبل از ابلاغ به متعهد متحقق، شده نمی‌تواند، مگر این‌که قانون طور دیگری حکم کرده باشد.

:۸۲۸ ماده

ابلاغ متعهد از طریق اخطار کتبی یا آنچه قایم مقام اخطار شده بتواند، صورت می‌گیرد موافقة طرفین مبنی بر این‌که صرف رسیدن موعود ایفای تعهد بدون اجرآت دیگر ابلاغ پنداشته شود نیز قایم مقام اخطار شده می‌تواند.

:۸۲۹ ماده

در احوال آتی ابلاغ به متعهد ضرور نمی‌باشد:

۱- در حالی‌که تنفیذ عینی تعهد، بفعل شخص متعهد، غیر ممکن گردیده باشد.

۲) در حالی‌که موضوع تعهد، جبران خساره ناشی از عمل غیر مجاز باشد.

۳- در حالی‌که موضوع تعهد، رد چیزی باشد که سرقت گردیده و متعهد به آن علم داشته باشد و یا آن را بغیر حق باوجود داشتن علم به آن تسلیم شده باشد.

۴- در حالی‌که متعهد امتناع خود را کتاباً اظهار نموده باشد.

:۸۳۰ ماده

۱) موافقت طرفین مبنی بر متحمل شدن متعهد از مسئولیت حوادث غیر مترقبه و اسباب مجبره جواز دارد.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۲۴

(۲) همچنان موافقت طرفین بر رفع هر نوع مسئولیت معهود که ناشی از عدم اجرای تعهد تعاقدی وی باشد، جواز دارد مسئولیت ناشی از تقلب و خطای بزرگ شخص معهود بر اثر موافقة طرفین مرفوع شده نمی‌تواند. معهود می‌تواند رفع مسئولیت خود را از تقلب و خطای کلی اشخاصیکه در تنفیذ تعهد استخدام نموده است، شرط گذارد.

(۳) هر نوع موافقت طرفین، مبنی بر رفع مسئولیت ناشی از عمل غیر مجاز، باطل می‌باشد.

فصل پنجم

تضمين حقوق دائمي

قسمت اول - احکام عمومی

ماده ۸۳۱:

- (۱) تمام اموال مدييون در تضمين تاديء دين وی قرار می‌گيرد.
(۲) تمام دائميin در برابر اموال مدييون حق مساوی دارند، مگر دائميin که مطابق به احکام اين قانون حق تقديم داشته باشد.

قسمت دوم - وسایل تنفيذ

مبث اول - دعوى غير مستقيم

ماده ۸۳۲:

دائئ می تواند حقوق مدييون را بنام مدييون استعمال نماید، گرچه دين هنوز قابل تاديء نباشد، مشروط بر اينکه حق مذكور از

قانون مدنی / کتاب اول ۲۲۵

حقوق غیر مالی منحصر و ملصق به شخص مدييون نبوده و یا چيز غير قابل حجز نباشد دائن وقتی اين حق را استعمال کرده میتواند که عدم استعمال آن را از طرف مدييون ثابت نماید و همچنان ثابت نماید که عدم استعمال حق، از طرف مدييون، سبب افلاس یا زيادت افلاس وی میگردد. درین حالت ابلاغ به مدييون ضرور نمی باشد، مگر ادخال او بحیث خصم در دعوی حتمی است.

ماده ۸۳۳:

دائن در صورت استعمال حقوق مدييون نائب وی شناخته شده، مفادی که در نتیجه استعمال حق حاصل می شود مال مدييون، محسوب گردیده و در تضمین تمام دائنين قرار میگیرد.

مبحث دوم - دعوی عدم نفاذ تصرف

ماده ۸۳۴:

هرگاه حق دائن قابل تأديه بوده و مدييون در آن تصرفی نماید که دائن را متضرر سازد، طوری که از حقوق مدييون بکاهد یابه تهدات مدييون به نحوی بیفزاید که منجر به افلاس یا زيادت افلاس مدييون گردد، دائن میتواند با درنظر گرفتن شرایط مندرج ماده(۸۳۵) اين قانون عدم نفاذ چنین تصرف را مطالبه نماید.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۲۶

ماده ۸۳۵:

- (۱) تصرف بالمعاوذه مدیون وقتی در حق دائن فاقد اعتبار شناخته می‌شود که تصرف مذکور مشتمل بر تقلب مدیون بوده، طرف مقابل به آن علم داشته باشد. تصرف مدیون وقتی مشتمل بر تقلب پنداشته می‌شود که مدیون درحال صدور تصرف به افلاس خود علم داشته باشد.
- (۲) علم طرف مقابل به افلاس مدیون، برای عالم بودن وی به تقلب کافی پنداشته می‌شود، تصرف بدون عوض مدیون در حق دائن معتر شناخته نمی‌شود، گرچه طرف مقابل دارای حسن نیت بوده و مدیون مرتكب تقلب نشده باشد.
- (۳) اگر خلفی که مال از طرف مدیون به وی انتقال نموده، آنرا به مقابل عوض به خلف دیگری انتقال بدهد، دائن نمی‌تواند به عدم انجاز تصرف تمکن نماید. مگر این‌که خلف دوم هنگام تصرف مدیون با خلف اول در عقد معاوذه به تقلب مدیون یا در عقد بدون عوض به افلاس او علم داشته باشد.

ماده ۸۳۶:

- هرگاه دائن افلاس مدیون را ادعا نماید محض به اثبات مقدار دیون ذمت مدیون، مکلف می‌باشد. مدیون مکلف است ثابت نماید، مالک آن مقدار مالی است که مساوی دیون او و یا زاید از آن می‌باشد.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۲۷

ماده ۸۳۷:

هرگاه قرار عدم نفاذ تصرف صادر گردد، تمام دائینی که تصرف مذکور به ضرر آنها انجام یافته ازین حکم استقاده کرده می‌توانند.

ماده ۸۳۸:

- (۱) هرگاه مديون وجايب خود را ايفاء نموده و يا اموال وی برای پرداخت ديون ذمتش كفايت نماید، حق دائن در مورد تممسک بعدم اعتبار تصرف مديون، ساقط می‌گردد.
- (۲) طرف مقابل مديون وقتی از دعوى عدم نفاذ تصرف برکنار شده می‌تواند، که شخصاً به ايفای حقوق دائين اقدام ننموده و يا ثابت نماید که مديون مالک آن مقدار ماليست که به ايفای ديون او كفايت می‌کند.

ماده ۸۳۹:

هرگاه شخص از مديون مفلس حقی را بدون پرداخت ثمن به دست آرد، وقتی دعوى دائين علیه او قابل سمع نمی باشد که ثمن مذکور مثلی بوده و به خزانه یا بانکی که محکمه تعیین می نماید، طور امانت تحويل شده باشد.

ماده ۸۴۰:

- (۱) هرگاه تقلب محض به غرض تقدم بدون موجب یکی از دائين به عمل آمده باشد، اين عمل صرف محرومیت دائن را از حق امتياز تقدم بار می‌آرد.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۲۸

(۲) اگر مدیون مفلس دین یکی از دائینین را قبل از بسر رسیدن مؤعد پردازد، این پرداخت، حقوق سایر دائینین را در اقامه دعوی عدم نفاذ تصرف متاثر نمی سازد. همچنان اگر پرداخت دین بعد از به سر رسیدن مؤعد به اساس سازش طرفین صورت گرفته باشد، تابع عین حکم پنداشته می شود.

مادة ۸۴۱:

دعوی عدم نفاذ تصرف بعد از مرور سه سال از تاریخ علم دائن به علت موجبه عدم نفاذ تصرف، شنیده نمی شود. در سایر احوال دعوی بعد از مرور پانزده سال از تاریخ صدور تصرف شنیده نمی شود.

قسمت سوم - مسائل ضمان

بحث اول - حق نگهداری

مادة ۸۴۲:

هریکی از متعاقدين می توانند در هر معاوضه مالی تا وقتی که بدل مستحق را تسلیم نگردیده، معقود عليه را نزد خود نگهدارد.

مادة ۸۴۳:

هرگاه شخص در ملک غیر که تحت تصرف جایز او قرار دارد، مصارف ضروری و مفید انجام دهد، می تواند الی زمان حصول آنچه قانوناً مستحق می گردد، از رد آن به مالکش امتناع ورزد. مگر اینکه مکلفیت به رد ملک، ناشی از عمل غیر مجاز باشد.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۲۹

ماده ۸۴۴:

شخصی که به دادن مالی تعهد نماید، تا وقتی که طرف مقابل به اینکه تعهد ناشی از تعهد مدیون که مرتبط به آن است نپردازد یا تأمینات کافی برای اینکه تعهد مذکور ندهد، می‌تواند از دادن مال مذکور امتناع ورزد.

ماده ۸۴۵:

ثبت حق نگهداشت شی، حق امتیاز را برآن ثابت نمی‌سازد. نگاه کننده به حفاظت شی مذکور وارائه حساب عواید آن مکلف می‌باشد. اگر خوف هلاک یا معیوب شدن شی مذکور متصور باشد، نگاه کننده می‌تواند اجازه محکمه را درمورد فروش آن مطابق اجرآت مربوط به بیع مرهون حیازی مطالبه نماید، درین صورت حق نگهداشت به ثمن شی، انتقال می‌یابد.

ماده ۸۴۶:

(۱) حق نگهداشت شی با از بین رفتن حیازت آن، از بین می‌رود.
(۲) اگر شی از حیازت شخص بصورت خفیه یا با وجود اعتراض وی خارج ساخته شود، می‌تواند اعاده حیازت آنرا مطالبه نماید. مشروط براینکه درخواست اعاده در خلال مدت یک ماه از تاریخ علم شخص به اخراج شی و قبل از مرور یک سال از تاریخ مذکور به عمل آمده باشد.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۳۰

مبحث دوم - حجر مدیون مفلس

ماده ۸۴۷:

هرگاه مدیون از پرداخت دیون مستحق الاداء امتناع آورد و چنین ظاهر شود که دیون از مال او بیشتر بوده، خوف ضیاع دارایی او نزد دائین م وجود باشد یا مدیون دارایی خود را مخفی ساخته یا به نام دیگری قید نموده باشد، مفلس شناخته می‌شود.

ماده ۸۴۸:

(۱) هرگاه شرط مندرج ماده (۸۴۷) این قانون در مورد مدیون تحقق یابد، هریک از دائین می‌توانند از محکمه ایکه محل سکونت مدیون در حوزه قضائی آن قرار دارد، حجر تصرف مدیون را در مال مطالبه نماید. این مطالبه در دفتر مربوط ثبت می‌گردد.

(۲) هر نوع تصرف مدیون بعد از ثبت مطالبه، از اعتبار ساقط شناخته می‌شود.

ماده ۸۴۹:

(۱) بعد از صدور قرار منع مدیون از تصرف و ثبت آن و نشر در جریده رسمی، هریک از دائین می‌تواند از محکمه مربوطه صدور امر حجز اموال منقول و غیر منقول مدیون را به شمول دیووني که نزد غیر دارد، مطالبه نماید. اموالی که تحت حجز آمده نمی‌تواند، ازین حکم مستثنی می‌باشد. حجز اموال مفلس به مصلحت دائین تازمان انتهای حجز باقی می‌ماند.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۳۱

(۲) اموال تحت حجز جهت اداره به شخص معتمدی که از طرف دائین انتخاب می‌گردد، سپرده می‌شود. معتمد حساب این اموال را به محکمة تقدیم می‌دارد که قرار حجز را صادر نموده است.

مادة: ۸۵۰

نفقه مدیون ممثوع التصرف و کسانی که نفقه شان بدوش او لازم است، در مدت حجر از ارزیابی محکمه، از اموال تحت حجز پرداخته می‌شود.

مادة: ۸۵۱

(۱) هرگا به حجر مدیون مفلس حکم صادر شود، مدت تأجیل دیون مؤجله از بین می‌رود و از مقدار مفاد مرتبه دیون مذکور از مدت سقوط کاسته می‌شود.

(۲) محکمه می‌تواند به اساس درخواستی مدیون در مقابل دائین در دیون مؤجله به اباقای مهلت و یا تمدید آن حکم نماید. چنانچه محکمه می‌تواند دیون مستعجله را در صورت ایجاب شرایط و مصلحت مدیون و دائین تمدید نماید.

مادة: ۸۵۲

هرگاه مدیون محجور، به دین اقرار نماید، اقرار او مدار اعتبار نمی‌باشد. اگر دینی را که بر ذمه اوست از مال خود برای یکی از دائین بپردازد، دائین دیگر حق استرداد آنرا دارد.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۳۲

ماده ۸۵۳:

امینی که به اداره اموال مدييون تعیین گردیده، مفاد مال را بحساب امانت در بانکی که محکمه تعیین می نماید، به حساب دائنين امانت می گذارد. چنانچه می تواند به اجازه محکمه و موافقه مدييون و دائنين به بیع آنچه که از مال محجوزه فروش آن جایز است جهت ایفاء دین اقدام نماید.

ماده ۸۵۴:

(۱) مدييون محجور می تواند به موافقة اکثریت دائنين که سه بر چهار حصه دیون را تمثیل کنند، تمامی یا بعضی از اموال خود را بفرو شد، بشرطی که ثمن آنرا برای اداء دیون خود تخصیص دهد.
(۲) اگر دائنين در توزیع ثمن توافق نظر نداشته باشند، ثمن مذکور را طور امانت به حساب بانکی که محکمه تعیین می نماید. بگذارد تا محکمه آنرا مطابق به احکام قانون توزیع نماید.

ماده ۸۵۵:

مدييون می توانند به اجازه محکمه، گرچه بدون رضای دائنين باشد، در مال خود تصرف نماید. بشرطی که این تصرف به ثمن مثل بوده مشتری آن را به بانکی که محکمه تعیین می نماید، بحساب دائنين طور امانت بگذارد.

ماده ۸۵۶:

مدييون در حالات آتی به مجازات تقلب محکوم می گردد:

قانون مدنی / کتاب اول ۲۳۳

۱- در صورتی که دعوی دین علیه مدیون اقامه گردد و مدیون عمدًاً افلاس خود را به قصد ضرر رساندن به دائین و نمود سازد، مشروط بر این که دعوی به صدور حکم افلاس اثبات دین خاتمه یافته باشد.

۲- در صورتی که مدیون، بغرض ضرر رساندن دائین بعد از حکم حجر مبنی بر افلاس او، بعضی از اموال خود را به لحاظ عدم تطبیق حکم پنهان نماید یا به دیون ساختگی ویا به مبالغه در دین، مبادرت ورزد.

مادة : ۸۵۷

افلاس در حالات آتی به اساس درخواست اشخاص ذی علاقه و حکم محکمة باصلاحیت، خاتمه می یابد:

۱- در حالی که اموال مدیون از دیون او بیشتر ثابت شود.
۲- در حالی که تمامی دائین و یا بعضی از آنها به مدیون ابراء دهند و اموال مدیون از دیون باقی مانده بیشتر باشد.

۳- در حالی که مدیون دیون معجل خود را بدون تاثیر حکم حجر در تعجیل دین تادیه نموده باشد، دیون معجله در این صورت به مؤعد معینه قبل از صدور حکم افلاس بر می‌گردد. مشروط براینکه اقساط به سر رسیده آن نیز تادیه شده باشد.
۴- در حالی که تمامی دیون به اساس تصفیه، بین دائین، امین و مدیون تأدیه شود.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۳۴

ماده ۸۵۸:

- (۱) بعد از انتهای حکم حجر موضوع از طرف امین محکمه به حاشیه ثبت حکم حجر رسانیده شده، به مصرف مديون درجریده رسمي نشر می‌شود.
- (۲) اموال باقیمانده از تصرف امین کشیده شده و به مديون تسليم می‌گردد.

فصل ششم

تعدد طرفین و جیبه

قسمت اول- دین مشترک و غیر مشترک

ماده ۸۵۹:

دین در صورت اتحاد سبب، مشترک پنداشته می‌شود، خواه ناشی از عقد واحد بوده و یا به وارثین انتقال نموده باشد یا اینکه از مال مشترک به مصرف رسیده یا بدل قرضی باشد که از مال مشترک داده شده باشد.

ماده ۸۶۰:

دین در صورت اختلاف سبب، غیر مشترک پنداشته می‌شود.

ماده ۸۶۱:

هرگاه دین بین دو یا زیاده اشخاص مشترک باشد، هریکی از شرکاء می‌تواند حصة خویش را از مديون مطالبه نماید. در صورتی که یکی از شرکاء قسمتی از دین را قبض کند، باقی

قانون مدنی / کتاب اول ۲۳۵

شرکاء بقدر حصص خویش در آن سهیم می باشدند. در حال غیابت بعضی از شرکاء، شریک حاضر می تواند تأدية حصة خود را مطالبه نماید.

مادة ۸۶۲:

هرگاه یکی از شرکاء قسمتی از دین مشترک را قبض نماید، شریک دیگر می تواند در عین مقدار قبض شده شرکت نموده، متباقی دین را مشترکاً از مديون مطالبه نمایند و يا اينکه تمام حصة خود را از مديون مطالبه نماید.

مادة ۸۶۳:

شریک بعد از اختیار مراجعه به مديون، نمی تواند به شریک قابض رجوع نماید، مگر اينکه حصة او تلف شده باشد. در آنصورت بقدر حصة خویش در مال قبض شده بر قابض رجوع می نماید.

مادة ۸۶۴:

(۱) هرگاه شریک قابض مقدار قبض شده را به نحوی از انحصار تصرف خود خارج ساخته و يا آنرا تلف نماید، در مقابل شرکاء دیگر به اندازه حصة شان مسئول می باشد.

(۲) در صورتی که شی قبض شده بدون قصور درست قابض تلف شود، در مقابل شرکاء دیگر در حصة شان مسئول شناخته نمی شود، دین باقی مانده بر ذمه مديون به سایر شرکاء تعلق می گيرد و شریک قابض، در آن سهیم شده نمی تواند.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۳۶

ماده ۸۶۵:

هرگاه یکی از شرکاء در حصه دین خود از مدييون ضامن گيرد یا مدييون دين او را به ديگري حواله نماید، ساير شرکاء در مقداری که از ضامن یا محال عليه قبض می‌کند، شريك می‌باشد.

ماده ۸۶۶:

هرگاه یکی از شرکا بقدر حصة خود مالي را از مدييون اجاره بگيرد، قابض حصه خود شناخته می‌شود. ساير شرکاء می‌توانند به اندازه حصص خود، خويش را شريك مستأجر بدانند و يا به مدييون مراجعه نمایند.

ماده ۸۶۷:

هرگاه یکی از شرکاء در دين مشترک حصه خود را به مدييون هبه و يا از آن ابراء دهد، هبه وابراء مذكور صحت داشته، در مقابل ساير شرکاء ضامن شناخته نمي شود.

ماده ۸۶۸:

هرگاه مدييون وفات نماید و متروکه کمتر از دیون او باشد، تمام شرکاء بقدر حصص خود در متروکه سهیم می‌باشن.

ماده ۸۶۹:

هرگاه دين مشترک مال موروث باشد، هیچ يك از شركاً نمي‌تواند حصه شريك خود را بدون اذن او مؤجل نماید، اما تنها حصه خود را مؤجل نموده می‌تواند.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۳۷

ماده ۸۷۰:

اگر دین مشترک براساس عقد قرض مستحق الاداء باشد، هیچ یک از شرکاء به تنها یی بدون موافقه سایر شرکاء نمی‌تواند، دین را مؤجل سازد.

ماده ۸۷۱:

شرکاء می‌توانند موافقه نمایند که هریک آنها حق دارند حصة دین خودرا از مدیون قبض نمایند، بدون این‌که سایر شرکاء به او حق مراجعه را داشته باشند. این موافقه حکم تقسیم دین را دارد و حصة هریک از شرکاء بدون مشارکت به خود او اختصاص دارد.

ماده ۸۷۲:

هرگاه دین مورد مطالبه غیر مشترک باشد، هریک از دائینین می‌تواند به تنها یی حصة خود را از مدیون بdest آرد. سایر دائینین در دین قبض شده حق اشتراک ندارند.

قسمت دوم - تضامن

مبث اول - احکام عمومی

ماده ۸۷۳:

تضامن بین دائینین و مدیونین بدون اتفاق طرفین یا نص قانون موجود شده نمی‌تواند.

مبحث دوم - تضامن دائمین

ماده ۸۷۴:

(۱) دائمین به اساس تضامن می‌توانند بصورت دسته جمعی یا انفرادی تمامی دین را از مديون مطالبه نمایند.

(۲) مديون نمی‌تواند در صورت مطالبه تادیه دین از طرف یکی از دائمین متضامن بطرق دفاعی تمسک نماید که مربوط به دائمین دیگر باشد، مديون می‌تواند به طرق دفع خاصی که مربوط شخص طلب کننده یا حصة متعلق به وی و یا طرق دفاعی که مشترک بین دائمین باشد، تمسک نماید.

ماده ۸۷۵:

مديون می‌تواند تمامی دین را بیکی از دائمین متضامن پردازد، مگر اینکه یکی از دائمین توسط اخطار قبلی او رامنع کرده باشد.

ماده ۸۷۶:

(۱) هرگاه برائت ذمة مديون در برابری کی از دائمین متضامن به سببی غیر از تادیه دین حاصل گردد، در برابر متباقی دائمین بری الذمه شناخته نمی‌شود. مگر این‌که بقدر حصة دائمین باشد که مديون دربرابر آن برائت حاصل نموده.

(۲) هرگاه یکی از دائمین متضامن عملی را مرتكب شود که به اساس آن به دائم ضرری وارد آید، این عمل درحصه سایر دائمین نافذ شمرده نمی‌شود.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۳۹

:۸۷۷ ماده

هرآنچه را که یکی از دائینین متضامن از مدييون در مقابل دين اخذ نماید، همه دائین در آن حق مساوی دارند. مگر آنکه موافقت دائین و یا نص قانون به خلاف آن حکم نماید.

بحث سوم - تضامن مدييونين

:۸۷۸ ماده

(۱) هرگاه تضامن بین مدييونين باشد، دائن می‌تواند کل دين را از تمام مدييونين یا از هريک آنها که خواسته باشد، مطالبه نماید. مطالبه دين از يکي، مانع مطالبه از ساير مدييونين نمي‌گردد.

(۲) مدييونيکه دائن از او مطالبه دين می‌نماید، نمي‌تواند به وسائل دفاع خاصی‌که به مديون ديگر تعلق دارد تمsek نماید. مگر به قدرحصه خود او مشروط بر اين‌که حصه دين خود را بوجه از وجوده پرداخته باشد. مديون می‌تواند به وسائل دفاع خاص که به خود او تعلق دارد و یا به وسائل دفاع مشترك بین تمام مدييونين تمsek نماید.

:۸۷۹ ماده

هرگاه يکي از مدييونين متضامن کل دين را عيناً یا عوضاً و یا از طريق حواله اداء نماید، خود او و ساير مدييونين بری الذمه شناخته می‌شوند.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۴۰

ماده ۸۸۰:

تجدید دین بین دائن و یکی از مديونین متضامن مؤجب برایت ذمه سایر مديونین میگردد، مگر اینکه دائن حق مطالبه خودرا در برابر آنها حفظ کرده باشد.

ماده ۸۸۱:

مديون متضامن نمیتواند به اساس مجرایی که بین دائن و مديونین متضامن دیگر صورت گرفته، تمسک نماید. مگر به اندازه حصه همان مديون.

ماده ۸۸۲:

در صورت اتحاد ذمه دائن با یکی از مديونین متضامن دین از ذمه سایر مديونین ساقط نمی شود. مگر بقدر حصه مديونيکه ذمه وی با دائن متحد گردیده است.

ماده ۸۸۳:

هرگاه دائن به یکی از مديونین متضامن ابراء دهد، دین از ذمه او ساقط شده، سایر مديونین بری الذمه شناخته نمی‌شوند، مگر اینکه دائن به صراحة از برایت ذمه آنها تذکر داده باشد. درین صورت دائن میتواند تنها مقدار متباقی دین را بعد از وضع حصه مبری الیه از سایر مديونین، مطالبه نماید.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۴۱

ماده ۸۸۴:

هرگاه دائن به یکی از مديونين متضامن از تضامن ابراء دهد، حق دارد کل دين را از ساير مديونين مطالبه نماید، مگر اينكه به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

ماده ۸۸۵:

(۱) در جميع حالاتي كه یکی از مديونين متضامن، از طرف دائن برائت از دين يا از تضامن حاصل نماید و مديون ديگر مفلس گردد، ساير مديونين مى توانند هنگام ادائی دين به تناسب دينيکه از حصه مديون مفلس به مديون مبرى له مى رسد، مطابق حكم ماده(۸۹۲) اين قانون، به وى مراجعه نمایند.

(۲) در حالاتي كه دائن مديون مبرى اليه را از هرگونه مسئوليت دين آزاد ساخته باشد، حصه دين مديون مفلس برخود دائن تحميل مى شود.

ماده ۸۸۶:

(۱) هرگاه دين در مورد يکی از مديونين متضامن زير مرور زمان آيد، ساير مديونين نمى توانند از آن استفاده کنند. مگر بقدر حصه مديون مذكور.

(۲) هرگاه مرور زمان در مورد يکی از مديونين متضامن منقطع و يا نفاذ آن متوقف گردد، دائن نمى تواند در برابر ساير مديونين به آن تمسك نماید.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۴۲

ماده ۸۸۷

- (۱) مديون متضامن در اجرای تعهدات خود صرف از عمل خود مسئولیت دارد. هرگاه دائن یکی از مديونین متضامن اخطار دهد، اين امر بر سایر مديونین تاثيری ندارد. مگر اينکه موافقه طورديگري صورت گرفته باشد.
- (۲) درصورتى که اخطاراز جانب يکی از مديونين متضامن بدان صورت گرفته باشد، سایر مديونين از آن مستفيد شده میتوانند.

ماده ۸۸۸

- (۱) هرگاه دائن یا يکی از مديونين متضامن در موضوع دين طوری مصالحه نماید که اين امر متضمن ابراء از دين باشد یا اينکه برایت ذمه مديون را از دين به نحوی از انحا افاده کند، سایر مديونين از آن مستفيد میگردند.
- (۲) اگر مصالحه دائن یا يکی از مديونين متضامن، افزونی در وجایب قلی و یا سبب بوجود آوردن وجایب جدید گردد، اين گونه مصالحه بر سایر مديونين تاثير ندارد، مگر اينکه با آن موافقه کرده باشند.

ماده ۸۸۹

- (۱) هرگاه يکی از مديونين متضامن به دين اقرار نماید، اقرار او در مورد سایر مديونين اعتبار ندارد.
- (۲) هرگاه يکی از مديونين متضامن از سوگند نکول نماید و یا به اثر توجيه آن دائن سوگند ياد نماید، سایر مديونين از آن متضرر نميگردند.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۴۳

(۳) هرگاه دائن به سوگند یکی از مديونین متضامن اكتفاء نماید،
ساير مديونين از آن مستقید می‌گردند.

مادة ۸۹۰

(۱) هرگاه عليه یکی از مديونين متضامن بنابر سبب خاص حكمی صادر گردد، اين حكم در مورد ساير مديونين مورد تمسك قرار گرفته نمي‌تواند.

(۲) اگر به مفاد یکی از مديونين متضامن حكمی صادر گردد، ساير مديونين از آن مستقید می‌گرددند، مگر اينکه حكم متکى به سبب خاصی مربوط به مديونيکه به مفاد او صادر شده، باشد.

مادة ۸۹۱

(۱) هر گاه یکی از مديونين متضا من تمامی دين را پردازد، بالاي ساير مديونين به اندازه حصة خود آنها رجوع كرده مي‌تواند و اگر مديون اصلی، شخص ديگري بود و بعوض او دين را پرداخت، درين صورت به تمامی دين بالاي مديون اصلی، بحيث دائن رجوع كرده مي‌تواند.

(۲) در صورتی‌که یکی از مديونين متضامن دين را پردازد، دين در بين تمام مديونين متضامن به حصص مساوى تقسيم مى‌شود، مگر اينکه موافقه يانص قانون طور ديگري باشد.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۴۴

ماده ۸۹۲:

هرگاه یکی از مدیونین متصامن مفلس گردد، مدیونیکه دین را اداء نموده و سایر مدیونین که توان پرداخت دین را دارند، هریک بقدر حصة خود تأدیه دین مدیون مفلس را متحمل می‌گردند.

ماده ۸۹۳:

هرگاه در بین مدیونین متصامن تنها یک شخص ذی نفع در دین شناخته شود، همین شخص در برابر سایر مدیونین مکلف به ادائی دین می‌باشد.

ماده ۸۹۴:

وجیبه در حالات آتی قابل انقسام نیست:

- ۱- درحالتی که موضوع وجیبه طبیعتاً قابل انقسام نباشد.
- ۲- درحالتی که از متظور ویانیت متعاقدین واضح شود که تنفيذ وجیبه قابل انقسام نیست.

ماده ۸۹۵:

(۱) هرگاه در وجیبه غیر قابل انقسام مدیونین متعدد باشد، هر یک از آنها به ایفای تمام تعهد مکلف شناخته می‌شود.

(۲) مدیونی که دین را تأدیه نماید، می‌تواند برسایر مدیونین به قدر حصة آن‌ها رجوع نماید. مگر اینکه از اوضاع و شرایط عکس آن ظاهر گردد.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۴۵

ماده ۸۹۶:

- (۱) هرگاه در وجیه غیر قابل انقسام، دائین و یا ورثه دائن متعدد باشند، هر یک از دائین و یا ورثه می‌تواند از مدیون ایفای تمام وجیه را مطالبه نماید. در صورت اعتراض یکی از دائین یا ورثه بر آن مدیون مکاف است تعهد را به تمام دائین یا ورثه بپردازد و یا دین موضوع تعهد را به امانت بگذارد.
- (۲) دائین می‌توانند بر دائیکه تمام حق را بددست آورده به اندازه حصة خویش مراجعه نماید.

فصل هفتم

وفاء دین

قسمت اول - طرق اداء

ماده ۸۹۷:

- اداء دین به تأدية نقدی، مجرایی ابراء، حواله و تجدید صورت می‌گیرد.

قسمت دوم - طرفین وفا

ماده ۸۹۸:

- (۱) دین از طرف مدیون یا نایب او و یا شخصی که تأدية دین به مصلحت او باشد، با درنظر گرفتن احکام ماده (۸۱۹) این قانون تأدية شده می‌تواند.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۴۶

(۲) همچنان با رعایت فقره فوق ادای دین، از طرف شخص غیر که ادای دین به مصلحت او نباشد، به امر مدیون و یا بدون امر او صحیح است. چنانچه دائن می‌تواند ادای دین را از شخص غیر در صورت اعتراض مدیون و ابلاغ این اعتراض به مدیون، رد نماید.

ماده ۸۹۹:

(۱) شخص غیر در صورتی که به تأدیه دین اقدام نماید، می‌تواند بقدر آنچه تأدیه کرده است، به مدیون مراجعت کند.
(۲) با وجود آن مدیونی که ایفاء دین بدون اراده او صورت گرفته، می‌تواند از رجوع شخصی که دین را کلاً و یا قسمًا پرداخته است، امتناع ورزد. بشرطی که ثابت نماید که از اعتراض او فایده ای مرتب است.

ماده ۹۰۰:

در صورتی که صغیر ممیز و یا محجور علیه، دین خود را بپردازد، تأدیه او صحیح بوده و بری الذمه شناخته می‌شود.

ماده ۹۰۱:

مدیون نمی‌تواند در مرض موت، دین یکی از دائینین را در صورتی که به ضرر سایر دائینین بانجامد، بپردازد.

ماده ۹۰۲:

برای صحت تأدیه دین، لازم است که اداء کننده مالک شی تأدیه شده بوده و اهلیت تصرف را در آن داشته باشد. اگر شی

قانون مدنی / کتاب اول ۲۴۷

پرداخته شده از طرف غیر به استحقاق برده شود و یا بعد از تلف بدل آن اخذ شود، دائن می‌تواند دین خود را از مدييون مطالبه نماید.

ماده ۹۰۳

هرگاه غیر مدييون به تأديه دين پردازد، دراحوال آتي قايم مقام دائنيکه دين خود را حاصل نموده، شناخته می‌شود:

۱- درحالی‌که با مدييون مشترکاً و یا از جانب او به تأديه دين مکلف باشد.

۲- درحالی‌که تأديه کننده دائن بوده، دين دائني را پردازد که تأمین عيني داشته و از دائن مذكور مقدم باشد، گرچه تأديه کننده تأمین نداشته باشد.

۳- درحالی‌که شخص عقاری را خریداری نماید که تحت تضمین حقوق دائنين بوده، ثمن عقار مذكور جهت تأديه ديون شان پرداخته شده باشد.

۴- درحالی‌که تأديه کننده، بحکم صريح قانون قايم مقام شناخته شود.

ماده ۹۰۴

دائنيکه دين خود را از غير مدييون حاصل نموده، می‌تواند به موافقه طرفين، شخص مذكور را قايم مقام خود قرار دهد. گرچه مدييون به اين موافقه رضایت نداشته باشد. موافقه از وقت تأديه مؤخر شده نمی‌تواند.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۴۸

ماده: ۹۰۵

هرگاه مديون بمقصد ادائی دين از شخص ثالث قرض گيرد، می-
تواند قرض دهنده را قایم مقام دائمی که حق او را پرداخته
است، قرار دهد. گرچه دائم مذکور به آن رضایت نداشته
باشد. مشروط براينکه درعقد قرض تذکر داده شود که مال
قرض گرفته شده به پرداخت دین اختصاص دارد و در رسید
دين تصریح شود که ادائی دین از همین مال صورت گرفته
است.

ماده: ۹۰۶

شخصی که به حکم قانون و یا موافقت قایم مقام دائم می-
شود، حقوق دائم با تمام خصوصیات، توابع، تأمینات و
مدافعاتی که به آن مرتب می گردد، به او تعلق می گیرد. این
شخص تنها به اندازه مالیکه به دائم پرداخته، قایم مقام او
شناخته می شود.

ماده: ۹۰۷

(۱) هرگاه غیر مديون قسمتی از دین را بپردازد و در آن
قسمت قایم مقام دائم گردد، اين امر دائم را متضرر نساخته
و در مطالبه قسمت متباقی دین به غیر مديون، مقدم
شناخته می شود. مگر اينکه به خلاف آن موافقه صورت
گرفته باشد.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۴۹

(۲) هرگاه شخص دیگری در پرداخت قسمت باقی مانده دین قایم مقام دائن گردد، هریک در تقسیم دین به تناسب حصة خود به مدیون مراجعه نموده می‌تواند.

مادة ۹۰۸

دین اساساً بدائن یا وکیل او پرداخته می‌شود. اگر دائن محجور باشد، دین به ولی، وصی و یا قیم او که صلاحیت قبض دین را داشته باشد، پرداخته می‌شود. اگر دین بدائن محجور پرداخته شود، اعتبار نداشته مدیون از دین بری الذمه شناخته نمی‌شود، در صورت هلاک و ضایع ساختن آن ولی، وصی و قیم می‌توانند دین را مطالبه نمایند.

مادة ۹۰۹

هرگاه دین به غیر دائن یا غیر وکیل او پرداخته شود، مدیون بری الذمه شناخته نمی‌شود. مگر اینکه دائن پرداخت دین را تائید نماید و یا دین با حسن نیت به شخصی پرداخته شده باشد که در ظاهر حال مستحق آن شناخته شود.

مادة ۹۱۰

(۱) هرگاه دائن بعد از عرضهٔ صحیح دین، از قبول آن امتناع ورزد یا از اجرای اعمالی که بدون آن تأديهٔ صورت گرفته نتواند، اباء آورد و یا به مدیون ابلاغ نماید که به هیچ صورت آماده قبول دین نیست، مدیون می‌تواند به قبول دین در خلال ميعاد معین به دائن، رسمآخطار بدهد.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۵۰

(۲) از اخطار مدييون به دائن نتایج حقوقی ذيل نشأت می نماید:

- ۱- انتقال مسئولیت هلاک و ضیاع دین، از ذمة مدييون به دائن.
- ۲- متوقف شدن جریان فواید.
- ۳- امانت گذاشتن دین به بانک و یا خزانه دولت، به مصارف دائن.
- ۴- مطالبه جبران خسارة واردہ از دائن.

مادة ۹۱۱:

امانت گذاشتن دین، هنگامی قایم مقام تأديه شده می تواند،
که دائن آنرا قبول و یا محکمه به صحت آن حکم نماید.

مادة ۹۱۲:

هرگاه موضوع اداء عقار و یا چیزی باشد که بقاء و استقرار آن در همان مطلوب باشد و مدييون از محکمه مطالبه گذاشتن آنرا تحت تصرف شخص امين نموده باشد، اين تسليم وی قایم مقام امانت گذاشتن می گردد.

مادة ۹۱۳:

مدييون بعد از استیدان محکمه مربوط، می توانند اشیایی را که زود تلف باشد و یا حفاظت و امانت گذاری آن مصارف هنگفت را ایجاب نماید، طور مزایده علني به فروش بررساند و ثمن آنرا به حساب امانت بانکی بگذارد.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۵۱

ماده ۹۱۴:

مدیون می‌تواند به امانت گذاری دین و یا اجرآتی که قایم مقام آن می‌گردد، در حالتی اقدام نماید که هویت و محل اقامت دائن نزداو مجهول باشد و یا دائن فاقد و یا ناقص اهلیت بوده و قایم مقامی نداشته باشد که پرداخت دین را قبول نماید و یا دین در بین چند شخص متنازع علیه باشد و یا عوامل عمده موجود گردد که اجرآت فوق را ایجاب نماید.

ماده ۹۱۵:

(۱) هر گاه مدیون دین را به دائن عرضه نماید و متعاقباً آنرا به امانت گذارد و یا به اجرآت مماثل آن اقدام نماید، می‌تواند از عرضه خویش منصرف شود، مشروط براینکه دائن عرضه را قبول نکرده باشد و یا حکم نهایی محکمه مربوط به صحت آن صادر نشده باشد. در این صورت شرکاء و یا ضامنین دین بری الذمه شناخته نمی‌شوند.

(۲) اگر مدیون از عرضه دین بعد از قبول دائن و یا بعد از صدور حکم محکمه مربوط به صحت آن منصرف شود و دائن نیز انصراف او را قبول نماید، دائن نمی‌تواند بعد از آن به تأمیناتی که متکفل حقوق او است، تمسک نماید. در این صورت شرکاء و ضامنین دین بری الذمه شناخته می‌شوند.

قسمت سوم- موضوع ادای دین

ماده ۹۱۶:

(۱) هرگاه دین از جمله اشیای باشد که به تعیین معین شده بتواند، مديون نمی‌تواند شی دیگری را بدون رضائیت دائم بپردازد. گرچه ارزش بدل مساوی با قیمت ویا بیشتر از آن باشد.

(۲) اگر دین از جمله اشیای باشد که به تعیین معین گردیده نتواند و به عقد معین شده باشد، مديون می‌تواند مثل آن را بپردازد. گرچه دائم به آن رضائیت نداشته باشد.

ماده ۹۱۷:

هرگاه دائم متعاری را از جنس حق خود از مال مديون به طرق مجاز بدست آورد، می‌تواند آنرا قید نماید. مشروط به اینکه متعار مذکور عین اوصاف را دارا باشد.

ماده ۹۱۸:

در دین فوری، مديون نمی‌تواند دائم را به قبول قسمتی از دین مجبور گرداند، گرچه دین قابل تقسیم باشد.

ماده ۹۱۹:

هرگاه مديون یکی از دیون واجب الاداء را بپردازد که یکی با تأمین و دیگر آن بدون تأمین باشد یا یکی قرض و دیگر آن ثمن مبیعه باشد، و یا یکی دین مشترک و دیگر دین خاص باشد یا اینکه هردو دین به نحوی از انها از هم دیگر متباین

قانون مدنی / کتاب اول ۲۵۳

باشند، در صورت اختلاف دائن و مدييون در نوع دين، مدييون
می تواند هنگام تأديه آنرا تعیین نماید.

مادة ۹۲۰

هرگاه مدييون مکلف باشد، دين را با مصارف و تعويضات آن
بپردازد و مقدار پرداخته شده دين و ملحقات آنرا کفايت نکند، از اين
مقدار مصارف تعويضات و اصل دين بالترتيب وضع می گردد،
مگر اينكه موافقه به خلاف آن صورت گرفته باشد.

مادة ۹۲۱

(۱) هرگاه دين مؤجل بوده و يا به اقساط معين قسط شده
باشد، دائن نمی تواند قبل از رسیدن موعد، دين را مطالبه نماید.
(۲) دين معجل بوده يا موعد تأديه آن رسیده باشد،
مدييون به تأديه فوري دين مکاف می باشد. با آنهم محکمه می -
تواند عندالضرورت و در صورت عدم موانع قانوني با درنظر
داشت حالت مدييون، به مدييون مهلت بدهد. مشروط بر اينكه از
آن ضرر فاحش به دائن نرسد.

مادة ۹۲۲

(۱) هرگاه دين مؤجل بوده و تأجيل به مفاد مدييون باشد،
مدييون می توانند قبل از رسیدن موعد به تأديه دين اقدام
نماید. درين صورت دائن به قبول دين مجبور ساخته می
شود، مگر اينكه به خلاف آن موافقه شده باشد و يا از اين اجراء
شخص دائن متضرر گردد.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۵۴

(۲) اگر مدييون دين را قبل از رسيدن موعد بپردازد و بعداً دين قبول شده به استحقاق برده شود، دين به حالت تأجيل قبلی برمی گردد.

مادة ۹۲۳

(۱) هرگاه مدييون به تسليمي مالي تعهد کرده باشد که ايجاب حمل و مصارف را نماید و درعقد محل تسليمي آن تعين نشده باشد، مال مذكور در محل تسليم داده می شود که در حين عقد در آن موجود بوده است.

(۲) درساير تهدئات، ادائی دين در محل سکونت مدييون حين تأديه و يا در محل کار او صورت می گيرد، مشروط براینکه تعهد مذكور به همان کار تعلق داشته باشد. مگر اينکه به خلاف آن موافقه شده باشد.

مادة ۹۲۴

هرگاه مدييون دين را توسط قاصد خود بفرستد و قبل از وصول آن به دائن تلف گردد، مدييون از دين بری الذمه شناخته نمی شود. در حالیکه تسليمی به نماینده دائن به امر دائن صورت گرفته باشد، مدييون از آن بری الذمه پنداشته می شود.

مادة ۹۲۵

مصارف تأديه بدوش مدييون می باشد، مگر اينکه اتفاق عرف یا نص قانون به خلاف آن حکم کند.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۵۵

قسمت چهارم- ادای دین به عوض

ماده ۹۲۶

هرگاه دائن شی دیگری را به عوض آنچه مستحق است، قبول نماید، تعویض مذکور قایم مقام تأدیه شناخته می شود.

ماده ۹۲۷

هرگاه ادای دین به عوض، توسط انتقال ملکیت شی ایکه مقابل دین پرداخته شده صورت گرفته باشد، احکام بیع خصوصاً آنچه متعلق به اهلیت متعاقدين، ضمان استحقاق و عیوب خفی است، در مورد رعایت می شود و از حیث ادای دین، احکام تأدیه خصوصاً آنچه متعلق به تعیین نوعیت تأدیه و از بین رفتن تأمینات است، مرعی می گردد.

قسمت پنجم- تجدید و نیابت

ماده ۹۲۸

تجدید دین به اساس عقد جدیدی که از لحاظ موضوع، سبب یا تغییر یکی از طرفین تعهد با تعهد اولی اختلاف داشته باشد، جواز دارد.

ماده ۹۲۹

تجدید دین در حالات آتی جواز دارد:

- ۱- تغییر دین به اختلاف محل یا سبب دین اولی بموافقت طرفین.
- ۲- تغییر دائن بموافقت دائن، مديون و شخص ثالث، طوریکه شخص ثالث، دائن جدید تلقی گردد.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۵۶

۳- در حالت تغییر مدييون، به نحو يكه دائن و شخص غير موافقه نمایند که شخص مذکور به جاي مدييون اصلی قرار گرفته و مدييون اصلی بدون درنظر داشت رضای او از دين بری الذمه شناخته شود.

۴- در حالتی که شخص غير قبول نماید که مدييون جدید شناخته شود و مدييون اصلی موافقه دائن را در مورد حاصل نموده باشد.

مادة ۹۳۰

در صورت تجدید عقد، دين اصلی ساقط و دين جدید قائم مقام آن می گردد.

مادة ۹۳۱

هرگاه دين اصلی دارای تأمینات شخصی یا عینی باشد، در صورت تجدید دين، تأمینات آن ساقط می گردد. مگر اينکه به تجدید آن موافقه شده باشد.

مادة ۹۳۲

(۱) تجدید دين وقتی اعتبار دارد که دين سابقه و جدید عاري از اسباب بطلان باشد.

(۲) هرگاه دين سابقه ناشی از عقد باشد که قابل ابطال شناخته شود، تجدید آن جواز ندارد. مگر اينکه تجدید به منظور اجازه عقد و قائم مقام ساختن آن به جاي عقد سابق، صورت گرفته باشد.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۵۷

ماده ۹۳۳:

تجدید دین باید به موافقة صريح صورت گرفته یا از اوضاع و حالات به وضاحت معلوم شود، که تجدید دین بصورت قرض جواز ندارد.

ماده ۹۳۴:

نیابت در دین وقتی اعتبار دارد که دائم تعهد شخص غیر را به پرداخت دین به عوض مديون قبول نماید، اين امر، تجدید دین به تغيير مديون شناخته می شود. تجدید دین در نیابت به صورت قرض اعتبار ندارد. اگر موافقه به تجدید موجود نباشد، تعهد جديد در پهلوی تعهد قدیم، بوجود می آید.

ماده ۹۳۵:

تعهد نایب در برابر دائم صحيح است. گرچه تهد او در برابر مديون باطل یا قابل دفع باشد. درین صورت نایب تنها به مديون حق رجوع را دارد.

قسمت ششم- مجرائي

ماده ۹۳۶:

مجري، اسقاط دينی است که دو شخص متقابلاً بالای یک دیگر طلب دارند.

ماده ۹۳۷ :

مجري، یا جبری است که به حکم قانون صورت می گیرد و یا اختياری است که به رضائیت طرفین، به عمل می آید.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۵۸

ماده ۹۳۸

در مجرائی جبری، اتحاد جنس، وصف و استحقاق هر دو دین شرط می‌باشد و در مجرایی اختیاری اتحاد مذکور شرط نمی‌باشد. اگر بین جنس یا وصف هر دو دین اختلاف موجود باشد، هر یک دین مؤجل و دیگری معجل باشد، مجرائی صورت گرفته نمی‌تواند. مگر به رضای طرفین خواه سبب دین واحد یا مختلف باشد.

ماده ۹۳۹

هرگاه ودیعت گیرنده، بالای ودیعت گذار دینی داشته باشد که بامال ودیعت گذاشته شده از یک جنس باشد و یا غاصب بالای مالک عین مخصوصه دینی داشته باشد که با عین مخصوصه از یک جنس باشد، مجرائی بدون رضائیت طرفین صورت گرفته نمی‌تواند.

ماده ۹۴۰

هرگاه دائن مال مدیون را که از جنس دین باشد، تلف نماید، دین مجری می‌شود. در صورت اختلاف جنس، مجرائی دین بدون رضائیت طرفین صورت گرفته نمی‌تواند.

ماده ۹۴۱

هرگاه ضامن از جنس دین بالای دائن مضمون له، دین داشته باشد، مجرائی هردو دین بدون رضائیت طرفین صورت

قانون مدنی / کتاب اول ۲۵۹

می‌گیرد در حالت اختلاف، جنس دین مضمون بها، مجرائی بدون رضایت دائم وضامن صورت گرفته نمی‌تواند.

ماده ۹۴۲:

مجرائی به حد اقل هر دو دین صورت گرفته و وقتی اعتبار دارد که ذی نفع به آن تمسک نموده باشد.

ماده ۹۴۳:

هرگاه دعوی دین هنگام تمسک به مجرائی نسبت مرور زمان قابل سمع نباشد، مانع مجرائی دین شده نمی‌تواند. مشروط بر اینکه امکان مجرائی آن قبل از مرور زمان موجود بوده باشد.

ماده ۹۴۴:

- (۱) مجرائی که حقوق مکتبه غیر را متضرر سازد، جواز ندارد.
- (۲) اگر شخص غیر مال مدييون را که در تصرف او است، حجز نماید و بعد از آن مدييون، دائم خود گردد، مدييون به ضرر حجز کننده، نمی‌تواند به مجرائی دین اقدام نماید.
- (۳) مجرائی دینیکه به ودیعت گذاشته شده و یا به عاریت داده شده باشد. جواز ندارد.

ماده ۹۴۵:

هرگاه مدييون با وجود داشتن حق طلب مجرائی، دین را اداء نماید، نمی‌تواند به ضرر غیر در مورد تأمیناتی که تضمین حق او را

قانون مدنی / جلد دوم ۲۶۰

نموده به مجرایی تممسک نماید. مگر اینکه به حق مذکور علم نداشته باشد.

ماده ۹۴۶:

- (۱) هرگاه دائن حق خود را به شخص دیگری حواله دهد و مدیون این حواله را صراحتاً قبول نماید، مدیون بعد از آن نمی‌تواند ب مجرایی علیه حواله گیرنده، تممسک نماید. گرچه پیش از قبولی حواله چنین حق را دارا بوده باشد، مدیون درین صورت حق رجوع را ندارد، مگر علیه حواله دهنده.
- (۲) محض ابلاغ حواله به مدیون، بدون قبول وی مانع تممسک به مجرایی نمی‌گردد، مگر اینکه حق مورد ادعای مجرایی بعد از ابلاغ حواله به ذمهٔ حواله دهنده ثابت شده باشد.

قسمت هفتم- اتحاد ذمه

ماده ۹۴۷:

هرگاه در دین واحد صفات دائن و مدیون در یک شخص جمیع گردد، دین مذکور به اندازهٔ که اتحاد ذمه در آن صورت گرفته، ساقط می‌شود.

ماده ۹۴۸:

هرگاه سببیکه اتحاد ذمه را بوجود آورده، زایل گردد و این زوال اثر رجعی داشته باشد، دین و ملحقات به نسبت اشخاص ذی علاقه اعاده می‌گردد. اتحاد ذمه در این صورت طوری تلقی می‌گردد که اصلاً بوجود نیامده است.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۶۱

باب چهارم
انقضای عقد

فصل اول
ابراء

ماده ۹۴۹

ابراء حق، به شکل ابرای اسقاط یا ابرای استیفا صورت می‌گیرد.

ماده ۹۵۰

ابراء اسقاط، آن است که دائن مديون خود را از تمام یا از قسمتی حق خود بری الذمه گرداند. ابراء استیفا آن است که دائن به قبض حق خود اقرار نماید.

ماده ۹۵۱

ابراء یا به صورت خاص، ازیک حق یا دعوی و یا بصورت عام از جمیع حقوق و دعاوی بعمل می‌آید.

ماده ۹۵۲

برای صحت ابراء داشتن اهلیت تبع ابراء دهنده شرط است.

ماده ۹۵۳

ابراء موقوف به قبول مديون نمی‌باشد، مگر به رد مديون رد می‌شود. اگر مديون قبل از قبول ابراء وفات نماید، دین از ترکه گرفته نمی‌شود.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۶۲

ماده ۹۵۴:

ابراء معنای تملیک را افاده نموده و تعلیق آن به شرط صحیح می‌باشد.

ماده ۹۵۵:

هرگاه دائن از یک قسمت دین به این شرط ابراء دهد که مدیون قسمت باقیمانده دین را به وقت معین اداء نماید، در صورت ایفای شرط، مدیون بری الذمه شناخته می‌شود، در غیر آن تمام دین به ذمة او باقی می‌ماند.

ماده ۹۵۶:

حقیکه اسقاط را نمی پذیرد، ابراء از آن جواز ندارد.

ماده ۹۵۷:

هرگاه مدیونین متعدد باشند، تعیین کامل هریک از آنها در ابراء ضرور می‌باشد.

ماده ۹۵۸:

ابراء از حقوقی صورت می گیرد که قبل از ابراء ثابت باشد و شامل دینیکه لزوم آن بعد از ابراء تحقق پذیرد، نمی گردد. گرچه سبب دین قبل از ابراء موجود شده باشد.

ماده ۹۵۹:

دعوى، در هر حقیکه متضمن ابراء خاص یا ابرای عام باشد، قابل سمع نیست.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۶۳

فصل دوم

عدم امکان تنفيذ

مادة ٩٦٠:

هرگاه مدیون ثابت نماید، که وفا به تعهد به سببی که خارج از اراده او بود ناممکن شده، تعهد ساقط می گردد.

مادة ٩٦١:

هرگاه یک شی، به اساسی عقد یا بدون آن به تصرف شخص غیر مالک درآید و شی مذکور بدون تجاوز و قصور از دست این شخص تلف گردد، در صورتی که تصرف باضمانت باشد، توان آن برمتصرف لازم می گردد و اگر تصرف به صفت امانت باشد، توان ندارد.

مادة ٩٦٢:

تصرف وقتی باضمانت شناخته می شود که متصرف شی را به قصد تملک به حیازت خود در آورده باشد. و اگر متصرف شی را به قصد نیابت از مالک به حیازت خود در آورده باشد، این تصرف امانت شناخته می شود.

مادة ٩٦٣:

تصرف امانت، وقتی به تصرف باضمانت مبدل می گردد که متصرف مالک شی را بغير حق از تصرف مانع گردد یا آنرا بدون اجازه مالک اخذ نماید، گرچه به قصد تملک صورت نگرفته باشد.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۶۴

ماده ۹۶۴

- (۱) هرگاه ملکیت شی به اساس عقد انتقال نماید، تصرف مالک سابقه قبل از تسلیمی شی، تصرف با ضمانت شناخته می شود.
- (۲) در صورتیکه مالک، بنابر اسباب حق نگهداشت، از تسلیمی شی امتناع ورزد، تصرف او به تصرف امانت مبدل می گردد.

فصل سوم

سقوط حق به مرور زمان

ماده ۹۶۵

- (۱) حق به مرور زمان ساقط نمی گردد.
- (۲) دعوی مطالبه حق بنا بر هر سببی که باشد، علیه منکر، بعد از مرور پانزده سال با رعایت احکام خاص آن واستثنایات ذیل شنیده نمی شود:

ماده ۹۶۶

هرگاه حقوق، مستمر دوری متعدد، از قبیل کرایه منازل، اجاره اراضی و معاشات که بدون عذر قانونی در ظرف مدت پنج سال مطالبه نشود، قابل سمع نمی باشد. اما مدت مرور زمان در حاصلاتی که بر ذمة متصرف دارای نیت سوء و یا بر ذمة ناظروقف باشد، پانزده سال است.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۶۵

ماده ۹۶۷:

دعوى در حقوق آتى بعد از انقضاي مدت يك سال قابل سمع نمى باشد:

۱- حقوق طبيب، استاد، مهندس، وکيل مدافع ناشي از انجام وظيفه و بطور عموم حقوق هر شخصي که شغل آزاد داشته باشد، مانند ادويه فروش دلال و کميشن کار واهل خبره.

۲- حقوق تاجر وصنعت گر، در مقابل اشيء وارداتي وتوليداتي ايکه برای اشخاص ديگر داده شده و اشخاص مذكور در آن تجارت ننمایند.

۳- حقوق صاحبان هوتل و رستورانت، در مقابل اجرت شب باش، قيمت طعام و ديگر مصارف.

۴- حقوق کارگر، مستخدم واجير، ناشي از اجوره روز مره و يا غير روز مره.

ماده ۹۶۸:

دعوى در موارد ماده(۹۶۷) اين قانون، گرچه اشخاص مذكور به انجام خدمات، کار وتوليدات ادامه بدھند، قابل سمع نمى باشد.

ماده ۹۶۹:

شخصي که به عدم سمع دعوى به سبب مرور زمان يك سال تمsek مى نماید باید در برابر توجيه سوگند از جانب محکمه، چنان سوگند ياد نماید، که ذمت او از دین بری مى باشد. در صورت توجيه سوگند به ورثه مديون يا اولياء اوصيا وقيم شان،

قانون مدنی / جلد دوم ۲۶۶

باید چنین سوگند یاد نمایند، که به وجود یا به تادیه دین علم ندارد.

مادة : ۹۷۰

(۱) مدت مرور زمان مندرج مادة (۹۶۷) این قانون از ختم وظیفه محوله شروع می‌شود، گرچه دائین به اجرای وظایف دیگری ادامه دهد.

(۲) اگر حقی از حقوق مستند به سندی تحریر شده باشد، دعوی مطالبه چنین حق ساقط نمی‌شود. مگر اینکه بدون عذر قانونی در ظرف مدت پانزده سال از تاریخ استحقاق مطالبه نشده باشد.

مادة : ۹۷۱

هرگاه سلف ترک دعوی نماید و خلف او نیز مدت دیگری ترک دعوی کند، طوری‌که مجموع هردو مدت معیار مقرر مرور زمان را تکمیل کند، دعوی قابل سمع نمی‌باشد.

مادة : ۹۷۲

مدت مرور زمان به اعتبار روز محاسبه می‌شود نه به اعتبار ساعت، روز اول در مدت حساب نشده و به انقضای روز اخیر مدت تکمیل می‌شود.

مادة : ۹۷۳

(۱) مدت معینه عدم سمع دعوی، از تاریخ استحقاق تادیه دین شروع می‌شود.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۶۷

(۲) مدت معینه عدم سمع در مورد دین معلق بشرط، از تاریخ تحقق شرط و در مورد ضمانت استحقاق، از تاریخ ثبیت استحقاق و در مورد دین مؤجل، از تاریخ انقضای میعاد، شروع میشود.

(۳) اگر تعیین میعاد پرداخت دین به اراده دائن موقوف باشد، مدت مرور زمان از تاریخی شروع می شود که دائن به اظهار اراده خود قادر گردد.

ماده ۹۷۴

(۱) دعوی مالیات و محصول که دولت مستحق آن شناخته میشود، بعد از مرور پنج سال شنیده نمی شود. مدت مرور زمان در مالیات، از انتهای تاریخ استحقاق و در محصول اوراق قضائی، از تاریخ انتهاء اقامه دعویکه اوراق مذکور در مورد آن تحریر یافته یا تاریخ تحریر اوراق، درحالیکه دعوی اقامه نشده باشد، شروع میشود.

(۲) دعوی استرداد مالیه و محصولیکه به غیر حق پرداخته شده باشد، بعد از پنج سال شنیده نمیشود، مدت مذکور از تاریخ تادیه شروع میشود.

(۳) اگر احکام فوق به احکام قوانین خاص متناقض واقع شود، احکام قانون خاص تطبیق میگردد.

ماده ۹۷۵

(۱) مدت معینه عدم استماع دعوی، به عذر قانونی موانع معنوی و مانعیکه مطالبه حق دائن را غیر ممکن گرداند، متوقف میگردد.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۶۸

(۲) مدتی که با وجود عذر سپری گردیده، اعتبار ندارد.

ماده ۹۷۶:

هرگاه بعضی از ورثه، بدون عذر، در مدت معینه، دعوی دین مورث خود را ترک نماید و باقی ورثه در ترک دعوی عذر قانونی داشته باشند، دعوی ورثه باقیمانده، به قدر حصة شان از دین قابل سمع می باشد.

ماده ۹۷۷:

مدت معینه عدم استماع دعاوی، به مطالبه قضائی، گرچه دعوی به محکمه غیر مختص به آن تقديم شده باشد، به اخطار به حجز یا بدرخواستی ایکه دائن جهت قبول حق خود، در تقلیس، یا در توزیع و تقسیم اموال مديون مفلس بالای دائنين، تقديم می نماید، همچنان در هر عملیه دائن در اثنای جریان یکی از دعاوی به حق خود تمیسک نماید، انقطاع می یابد.

ماده ۹۷۸:

(۱) هرگاه مديون حق دائن صراحتاً یا دلالتاً اقرار نماید، مدت معینه عدم استماع دعوا، قطع می گردد.
(۲) اگر مديون مالی را، طور گروی بمنظور تأمین ادائی دین، در تصرف دائن بگذارد، دلالت به اقرار مديون می کند.

ماده ۹۷۹:

(۱) هرگاه مدت معینه عدم استماع دعوا انقطاع یابد، مدت جدید مانند مدت اولی، مجددآغاز می یابد.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۶۹

(۲) اگر حکم قطعی شود یا یینکه مدت معینه عدم استماع دعوی یکسال بوده و به اقرار مدييون قطع گردد، مدت جدید برای عدم استماع دعوی، پانزده سال می‌باشد.

مادة ۹۸۰

هرگاه دعوی راجع به اصل دین به سبب مرور زمان قابل سمع نگردد، در مورد ملحقات آن نیز قابل سمع نمی‌باشد، گرچه مدت معینه عدم استماع دعوی در ملحقات دین، تکمیل نه شده باشد.

مادة ۹۸۱

(۱) محکمه نمی‌تواند مستقیماً نسبت مرور زمان از استماع دعوی امتناع ورزد، مگر به اساس مطالبه مدييون یا دائن و یا هر شخصی که ملحت وی در مطالبه متصرور باشد، گرچه مدييون به آن تمسک ننماید.

(۲) تمسک به مرور زمان بهر مرحله دعوی جواز دارد، گرچه به پیشگاه محکمه استیناف باشد.

مادة ۹۸۲

(۱) انصراف از حق دفع بعدم استماع دعوی بسبب مرور زمان قبل از ثبوت حق، دفع در آن جواز ندارد، همچنان موافقة طرفین به عدم جواز استماع دعوی، در مدتیکه خلاف مدت‌های باشد که درین قانون به منظور مرور زمان پیش بینی شده است، جواز ندارد.

(۲) شخصی که قدرت تصرف را در حقوق خود داشته باشد، می‌تواند بعد از ثبوت حق خود در آن از حق دفع به مرور زمان

قانون مدنی / جلد دوم ۲۷۰

انصراف نماید، گرچه دلالتاً باشد، این انصراف در حق دائنيين ديجريکه از آن متضرر شوند نافذ نمي باشد.

باب پنجم
اثبات حق

فصل اول
قواعد عمومي

مادة ۹۸۳

دللي که احتمال در آن راه يابد، استدلال به آن ساقط می گردد.

مادة ۹۸۴

ثبت به برهان، مانند ثابت به مشاهده است.

مادة ۹۸۵

برائت ذمه حالت اصلی است.

مادة ۹۸۶

يقين به شك زايل نمي شود.

مادة ۹۸۷

شهود برمدعى و قسم برمنكراست.

مادة ۹۸۸

شهود جهت اثبات خلاف ظاهر و قسم جهت ابقاء اصل است.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۷۱

ماده ۹۸۹:

اضافت حادث، به نزدیک ترین وقت آن تعیین می‌شود.

ماده ۹۹۰:

اصل بقای شی به حالت اصلی و در صفات معارض، عدم است.

فصل دوم

اسناد

قسمت اول - سند رسمی

ماده ۹۹۱:

(۱) سند رسمی ورقی است که مؤظف عمومی یا کارکنان خدمات عامه به اساس احکام قانون در حدود صلاحیت اختصاصی خویش آنچه را بحضور شان گزارش می‌یابد یا از اشخاص ذیعلاقه کسب می‌کند، در آن درج وثبت نموده باشند.

(۲) در صورتی که ورق مذکور صفت سند رسمی را کسب ننموده، مگر اشخاص ذی علاقه به آن امضاء، مهر یا نشان انگشت نموده باشند، حیثیت سند عرفی را دارد.

ماده ۹۹۲:

محتویات اسناد رسمی مندرج ماده (۹۹۱) این قانون حجت شمرده می‌شود، بشرطی که از جعل و تزویری که قانوناً تصريح شده، خالی باشد.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۷۲

ماده ۹۹۳

(۱) هرگاه اصل سند رسمی موجود باشد، سواد رسمی آن اعم از خطی و فتوگرافی، در حدودیکه با اصل مطابقت داشته باشد، حجت تلقی می شود.

(۲) مادامیکه یکی از طرفین در مطابقت سواد سند بالاصل سند اعتراض نداشته باشد، کاپی سند مطابق اصل تلقی می شود و در صورت اعتراض، به اصل سند مراجعه می گردد.

ماده ۹۹۴

هرگاه اصل سند رسمی موجود نباشد، به کاپی سند بصورت ذیل اعتبار داده می شود:

۱- در صورتی که سواد رسمی از اصل سند گرفته شده و شک ظاهری آن مطابقت آنرا با اصل، بدون هیچگونه شک و تردید تائید نماید. درین حالت طرفین می توانند، تطبیق آنرا با اصل سند مطالبه نمایند.

۲- در صورتی که سواد رسمی از سواد اصل سند گرفته شده باشد، حجت تلقی نمی شود، مگر قاضی می تواند از آن بحیث قرینه قضایی استفاده نماید.

قسمت دوم- سند عرفی

ماده ۹۹۵

(۱) صدور ورق عرفی از طرف امضاء کننده اعتبار داده می شود، مگر اینکه شخص از امضاء، مهر و نشان انگشت خود

قانون مدنی / کتاب اول ۲۷۳

صراحتاً انکار نماید. مگر اینکه قانون خاص طور دیگری حکم نموده باشد.

(۲) در مورد خلف یا وارث قسم بعدم علم کفايت می‌کند.

ماده ۹۹۶:

(۱) تاریخ سند عرفی بر دیگری حجت شده نمی‌تواند، مگر اینکه تاریخ آن ثابت باشد.

(۲) تثبیت تاریخ به ترتیب ذیل صورت می‌گیرد:

۱- از روزی که در دفتر مخصوص درج گردد.

۲- از روزی که مضمون آن در ورق دیگری که تاریخ ثابت دارد، به ثبت رسیده باشد.

۳- از روزی که موظف عام مربوطه، آن را ملاحظه شد کرده باشد.

۴- از روز وفات یکی از کسانی که در سند تاثیر معتبر از او بجا مانده باشد یا از روز حادثه ایکه صدور سند قبل از وقوع آن به صورت قطع دانسته شود.

(۳) محکمه می‌تواند حسب احوال از تطبیق حکم این ماده در رسیدات صرف نظر نماید.

ماده ۹۹۷:

(۱) مکاتیب امضاء شده حیثیت اسناد عرفی را دارد.

(۲) اوراق تلگرامی که اصل آن به امضاء تلگرام دهنده در دفتر تلگرام خانه موجود باشد، حیثیت اسناد عرفی را دارد. ورق تلگرام طبق اصل پنداشته می‌شود، تا زمانیکه دلیلی به خلاف آن ظاهر

قانون مدنی / جلد دوم ۲۷۴

نشود و در صورتی که اصل آن از بین رفته باشد، از اعتبار ساقط می‌گردد.

ماده ۹۹۸

(۱) دفاتر تجاری بر غیر تجار دلیل شده نمی‌تواند، مگر اظهاراتیکه در دفاتر مذکور به ثبت رسیده باشد، اساس توجیه قسم برای یکی از طرفین نزد محکمه شده می‌تواند، و آنهم در مواردیکه اثبات آن به شهادت جواز داشته باشد.

(۲) دفاتر تجاری که طور منظم ترتیب شده باشد، علیه تجار دلیل شده می‌تواند، کسانیکه به این دفاتر تمسک می‌نمایند، نمی‌توانند تنها به آنچه که نفع او را ثابت می‌سازد، استدلال نمایند و آنچه مناقض دعوی اوست، رد نمایند.

ماده ۹۹۹

دفاتر و اوراق غیر تجاری بر کسیکه از طرف او ترتیب و تحریر شده دلیل شده نمی‌تواند، مگر در دو حالت ذیل:

۱- در حالتی که بصراحة در آن تذکر داده شده باشد که دین خود را کاملاً بدست آورده.

۲- در حالتیکه به بصراحة تذکر داده شده باشد که مقصد از تحریر اوراق این بوده که اوراق تحریر شده برای ثبوت حق، صاحب مصلحت قایم مقام سند باشد.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۷۵

ماده ۱۰۰۰:

- (۱) تحریر آنچه برائت مدييون را افاده کند، در اصل سند تا زمانیکه عکس آن ثابت نشود، برداش حجت تلقی می شود. گرچه تحریر مذکور به امضاء او نرسیده باشد، این حکم در صورتی است که سند مذکور قطعاً از تصرف دائن خارج نشده باشد.
- (۲) تحریریکه بخط دائن بدون امضاء در نسخه اصلی سند علیحده یا رسید مبنی به برائت مدييون، صورت گرفته و بدسترس مدييون قرار داشته باشد، نیز حجت شمرده می شود.

فصل سوم

اقرار

ماده ۱۰۰۱:

اقرار، عبارت است از اعتراف خصم نسبت به حق غیر، بالای خودش در محکمه.

ماده ۱۰۰۲:

اقرار به قبول مقر له منوط نبوده، مگر از طرف او رد شده می تواند، اگر بعضی از آن رد شود اقرار در باقی صحیح است.

ماده ۱۰۰۳:

(۱) برای صحت اقرار شرط است که مقر عاقل، بالغ وغیر محجور علیه باشد.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۷۶

(۲) اقرار صغیر ممیز مأذون، در اموری که برایش اجازه داده شده، صحت دارد.

مادة ۱۰۰۴:

اقرار به مجھول صحیح است، مگر در عقودی که جهالت مانع صحت آن باشد.

مادة ۱۰۰۵:

برای صحت اقرار مقر، شرط است که ظاهر حال مکذب آن نباشد.

مادة ۱۰۰۶:

اختلاف مقر و مقر له در سبب اقرار، مانع صحت آن نمی گردد.

مادة ۱۰۰۷:

معلق ساختن اقرار بشرط جواز ندارد، مگر آنکه به زمانی معلق شده باشد که حلول ميعاد آن عرفاً ممکن باشد.

مادة ۱۰۰۸:

مقربه اقرار خود ملزم می باشد، مگر اینکه از طرف محکمه حکم به کذب اقرار او صادر شود. در این صورت به اقرار او وقوعی داده نمی شود.

مادة ۱۰۰۹:

رجوع از اقرار اعتبار ندارد.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۷۷

ماده ۱۰۱۰:

اقرار حجت قاصره است برمقر.

ماده ۱۰۱۱:

اقرار تجزیه را نمی پذیرد، مگر اینکه بر وقایع متعدد غیر مرتب نسبت شده که وجود یکی از وقایع، مستلزم وجود وقایع دیگر نباشد.

فصل چهارم

قسم

قسمت اول- قسم قاطع

ماده ۱۰۱۲:

طرفین دعوی می توانند به اجازه محکمه، قسم قاطع را بیک دیگر توجیه نمایند.

ماده ۱۰۱۳:

توجیه قسم قاطع در تمام منازعات مدنی جواز دارد، مگر اینکه واقعه مخالف نظام یا آداب عامه باشد.

ماده ۱۰۱۴:

در دعوی واحدی که مشتمل بر طلبات متعدد باشد، به یک قسم اكتفاء کرده می شود.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۷۸

ماده ۱۰۱۵:

طرفی که قسم به او متوجه گردیده، می‌تواند قسم را به طرف دیگر رد نماید. مگر اینکه قسم بنا به واقعه باشد که به اشتراک طرفین صورت نگرفته، صرف از جانب طرفیکه توجیه قسم به او شده، انجام یافته باشد.

ماده ۱۰۱۶:

طرفی که قسم را توجیه یا رد نموده، نمی‌تواند بعد از قبولی طرف مقابل به تحلیف از توجیه یا رد رجوع نماید.

ماده ۱۰۱۷:

قسم ونکول خارج محکمه اعتبار ندارد.

ماده ۱۰۱۸:

در قسم قاطع، شرط است که قسم بنا به واقعه و عملی باشد که خود شخص سوگند کننده، آنرا ایجاد نموده باشد و اگرسوگند به عمل غیر باشد، قسم به علم داده می‌شود.

ماده ۱۰۱۹:

در اموری که سبب از بین نمی‌رود، قسم به سبب و در اموری که سبب از بین می‌رود، قسم به حاصل داده می‌شود.

ماده ۱۰۲۰:

هرگاه طرفی که قسم باو توجیه گردیده، بدون رد آن بطرف دیگر از آن نکول نماید یا طرفی که قسم باو رد شده، نکول اختیار کند، دعوی به ضرر او خاتمه می‌یابد.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۷۹

ماده ۱۰۲۱:

هرگاه در حکم جزائی، کذب قسم ثابت شود، شخص متضرر از قسم می تواند، بدون اینکه حق وی در اعتراض بر حکم صادره علیه او اخلاق گردد، جبران خساره مطالبه نماید.

قسمت دوم - قسم متمم

ماده ۱۰۲۲:

(۱) محکمه می تواند، مستقیماً قسم را بیکی از طرفین، جهت استناد حکم در موضوع دعوی یا قیمت آنچه به آن حکم می نماید، راجع نماید.

(۲) این نوع قسم وقتی توجیه شده می تواند که در دعوی دلیل کامل وجود نداشته و خالی از دلیل هم نباشد.

ماده ۱۰۲۳:

محکمه می تواند در احوال آتی مستقیماً قسم را توجیه نماید:

۱- در حالی که دعوی حق، راجع به ترکه ثابت شود، محکمه مدعی را قسم میدهد که این حق را برای خود یا شخص دیگری به هیچ صورت از متوفا حاصل نکرده، ابراء و حواله در آن صورت نگرفته، حق مذکور را از غیر متوفا بدست نیاورده و از متوفا نیز در مقابل دین، رهن نزد او وجود ندارد.

۲- در حالی که مشتری رد مبیعه را مبنی بر عیب تقاضا نماید، محکمه با وقیم می دهد که صراحتاً یا دلالتاً عیب رضائیت نشان نداده است.

قانون مدنی / جلد دوم ۲۸۰

ماده ۱۰۲۴:

شخصی که قسم متممه باو توجیه شده، نمی تواند آن را بطرف مقابل ردنماید.

فصل پنجم
شهود

ماده ۱۰۲۵:

در اثبات تصرف قانونی، در غیر امور تجاری شهادت شهود وقته کافی شمرده می شود که قیمت آن، مت加وز از هزار افغانی و یا غیر معین نباشد.

ماده ۱۰۲۶:

قیمت تصرف، در وقت تصرف آن، اندازه می شود، اگر تصرف از هزار افغانی بیشتر باشد و از زیادت محلقات به اصل نشأت کرده باشد، در این صورت اثبات به شهادت شهود جواز دارد.

ماده ۱۰۲۷:

هرگاه دعوی شامل مطالب متعددی ناشی از مصادر متعدد باشد، اثبات هر جزء ایکه مقدار آن مت加وز از هزار افغانی نباشد، به شهادت شهود جواز دارد. گرچه مجموع مطالبات مت加وز از مقدار مذکور ناشی از علائق بین طرفین دعوی یا ناشی از تصرفاتی باشد که دارای طبیعت واحد است. این حکم در مورد

قانون مدنی / کتاب اول ۲۸۱

تادیاتی که قیمت آن از هزار افغانی تجاوز کند، نیز تطبیق می شود.

ماده ۱۰۲۸

اثبات به شهادت شهود در موارد ذیل جواز ندارد، گرچه قیمت آن متجاوز از هزار افغانی نباشد:

۱- در صورتی که مطالبه، مخالف یا متجاوز از مقدار مندرج سند تحریری باشد.

۲- در صورتی که مطالبه جزء چنان حقی باشد که اثبات آن به شهادت ناکافی دانسته شده باشد، گرچه جزء باقیمانده همان حق باشد.

۳- در صورتی که مطالبه بمقدار بیش از هزار افغانی صورت گرفته و متعاقباً به مقدار کمتر از هزار افغانی تعديل شود.

ماده ۱۰۲۹

(۱) اثبات به شهادت شهود در آنچه اثبات آن به سند تحریری لازم باشد جواز دارد، بشرطی که مبداء ثبوت تحریری موجود شود.

(۲) صدور سند تحریری که وجود تصرف مدعی به را قریب الاحتمال گرداند، مبدأ ثبوت سند تحریری شناخته می شود.

ماده ۱۰۳۰

اثبات به شهادت شهود در آنچه اثبات آن بر سند تحریری لازم باشد، در موارد ذیل جواز دارد:

قانون مدنی / جلد دوم ۲۸۲

- ۱- در صورتی که اسباب مادی یا معنوی مانع حصول سند تحریری شود.
- ۲- در صورتی که سند تحریری به اسباب خارج از اراده دائن مفقود گردد.

فصل ششم
قرائنا

ماده ۱۰۳۱:

- (۱) قرینه قانونی که به مصلحت شخص موجود شود وی را از سایر طرق اثبات بی نیاز می سازد، مگر تا زمانی که نص قانون به خلاف آن موجود نشود.
- (۲) نقض قرینه قانونی به دلیل عکس آن جواز دارد.

ماده ۱۰۳۲:

- احکامی که حایز قوت حکم قطعی باشد، با تمام مندرجات آن حجت شمرده می شود و دلیل دیگری به نقض آن پذیرفته نمی شود. مشروط به اینکه منازعه بین عین اشخاص صورت گرفته و به عین محل و سبب حق، تعلق گیرد.

ماده ۱۰۳۳:

- حکم جزایی به قاضی مدنی ارتباط ندارد، مگر در وقایعی که بنا بر ایجاب ضرورت حکم صادر نموده باشد.

قانون مدنی / کتاب اول ۲۸۳

: ۱۰۳۴ ماده

قاضی می‌تواند قرائینی را که توسط قانون پیش بینی نشده و از حالات مربوط به دعوی استنباط شود، در نظر گیرد. مگر استناد به آن تنها در صورتی شده می‌تواند که قانون در آن اثبات را به شهادت مجاز دانسته باشد.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library